

825

IOANNIS REUCHLIN
PHORCENSIS LEGVM DOCTORIS
LIBER TERTIVS.

Post ubi digressi lumenq; obscura uicissim Luna præmit,
suadentq; cadentia sydera somnos, ambo soluuntur in soporē,
præmissa adhortatione alterius erga alterum, ne ultra
primum mane obdormiscerent, expergefaciendos igitur
fore curarunt. Et postero die dum de more induuntur, interea memi-
nerunt eius diuersorij Cauponis uerba longa & uaria quibus ad hester-
nas epulas hospitibus recensuerit fuisse quasdam superiori die à Roma-
na curia Francofordiam missas propositiones & conclusiones, contra
inhibitionem apostolicam ab Astaroto quodam fictas & concinnatas
aduersus Ioannem Reuchlin, propter libros non cōburendos iam plus
quinquennio crudeles persecutiones innocenter ac simul animo forti
& infracto passum, præforibus sapientiæ ac templorum uestibulis Ro-
mæ affixas, & mox in lutum stercus & cœnum ibi proiectas & concul-
catas iustis ex causis, tum quia præter Summi Pontificis uoluntatem &
absq; reuerendissimorū iudicum notitia coram quibus ea lis post Asta-
roti appellationem hætenus triennio in Curia penderet tale facinus
fuisset attentatum, tum quòd uniuersis innotesceret eam conscriptio-
nem apertissimis scaterere mendacijs. Principio nanq; polliceri Astaro-
tum in præsentia Papæ conclusiones eas fore disputandas, & Papam
tamen negauisse ac certè prohibuisse, quoniam in multis æstate proxi-
ma publicis Romæ sessionibus habitis ea causa plenè fuisset disputata
& discussa corā doctissimis mundi luminibus, Ecclesiæ catholicæ præ-
latis, archiepiscopis, episcopis, generalibus ordinum, & eorum procu-
ratoribus, pœnitentiarijs, doctoribus, magno numero Theologiæ, lu-
risq; peritissimis uiris, qui Capnionem esse absoluendum decreuissent.
Deinde, quòd ignominiose appellauerit Oculare speculum, scandala
& erroneas continentias, quum tamen Liber iste sit per Apostolicam
sententiam diffinitiuè admissus. Tum etiam quòd de eodem Libro ita
scripserit, quòd sit à quinque Vniuersitatibus dudum igni addictus,
quæ certè sunt meræ nugæ, clara & cādida mendacia, quia nulla in om-
ni terrarum orbe sit aut fuerit Vniuersitas quæ Oculare speculum con-
demnauerit, sed tantum singularia quædā capitosa capita, uertiginoso
cerebro heteroclita, & supino errore decepta, cōuenticulariter & con-
spiratiuè contra iuris & iusticiæ formam in Oculare speculum liuore ta-
buerint, & sua, ut aiunt, sentimenta conflauerint. Postremò eos aiunt
qui luto & cœno corollaria illa inuoluerint & reuoluerint affirmare
solitos, in eisdem conscriptionibus nihil contineri ab α ad ω , quod

non antea in defensione publica Ioannis Reuchlin contra calumniatores suos Colonienſes iuſtificatum ſolutum & reſolutum fuiſſet, quod lectori cuiq; lucidius ſtellis claruerit. Aſtarotum itaq; ſemper eandem cantilenam pro turpi ſua lingua canere. Hos cauponi ſermones fuiſſe cum hoſpitibus & conuiuiſ ſuis dixerunt Philolaus iunior & Marranus, graue nimium putantes, in re tam parua & puerili, tot annis tam ferociter digladiari. Et ſimul atq; ueſtiti erāt, tum Simonis domum uti conſtituerant, uelociter ſeſe corripuerunt. Cumq; inter ſe ut ipſorum uſus ferebat amiciffimè conſalutaſſent, Marranus ſic incipit, Quàm nos delectauerit pridiana diſputatio tua, uenerāde Simon, incredibile admodum eſt, & uix dici poteſt, ita ſumus te nobis abſente impatiētes more, qui præter ullam erubeſcentiam mox atq; præterijt ſabbatū tuum antelucani aduenimus. Et ille, Veneritis proſpere, inquit, amici optimi, an non & uos hodie feriæ tenent, quē diem Soli nuncupatis. Tum Philolaus, Pythagorica ſumus turba, inquit, dies omneis feſtos agimus, quando hilari mente contemplamur, nec ſabbatum aliud quippiam cenſemus, quàm relictis negocijs ſecularibus dare operam, ut ad hæreatur diuinitati. Sic enim nobis Pythagoras iuſſit, autore Laertio, *ἡμετέρας δὲ τῆς ἑβδομάδος*, id eſt, conuerſari oportet cum dijs. Niſi quod tu numerum ueneraris ſeptimum, ocio aptiſſimum, qui etiam nobis Pythagoreis nihil rerum parit, & Minerua nominatur. Tum Simon, Legi auſcultādum eſt, quæ ſua cuiq; diſtribuit, & naturæ ipſi pro anima eſt, uoluit enim ea & uiribus corporum ſeruīre, ſine quibus nec ratio ſana eſſe, nec mentis lumen conſeruari ualide poſſit, quapropter mediatiorem menſis lunæ, hoc eſt ſeptimam uitæ partem quieſcere cōſtituit, in qua nihil agere liceat, niſi quod obmiſſum irreparabiliter noceat. Hæc nominantur, ſi recte memini, Romanis feriæ ſtatiuæ uniuerſi populi communes & faciundis rebus diuinis conſecratæ, utq; non ſemper philoſophari Neoptolemus permittet ille apud Ennium, ita non ſemper, non omnibus, non omnia de Deo meditari, uel ex ueſtris ſunt qui præcipiant, ſed eſt & quando & quibus & quantum, Nazianzeno ad Eumenianos autore, quem aliquando Græce legi uirum & doctiſſimum & eloquentiſſimum in Achaia cum degerem. Ita non uileſcet quod eſt optimum & infinitum ſinite pro noſtra meſura concipietur. Sex ergo diebus operamur, at ſeptimo quoq; die & corporaliter ociamur, quau tum permittet uiuendi neceſſitas, & mentaliter poſt uoluntatis purgationem diuinis intenti ſumus, & feſtiuiter cum omni tranquillitate reſ ſacras laudamus, ſoliq; tunc deo ſeruimus. Huc uergit quod dicunt Cabalæi noſtri *שבת הוא סוד אלהי* id eſt, Sabbathum eſt myſterium Dei uiui: ut in Porta lucis capite ſecundo. Extat namq; ſymbolum mundi ſuperioris, hoc eſt Iobolei æternitatis, ubi ceſſat omnis labor, quare gemino dicendi uſu legibus indicitur, 5. Deuter. Obſerua diem ſabbati, quod

quod uult intelligi actionibus exterioribus iuxta mūdum inferiorem. Et Exodi 20. Memora diem sabbati ad sanctificandum illum, uidelicet animæ uires coniungendo menti ad cōtemplationis profectum iuxta mundum superiorem. Agnoscitis iām ne? quòd sabbatum est nota diuini seruitij, quo sensus & ratio absoluuntur ab occupationibus materialibus quantum permittit humana imbecillitas, & energia mentis aligatur occupationibus formalibus, ad considerandū quę sursum sunt. Istud lex uoluit per hæc duo uerba innuere שמור וזכור id est, obserua, memora, quibus intelligunt ex magistris nostris quidam præceptum sabbati esse affirmatiuum & negatiuum dicentes, obserua, id est caue, quod semper eis uitare significat, quatenus nos arceat ab omni quòd sanctitati contrariū est. Alij obserua, explanant custodi, ut nocti custodiam attribuant, & recordationem diei, ac illud haud oblique ad Cabalistarum quadrat fundamentum, qui hunc mundum esse noctem & mundum uenturum, id est superiorem ac intellectualem esse diem putant, hic seruos degere, istic uiuere liberos: his dicendum caue, custodi, obserua, illis reminiscere, recordare memento, quoniam hæc uox זכור id est reminiscere, cōtinens præceptum affirmatiuū procedit ex amore, uerbum uero caue, præceptum negatiuū impletur ex timore, liberorū autem est amor, seruorum timor, ita omnium præceptorū reputamus alterum altero nobilius. Fermē in hanc sententiam longiore tractatu Moyse Gerundensis in Exodo scripsit, quibus duo esse sabbata recipimus ducti scripturæ testimonio Ezechielis 20. Sabbata mea dedi eis. Nam pluralis locutio duorum numero cōtenta est, quippe non solum ut generaliter uno uocabulo singulas feriarum species in lege numeratas Deus exprobrare nobis uoluerit, quemadmodum Dauid Kimhi & Thalmudici opinantur, uerum etiam ut peculiari hoc nomine datū optimū & donum perfectum à Deo nobis cōcessum, quod lobeolum superius appellamus, memori semper mente complectamur. De quo Porta lucis sic : i. hæc est hebdomada superna quæ uocatur lobeus. Vnde omnis remissio, propiciatio & infusio gratiæ descendit, quam satis nemo eloqui ualeat, cum nec oculus quidem uidit unquam o Deus præter te. Est enim שבת שבתון sabbatum quietis & sabbatum sabbatorum quo animæ humanæ omnes puræ reiecta labe tandem redibunt libere ad hæreditatem patrum & mittentur in possessionem uerè nostram atq; propriam quam acquiuiimus & retinemus per animam Messihæ de tribu Iuda septimi ab Abraham patriarchæ procuratorio nomine in horizonte mundi superpremi iuxta scripturā, Et suprā Iubileum mittet radices suas. Iere. 17. Quæ interpretatur Cabalista ille præstātissimus Sopher Ama in libro חרום id est reconditorum, Psalmi unde uiginti super uersu dies diei. כל איש אל משפחתו ואל נחלת אבותיו ישוב כלומר שיחזקו בנחות אל מקום

: אצילותו שהוא פלג אלהים מלא מים : id est, Vult dicere unusquisque ad familiam suam & ad hæreditatē patrum suorum reuertetur, quasi diceret, quod ascendent per angelos ad locum destinationis suæ, quod est flumen dei repletum aquis. Hæc Rabi Ama, & sunt aquæ quæ supra cœlos sunt, in mundo intelligibili שתיצא מרוח הקדוש ubi obseruantes sabbathum fruuntur, & cibantur hæreditate Iacob patris eorum, ut dixit Isaias. Sanè illud ipsum quidem est sabbathum Cabalistarum omni tempore sanctificandum, in quo nō carnis, sed animæ sequimur uoluntatē & meditamur diuina, nihil contra deum intendentes, quod pro lege omnibus gentibus extat, quoniam ex ipsa natura pullulauit. Vos enim quibus lex Moyſi lata non est, Iudæorum cerimonie haud astringunt ut numero seruiatis, quod & Iarchas quondam recte Apollonio negauit. Nec à uobis numerum extorquebo, sed quietum & tranquillum animum posco, soli deo diuinisq; deditum, qui maximè in anagogica speculatione cōsistit, uti est ista inter nos disputatio à uobis tantopere desyderata. Tum Marranus, Omnino perficiendū est, inquit, nam cœpisti Cabalam uenustè admodū tractare qui iam nobis plusquā clarè ostenderis non tantū posse nos hodie uerū etiam debere de altissimis rebus dissertare. Id tu nōne mecū postulas Philolæ? Ac ille, Certè quidē. Enimuero nunc eius disciplinæ intrauimus nauim, & mox in ipsa prora sentimus, Cabalam nihil aliud esse nisi (ut Pythagoricè loquar) symbolicā theologiam, in qua nō modo literæ ac nomina sunt rerū signa, uerū res etiam rerū. Quo animaduertimus Pythagoræ philosophiam ferè omnē esse à Cabalæis ortam, qui pari modo symbolicum tradendi morem ad Græcos transtulit, quin ego ipse quoq; cum sodali hoc meo te uehementer oro ut dicendo ac potius docendo pergas. Tum Simon. Non mihi tantū iactantiæ usurpauerim, ut docere uos audeam: nec bene tutum fuerit in re tam perplexa, nondum extraneis cognita, præsertim Romanè doctis, præter admodū pauca quæ annis superioribus Ioānes Picus Mirandulæ Comes, & Paulus Ricius quondam noster ediderunt, etiam usq; ad hodiernū latinis nō satis intellecta. Vereor enim si docerē tam peregrina dogmata, ne mihi haud secus atq; multis antè bonis contigit uiris, inuidorū turba ignominiose obstrepat, qui omne quod nesciunt improbant, & facilè malignandi studio uerba in alienum sensum detorquent contra loquentis uoluntatem, quos Cicero calumniatores uocat, ego si dici grammatice liceat Calumnienſes appellauero, quoniā uos ipsi æque meos Theologistas Phariseenses nominare consueuistis. Sed palàm testor utrunq; uestrū me nihil docere uelle, dicere autē magis & recensere, si quid apud Cabalistas legerim quod uobis haud displicere putē. Exequar igitur primum, quod illi ultimū intendunt, nam omne studium suum & uniuersam operam uni huic proposito impendere curant, ut in hac uita cœli,

citatem

citatem & futuri cui pro captu quicq; suo perpetuam beatitudinē consequantur. Quod maximē omnium hoc medio fieri posse confidunt. Si tandem aliquando id quod sibi sentiunt pro utriusq; mundi statu esse optimum sedulō & gnauiter apprehendant, cuius possessio adeptis iucunda & perfecta sit quies, nimirum cū etiam quęq; alioquin animalia quantūuis bruta sceleratē suam gestire tum uisa sint, cū quę optima sibi existimant ijs fruuntur, & ad ea pertingant quę cupiditati suę afferunt satietatē. Cernitis bouem depascere floridum aliquod & uiride pratum, nō quidem totū, sed deliberata electione nunc hanc inquirere herbam, nūc illam. Subitoq; aliam quidem facillē relinquere, aliam autem prorsus obmittere, donec ad consentaneum & uescum sibi alimentum perueniat quo consistat & requiescat. Hoc modo Cabalistę post campos scientiarum latissimos, & prata contemplationum omniamoenitate ornata multas & uarias qualitercunq; olentes herbas degustant, ut demum toto gramine perlustrato illud diuinum Moly reperiunt, cuius quanquam radix nigrescit, tamen flos Homeri opinione albus enitet lacti similis, quo inuento cunctas repulisse miseras uidentur, appetitus sui finem in hoc mundo consecuti scelericem. Virtus uerō Moly est, opera difficilia radix, flos animorum tranquillitas, hoc omne nisi pręsentis seculi uera felicitas esse aliud nihil ne credi quidem possit. Futuri autem beatitudo est apprehensio summi boni, supra quod nullum bonum, & à quo est omnis bonitas, quod à nulla mera creatura cōprehenditur. Sed tum apprehendi asseritur cū pro cuiusque captu proximē acceditur, ut si quis fimbriam uestimenti apprehendat, hominem indutum apprehendisse dicatur. Ad illud bonū quod deus nominatur non planē à nobis poterit ob nostrę conditiōnis fragilitatem, nisi gradibus atq; scalis ascendi, quę quidem ut uos loqui cōsueuistis instar Homericę catenę, ut uerō ludęi nos secundum diuina eloquia dicimus certē ad speciem scalę Iacob patris nostri de supercœlestibus porriguntur in terram, tanquam restis quędam aut funis aurea cœlitus ad nos directā, ueluti linea uisualis uarias penetrās naturas. Aspicitis nanq; solem cuius radius ad uisum nostrū proficiscitur per orbem Veneris, per orbem Mercurij, per orbem Lunę, per orbem ignis, per orbem aëris, & tangit corpus opacum speculi concaui, reflectitq; inde ad stupam aut lanā aridam, quam splendore suo incendit uehementer usq; in cineres, eiusdem uerō flammę species ad oculos peruenit nostros, & à sensatione interiori suscipitur, suscepta iudicatur ab æstimatione, tandem discurritur à ratione redeundo uia quę pręsens operatio omnis est progressa, tum hæc prudēter nobis ostendit quonam modo formę interiores deferantur per spiritus animales ad imaginationem & æstimationis iudicium, quo etiam modo externę ab intraneis recipiantur, quo item à flamma species in perspicuo

usque ad pupillam intendant, qua uia ex incendio speculi concaui orta sit flamma, & quomodo radius incendere potuerit, quo denique modo per multa media sibi non connaturalia continuetur splendor, qua rursus sit proportionem comparandus aer ad ignem, ignis ad sphaeram lunæ, & reliqui orbes ad reliquos. Singula hæc ratio nostra disputat per iter compositionis & resolutionis ultrò citrò usque deque gradiens, & modò hæc modò illa cogitans, neque cessat ratiocinari usque dum per phantasma effigiem, intentiones splendorem lumen lucem luminare scilicet ad ipsum de quo loquimur solem reuerterit. In primis imaginem lucidam agnoscit, deinde iudicat ipsam esse propriam illius flammæ stupeæ quam pridem oculi uiderant, tum quòd intetio eius à re uisa per diaphanon ad oculum foris producta etiam intra fuerit recepta, quòd item stupa sit terrestris, quòd splendor sit aereus, quòd flamma ignea, quòd candor accidens diaphano inhærens, quòd transeat per lucidum atque perspicuum, siue aer illud sit seu ignis aut cœleste aliquid, secundum formæ substantialis energiam & operationem peculiarē, deinde meditata sua nobiliori cuique semper accommodans, relicta materia secum de forma disputare incipit, non iam artificiali ut cuius scrutinium huc non attineat quæ rectius figura nominetur quàm forma, sed naturali tantum aut superiore. Pergit itaque ratio & formarum aliquas reperit esse particulares, nunc & hic, reliquas uerò uniuersales semper & ubique, tum ex particularibus quasdam corporibus inexistentes quibus dent ut sint, alias autem formas coassistentes quibus præstent ut sic sint, alias omnino separatas à corporeis essentia uirtute ac operatione, quæ tamen idcirco nomen quandoque formæ amittunt, atque uel dii, uel angeli, uel intelligentiæ, uel animi beati, uel mentes, aut alio quolibet uocantur nomine. Quæcunque autem sunt uniuersales eæ non ultra formæ, sed Ideæ siue species dicuntur à multis qui perquam proprie loqui didicerunt. Sic ratio sanè tantisper ascendet dum poterit, cum autem ita fuerit discurrendo extenuata ut formas quæ corporibus nec insunt nec ad sunt, tanquam naturæ non subiectas comprehendere nequeat, mox subsidiarium accersit intellectum qui planè ut hæc materiam abstrahit ab hac forma ceu asini cuiusdam in agro sepulti, quam natura induit graminis forma ex cadauere illo florescente, ita rursus formam quoque simpliciter à materia conatur abstrahere, id uero experitur arduum esse ac laboris plenum, facile enim est abstrahere materiam à forma, sed formam abstrahere à materia difficile, quapropter intellectus ille purgatorem se eleuat, ut menti occasionem in se influendi præbeat, cuius claritate fretus formas agnoscit nonnullas esse penitus à corporeis essentia uirtute ac operatione absolutas, & ob id neque loco neque tempore conclusas, quo uerè oporteat eas arbitrari supra cœlos esse, ubi cessat motus & tempus. Hinc uoluntatem nostram instruit ut esse quedam

dam credat extra coelos entia optimam uitam ducentia, qua toto æuo fruantur, ibiq; illum secundum inchoare mundum, luminibus uiuis & mentibus purissimis offertissimum, quem possit intrare animus humanus fortiter contemplando, certè multò potius quàm oculus corporeus transcendere orbem solis acute uidendo. Vtq; solem non aspiciamus nisi sol nos respiciat, ita mundū superiorē uidere nequimus nisi & ille nos uideat, est enim totus oculus ipse quoq; sole clarior, Solem aut̃ comprehendimus per lumen solare, ita diuina comprehendimus per lumen diuinum, & qui uisu corporeo possumus non solum orbem solis, uerum etiam superiores stellas & summum cœli capere, cur non posset mens nostra quæ uirtutem corpoream modo quodam infinite præcellit altius suspicere ac mundi archetypi contenta uidere, cum tanta propinquitate concauum & conuexū sup̃remi cœli uniantur, à quo conuexo æternitatis orizon nihil distare uideatur. Intuemur itaque (mihi credite) alterius mundi diuina mutuo, & illa nos uicissim intuentur, ueluti duo directè oppositi oculi per unicam lineam uisualementem recipere circumacti. Tum Philolaus, Omnia, inquit, quæ doces Simon Pythagorica sunt & Italicæ philosophiæ propria quam inter nos heri discussimus parumper ego & Marranus mecum. Ad hæc ille, Vos equidem quid appellare duxeritis Pythagoricum ignoro, at hoc scio hæc esse Cabalistica quæ hactenus propolui, à priscis Cabalæis tradita, & omnia lege diuina Hebræorum complexa. Hinc nascitur illa enumeratio quinquaginta portarum intelligentiæ, circa quas tantopere Cabalistarum studia desudant, diuinitus à Moyse Dei seruo receptarum, quarum cognitionem ipse quoque posteris nobis tradidit uniuersitatis conditionem explicantium, ובכר אמר רבותינו חמשים שער בית נברא בעולם וכלן נמסרו למשה חזק מאחר שגא וחכמתו מעט מאלהים : id est, iamq; dixerunt Magistri nostri quinquaginta portæ intelligentiæ productæ sunt in mundo, & omnes illæ traditæ sunt Moyse præterquam una, quia dictum est, minuiſti eum paulominus à dijs. Super isto Cabalistarū sermone dixit Ramban in Geneseos exordio, quòd eiusce modi omne Moyse traditum per portas intelligentiæ, cōtentum est in lege diuina Iudeorū, uel sensu literali uel allegorico, per dictiones, uel arithmeticas supputationes, uel geometricas literarū figuras siue descriptas seu transmutatas, uel harmoniæ consonantias ex formis characterum, cōiunctionibus, separationibus, tortuositate, directione, defectu, superabundantia, minoritate, maioritate, coronatione, clausura, apertura & ordine resultantes. Et per illā quoq; legē à diuino spiritu adeptus est Salomō rex sapiētissimus omne quod nouerat de quo scriptū est in libro Regū qđ deus ei dederit sapiētiā & prudentiā multā nimis quasi arenā in litore maris & creuerat sapiētia Salomonis super sapiētiā oīm orientaliū & Ægyptiorū, & erat sapiētior cūctis hoīb, & disputa-

uit

uit super lignis à cedro quæ est in libano usq; ad hyssopum quæ egreditur de pariete, & disseruit de iumentis & uolucris & reptilibus & piscibus. Ultra hæc confirmat nostram sententiam Gerundensis, & concludit ita, *ובל זה ידע בתורה וחבל מצא בה בפירושיה בקדושה באותיותיה ובקוציה* id est, Omnia hæc cognouit per legem, & omnia inuenit in ea per expositiones suas, per Grammaticas subtilitates & per literas eius, & per calamistraciones illius. Contigit autem ei hoc, postquam ad plenum fuisset duodequingenta portarū intelligentiæ rationem consecutus, quæ aperiunt omnium creaturarum cognitionem. Sunt enim cunctæ res uniuersaliter in quinas condiciones distributæ. Nam aut elementa sunt, aut elementata, aut animæ, aut cœlestia corpora, aut supercœlestia incorporea. Horum fortasse quodlibet decem recipit considerationes, quarum capitula sunt quæ sequuntur. Genera generalissima, genera specialia, species generales, species specialissima, res indiuiduæ, quæ ulterius constant materia & forma, uel quibusdam utrique proportionalibus, contrahunturq; singulariter differentijs, proprietatibus & accidentijs. Decem hi tam essentiarum quàm intelligentiarum modi per quinque multiplicati quinquaginta ianuas aperiunt, per quas intramus in creaturarum penetralia illa eminentibus notis in operibus sex dierum designata, & à Cabalisticis studiose deprehensa receptaq;. Iam isto artificio enigmaticus scrupus à Comite Mirandulano inter noningentas conclusiones suas propositus, facile in eodem scirpum explanabitur. Aiebat enim sic, Qui sciuerit quid sit denarius in Arithmetica formali, & cognouerit naturam primi numeri spherici, sciet secretum quinquaginta portarum intelligentiæ, & magni lobelei, & millesime generationis, & regnum omnium seculorum. Hæc Mirandulanus. Ducatur itaque uelim sphaera plana siue circulus decem figurarum numeralium super cœtrum quod sit quinque, est enim medium denarij & in eius circumferentia particulariter, denarij supputationis numeri singuli describantur, transeatq; diameter à minimo ad maximum, hoc est ab uno ad nouem, cuius diuisio duos semicirculos efficiet, à parte siquidem dextra spheræ, post unum & ante nouem superius commemorata ponantur duo tria quatuor quinque, à parte autem sinistra post unum & ante nouem reponantur quinque sex septem octo, & trahantur lineæ per centrum à duobus ad octo, à tribus ad septem, à quatuor ad sex, à quinque ad quinque. Tum si maximo cuique tantum subtraxeris quantum abundat supra quinque, quod est spheræ denarij centrum, atque idem suo minimo addideris qui à quinque defecit, semper ex utrisque oppositis numeris quinque & quinque adæquata surgent, quare comparatis inuicem linearum punctis quælibet lineæ descriptio Numeralis, quinque & quinque obtinet. Quinarijs igitur Numerus in circulo dena.

denarie reuolutionis dicitur sphericus, quia, ut uidistis, omnes numeri sphaerae ad quinque rediguntur, id autem fit per quinque lineas in sphaera ductas, quarum singulae decem continent. Eo itaque sphaerico numero per decem multiplicato nascentur quinquaginta siue portae intelligentiae seu anni lobelei, cuius proportio dupla quae est Arithmetica formalitas, in se multiplicata, millesimam generationem procreabit, quod si perpetuo sic facies, apparebit infinitudo, quae est regnum omnium seculorum à Cabalisticis Ensoph nominatum, & est Deitas ipsa sine indumento. Reliqua enim Deus produxit amictus lumine sicut uestimento ut esset lumen de lumine, ac inde cum uestimenti sui lumine creauit mundum intelligibilem spirituum separatorum & inuisibiliū, quod Cabalisticæ uocant coelum, ut ex me saepius accepistis. Ad hunc modum intelligo uerba sapientissimi & maximi Rabbi Eliezer, qui cum istam proposuisset quaestionem, unde creatum sit coelum respondit, מאור לבושו לקח id est, de lumine uestimenti sui sumpsit. Recitantur hæc à Moyse Maimoni ostensore Perplexorum in 26. capite libri secundi, & à Rabbi Ioseph iuniore Castiliensi, ciue Salemitano in Horti nucis uolumine secundo. Vsq; huc ascendit Moyse Dei seruus, ut cognosceret lumen uestimenti eius, & sabbatum sabbatorū, & lobelem superius, & millesimam generationem, quod totum nil aliud est quam mundus superior Idearum, angelorū, foeliciū animorum. Igitur cum indumentum Dei transcendere ac faciem eius uidere nequiuert, recte dicitur ex quinquaginta portis intelligentiae una caruisse, quam aliqui nostrū fuisse opinantur תחיית id est, uiuificationem, tamen ijs haud assentior, magis uerò esse puto Dei essentiam quam symbolum indicat Tetragrammaton, & est mundus incomparabilis nulla comprehensibilis proportionem. Dixit namq; Moyse Deo, Faciem meam uidere non poteris. Seu uerius sic, Et facies mea non uidebuntur, sed uocabo nomen Tetragrammaton coram te. 33. Exodi, quod explanant Cabalisticæ, שאקרא לפניך חשם הגדול שלא תוכל לראותי id est, Vocabo coram te nomen illud magnum, quod non poteris uidere: ita enim Ramban Nehmani scribit. Quo planè apparet Deum iuxta ipsum esse suum Tetragrammaton, à Moyse non fuisse uisum. Hoc sane portarum est omnium principium supra omnem creaturam ante creationis exordium, de quo legitur, Creauit Deus coelum & terram. Et Chaldaica Onkeli translatio sonat ita, Creauit Tetragrammatos coelum & terram. Deus ergo Tetragrammatos creauit omnia, quem uos Tetractyn nominare audiui. Dixit autem Rabbi Eliezer ut in capitulis eius extat, ער שלא בברא id est, Vsq; quo non fuit creatus mundus, fuit Deus & nomen eius solummodo. Alij quoque Cabalisticæ asserunt testimonio Moyse Aegyptij, capite 29. libri secundi Perplexorū sic: החלה שלא היה שום דבר נמצא כלל אלא חשם והבמות: cum

cum non esset ulla res, erat penitus nisi nomen Dei & sapientia eius. Ergo antequam esset creaturarū quicquam iuxta Cabalæ doctrinam, nihil erat nisi Deus, & nomen eius Tetragrammaton, & sapientia eius. Sola certè tria hæc, receptio nostra continet, quæ prima creationis porta magistro nostro Moyse nequaquam fuit aperta. Quare dicitur legem diuinam peruestigasse tantummodo per nouem & quadraginta portas. Iosue autem denuo una minus, scilicet per octo & quadraginta. Sic enim in libro Explanationum Alphabeti à R. Akiba recepimus, *מחתו של משה בתעלם מיתושע שער אחר ונשתאר בזה שערים ושלמה* : *נחששה על אחי שער לחתורו ולא היה יכול* : id est, Et post mortem Moyse abscondita fuit de Iosue porta una & relicte fuerunt quadraginta octo portæ, & Salomon laborauit super illa porta ad reducendum eam, sed non erat potens. Hoc ita receperunt Cabalistæ, quoniam de Moyse scriptum est 34. Deuteronomij. Non surrexit propheta ultra in Israel sicut Moyse. Non igitur Iosue ualuit tantum ascendere quantum Moyse ascēderat, idcirco haud ab re affirmatur uno fuisse gradu inferior. De Salomone autem Ecclesiastis 12. legitur quod quæsiuerit ut inueniret res beneplaciti, sed addunt Cabalistæ Deum ei præcepisse sic. Scribas rectè uerba ueritatis, ea esse dicimus tradita & recepta per uiam Cabalæ, quatenus aliud conscribere non auderet nisi quod recepisset, id quod fuit duobus gradibus inferius quàm Moyse receptio. Post Deum porta secūda est mundus archetypus, & dicitur, Cœlum à Deo Tetragrammato in sapientia creatum iuxta Thargum Hierosolymitanum quod loco *בראשית* id est, in principio posuit *בחכמה* id est, in sapientia, quippe confirmans quæ diximus, quod in sapientia creauit Deus Tetragrammatus cœlum, conclauē angelorum, de quo planè nihil à Moyse fuit expositum, ne rudi & agresti populo uel non intellecta uilescerent, uel idololatriæ præberent occasionem. At uisibilis iste mūdus terra intelligitur, quem inter portas terciā esse affirmamus. Per inane autem symbolicè notari materiam putabimus, portam intelligentiæ quartam. Per uacuum hoc est priuationem, quintam. Est & sexta horum appetitus naturalis abyssus. Deinceps pro quibusuis sex dierum operibus reliquæ portæ sequuntur. Iam enim quatuor elementorum signacula portas quatuor indicant, purum nanque elementum ignis secundum Moyse Ægyptium libri Perplexorum secundi capite uigesimo sexto, tenebræ nuncupatur, spiritus, aer, aqua, humor elementaris, lux, forma substantialis, dies, accidentia quæ maximè nobis cōferunt ad cognoscendū quod quid est. Nox sunt proprietates occultæ, Vesper corruptionis uia, Mane generationis, Dies unus, quæ certa ratiōe non dies primus nominat, sed dies unus, significat cōpositū in lucē editū. Die secūdo, aquæ suprà firmamētū sunt species rerū uniuer-sales. Firmamētū, orizon eternitatis & tēporis. Aquæ sub firmamēto influētig cœlestium

celestium corporum naturales. Die tertio sequitur aliud cœlum uisibile ac materiale, porta scilicet undeuigesima: inde terra quā terimus, deinde maria quæ nauigamus, sic herbe, semina, ligna, fructus. Quarto autem luminaria, signa, tempora, dies, anni, splendor, sol, luna, quibus planetis cæteri communicatione caloris & frigoris, siccitatis & humoris comprehenduntur. Calet & siccatur Saturnus, Mars ac Iupiter cum suo Sole: humectatur & infrigidatur Mercurius ac Venus cum sua Luna, etiam si septem hæ sphaeræ distinguantur specificè. Designant præterea portam reliquæ stellæ nonam & trigessimam, tum die quinti prodeunt animæ uiuentes quæ est uita mortalium, & in aquis reptilia & cetæ & pisces, & generatim uolatilia, & particulariter aues. Sexto animal progressuum in terra, & reptile terrestre, & iumenta, & bestię. Tandem porta quinquagesima quæ est homo. Hi sunt quadraginta nouę creaturarum cognoscendarum modi שְׁעֵי בִּינָה & suprema porta unus creator omnium à nullo homine nisi à Messia planè cognitus, quoniā ipse est lux Dei & lux gentium, ideoq; & cognoscit Deum & Deus cognoscit per eum. Regius enim propheta Dauid ad deum sic exclamat, Mitte lucem tuam, quod interpretatur R. Salomon Gallus חַמְשִׁית שְׁנוֹמָה לְאֹר שֶׁ עֲרַבְתָּ נֹר לְמֹשִׁיָּה id est, Messiam qui comparatur luci, quia scriptum est, Parauit lucernam Christo meo. Et Isaias ait, Dedi te in fœdus populi in lucem gentium. Et rursus, Ambulabunt gentes in lumine tuo. Scripsit autem Aristoteles id quod esse uerum arbitror, uisionem fieri non posse, nisi cum lumine, ut legitur in libro de Anima, ὅτι ὁρατὸν αἰσθῆται φωτὸς. id est, nil uisibile sine luce. Quapropter ambulantes nobis ad rerum omnium inspectionem conducit admodū itineri adhibere lumen, ut uia qua possimus absq; pedum læsione proficisci matura cum prouidentia eligamus. Ad quod receperunt Cabalisticæ tramites quosdam luminosos & illustria experimenta quæ nominarunt לֵב נְתִיבֹת הַחֵכְמָה id est, triginta duas semitas sapientiæ, quarum meminit Abraham, in libro de Creatione, quem sic incipit, בשְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבֹת פְּלֹאֵת הַחֵכְמָה חֵסֶד יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ: id est, Triginta & duabus semitis mirabilibus sapientiæ excussit seu exculpfit Deus Tetragrammaton Zabaoth nomen suum. Super quo scripsit R. Iacob Cohen, quod dicit mirabilibus eo significat has semitas esse arcanas reconditas & occultas, hanc suam interpretationem confirmando per Thargum. Et commentator Rab Ishaac in eundem librum יְצִירָה testatur, quod prisci sapientes uiri cordati mites & recti per fundamenta legis in Cabala plurimum exercitati docuerunt nos, quod maiores nostri & patres ambulauerunt per uias multas, ut tandem starent in semitis istis, quæ dicuntur admiranda sapientiæ, tradita per Zadkiel Abrahamæ patri nostro in traditione fœderis. hæc ille. Recensebo itaq; uobis auditores optimi, si modò dignū aliquid existimatione uestra iudicet.

cabitis. Et Philolaus, Perge obsecro, & Marranus immo confestini exorsa pertexe obtestor ambo inquit. Tum ille 32. ait semite, à summo culmine ad ima basis tēdunt, hoc modo notandæ, quarū prima est

שכל מופלא id est, Intelligentia miraculosa, sic à quibusdam dicta, sed rectius multò nominabitur, Intelligentia occulta. Nam R. Salomon Gallus in libro Deuter. cap. 30. probat hoc uerbum מופלא significare מבוסה in uersu, Quoniam mandatum hoc quod ego præcipio tibi hodie, non supra te est. ubi docet legendum esse, non occultatum à te est, idq̃ per Chaldaicas translationes illic citatas. Est autem lumen dans intelligere præcedētia sine principio, nominaturq̃ gloria prima, quoniā nulla creaturarū mera essentia ac ueritati eius ualet appropinquare.

Secunda שכל מקורש id est, Intelligentia sanctificans, est fundamentum sapientiæ æternæ, quæ uocatur fides & nominatur parens fidei, eo quòd de eius uirtute fides infunditur.

Tertia שכל שלם id est, Intelligentia absoluta, est intentio principiorum, quæ non radicaui ad reducendum sibi aliqua in penetralia maiestatis suæ, quæ infundantur ab anteriore.

Quarta שכל טהור id est, Intelligentia munda purificat numerationes Cabalisticas & figurationem earum emendat, disponitq̃ terminos & extremitates suas, ut sint absq̃ detruncatione aut dispersione.

Quinta שכל מזהיר id est, Intelligentia fulgida, dicitur Cabalisticis gloria secunda.

Sexta שכל מהירצץ id est, Intelligentia resplendens, sedet super throno splendoris, & illustrat fulgorem luminarium, & infundit influxum suum præfecto superficialium & eminentiarum.

Septima שכל מנחה id est, Intelligentia inductiua, est ipse thronus gloriæ, perficitq̃ ueritatem communicationum spiritualium.

Octaua שכל נשרש id est, Intelligentia radicata, quæ conueniens unio dicitur, & est proprium ipsius prudētiæ quæ infunditur à sapientia superiore.

Nona שכל נצחי id est, Intelligentia triumphalis uel æterna, uocatur paradysus uoluptatis paratus sanctis.

Decima שכל חרוש id est, Intelligentia dispositiua, aptat sanctis in fide apparatus ut induantur spiritu sancto, & est illud quod uocatur Thiphereth in statu supernorum.

Vndecima שכל בחיר id est, Intelligentia claritatis, est species ipsa magnificentia dicta, הוהיה quoniam ex ea oritur uisio uatibus uisionem uidentibus.

Duodecima שכל קבוע id est, Intelligentia notata, insignis raptus, à qua defluunt uirtutes spirituales instar infusionis unius ab altera secundum primi influentis energiam.

Tredecima שכל נסתר id est, Intelligentia recondita, illustrat solum potentias

potentias talium intellectuum, qui per cogitationē fidei creditæ uidēt.

Quartadecima שכל מאיר id est, Intelligentia illuminans, quæ est ipse Hasmal angelus Ezechielis, quasi species electri, institutor arcanorum, animalium sanctuarij, & intentionum eorum.

Quintadecima שכל מצומצם id est, Intelligentia subtiliata, disponit ordinem quo conceditur accessus per gradus ascensionis.

Sextadecima שכל נאמן id est, Intelligentia fidelis, qua augentur uirtutes gratificatæ iuxta uitas eorum in quibus habitant.

Septimadecima שכל נסיון id est, Intelligentia probatoria, est tentatio & probatio antecedens, in qua consistit donum Dei benedicti erga omnes sanctos eius.

Octauadecima שכל קיום id est, Intelligentia confirmans, est uirtus restaurans in numerationibus Cabalisticis, si quid illis desit, uestiendo eas de spiritu sanctitatis suæ.

Nonadecima שכל הרצון .i. Intelligentia uolūtatis prouidet omnibus creatis, & per eam cognoscūt Cabalistæ ueritatem sapiētiae superioris.

Vigesima שכל מעמיר id est, Intelligentia constituens, facit stare ipsam creationem in caligine munda. Et magistri Cabalæ dicunt quod sit caligo, iuxta illud caligo in circuitu eius.

Vigesimalprima שכל מחורש id est, Intelligentia innouans, per quā reparantur & innouantur omnia creata in hoc mundo.

Vigesimalsecunda שכל בית השפע .i. Intelligentia domus largitatis, de medio infusionis illius trahunt arcanū & absconditū, quæ habitāt in umbra eius & adherent educationis studio atq; diligētiæ promouentis ad alta.

Vigesimaltertia שכל הפעילות .i. Intelligentia actiuitatū, est collectio & uniuersitas operationum spiritualium, sic dicta propter influxū qui congregatur in ea de fonte pelagi superioris & gloriæ excelsæ.

Vigesimalquarta שכל גברל id est, Intelligentia medians, qua colligitur influentia gratiarum, & ipsa infundit largitatem in omnia stagna seu piscinas benedictionum à se appropriatarum.

Vigesimalquinta שכל כללי id est, Intelligentia collectiua, qua colligunt astrologi iudicio stellarum fatales euentus, & notitiam eorum perficiunt sphaeris & orbibus suis.

Vigesimal sexta שכל נעבד .i. Intelligentia adminicularis, concurrat in subsidiū ad omnes operationes planetarū & alios influxus coelestes.

Vigesimal septima שכל תמידי id est, Intelligentia perpetua, quotidie continuatur per meatum solis & lunæ secundum conditiones eorum.

Vigesimal octaua שכל מוגשם .i. Intelligentia corporalis, informat omne corpus quod corporat sub orbibus, itemq; magnitudinē illorum.

Vigesimal nona שכל החפץ המבוקש id est, Intelligentia complacentiæ quesiti, recipit diuinam infusionem ut participet de irrigatione eius super omnia creata.

Trigesima שכל מורגש id est, Intelligentia concitatiua sensuum,

qua hunt entia sub orbe supremo & omnia genera mixtorum.

Trigesimaprima שכל רמיוני .i. Intelligentia imaginaria, qua uariantur & alterantur omnes figuræ ac imagines creatæ iuxta superficies rerum & naturas earum.

Trigesimasecunda שכל מוטבע .i. Intelligentia naturalis, qua cōsumatur natura rerum materialium sub sphæra lunæ ad perfectionē suam.

Complexus sum breui catalogo uiri externorum dogmatum cupi-
dissimi, quæ nostri maiores & de quinquaginta prudentiæ portis, & de
duabus atq; triginta itineribus sapientiæ multis in libris difficiliore stu-
dio tractant, & est res profecto meliore digna magistro ac multi sudo-
ris sanè quæ maximam uim habeat ad cohortandum nos, ut fermè sem-
per cum angelis uersemur in cōtemplatione summarum & diuinarum
rerū, quibus si familiares esse cœperimus, nihil nobis erit aut dictū aut
factū difficile. Familiaritatem eam literæ conciliant, quæ illorum mu-
nus sunt. Eas si adhibuerimus decem numerationibus Cabalisticis, sta-
tim confurgit duorum & triginta numerus. Quod scriptum in libro
letzira legitur, עשר ספרות בלימה ועשרים ושתים אותיות .i. Decem nu-
merationes Belima, & uiginti duæ literæ. Quapropter non pauci scri-
ptores & decem istis proprietatibus silentio dignis, & uiginti duabus
literis hanc semitarū conflant summam pro meo quidem more in eum
ordinem digestarum, quem tamen alij haud pariter obseruant. At ue-
rò illud literarum collegium, si quinquaginta portis diligenter appli-
cuerimus, inde septuaginta duorum angelorum felicem seriem compe-
riemus quibus Semhamaphores, id est nomen expositorium illud ma-
gnum summi Dei constare perhibetur. Nam ad quinquaginta uiginti
duo addita 72. procreabunt. Hi sunt angeli fortes uniuersæ terræ, per
quos putatur Moyse ille miraculorum operator manu sua mare usq;
ad siccum diuississe, quoniam ipsi sunt angeli diuisionis. Et diuisit Deus
terram iuxta numerum angelorum eius. Sic enim in libro Portarum iu-
sticiæ, quem R. Ioseph Ben Carnitol, celebris in Cabala magister, con-
scripsit, inter alia legimus, וישאר כל ארצות מסורות ביד עשרים .i. Et re-
lictæ sunt omnes gentes traditæ in potestatem septuaginta præfecto-
rum, hoc est principum angelorum, quibus Racanat peritissimus Ca-
balista Gen. 48. septuaginta palmas applicat illas circa duodecim fon-
tes quos nostis. Quinetiam certum est, duas ibidem fuisse columnas
nubis & ignis, quibus duo præpositi erant angeli. Quare non inaniter
existimabimus in eiuscemodi sectione maris & liberatione filiorum Is-
rael accessisse Moyse septuaginta orbis terrarum angelos & duos illos
columnares in ministerium salutis quæ nobis planè contingit ex nomi-
ne Tetragrammato ineffabili, per septuaginta duo nomina, quæ de sa-
cra scriptura colliguntur explanato Exodi 14. à uersu, Tollensq; se an-
gelus usq; in finē, ubi legitur, Diuisa est aqua. Sunt nimirū ea nobis
sacra signacula hodierna ætate memori mente reposita, quibus sym-
bolis

bolis angeli uocati ferunt opem hominibus, ad laudem & gloriā inef-
fabilis Dei, de quo scripsit R. Salomon in expositione Thalmud, testi-
monio Gerundenfis, in Geneseos exordio. Symbolorum itaq; chara-
cteres hi sunt, quos digito uobis pingo,

וְהוּא יְלִי סִיט עֵלָם מֹחַשׁ לֵלָה אָבָא בָּחַת הוּא אֵלֹךְ לֹאֵר הָחַע יוֹל מִבֵּית הָרִי הָסֵם
לֹאֵר בְּלִי לֹוּ פָחַל נִלְרִי מִלַּח הָחַר נִתָּה חָאָא יִרְתָּה שָׂאָה רִיִּי אֵם לִבִּי וְשֵׁר יִתְרִי
לִחַח בֹּסֵם מִנְרִי אֲנִי חָעֵם רָחַע יוֹו הָחַח מִיִּיר וּוֹל יִלָּה סָאֵל עִרִי עֵשֶׁל מִיָּה וְהוּא
רִנִּי חָחֵשׁ עִמָּם נִנָּא נִיִּת מִבֵּית פִּירִי נִמָּם יִיל תִּרְחַ מִצִּיר וּמִבֵּית יִתָּה עִנְרִי מִחִי רִמִּב
מִנְקִי אִיעַ חֲבִיר רָאָה יִבֵּם חִירִי מִוֹם :

Omnia hæc nomina manant de
proprietate clementiæ, ut asserunt Cabaliftæ, illa uero una extat ex de-
cem numerationibus, quarū uobis arborem demōstrabo, si adnuerint
superi & uos si me audire parati eritis. Quin paratissimi, ambo inqui-
unt, qui ob id tanta itinerū pericula obiuimus, tot & tantis sumptibus
erogatis. Sed perge, aiunt, ut de istis angelis aliquid discamus, quorū
nomina Marrano mihi nunquam audita fuere, credo & tibi quoque
Philolao pariter. Certè, ait ille, ut ne uisi sunt unquā isti mihi angeli
quidem, ita ne ipsorum cognita mihi sunt nomina, sed amabimus te
uir optime, indefinenter perge. Tum Simon, Fuisse angelos, inquit,
multos qui ad tantū & tam admirandū Moyfi opus cōcurrerent, cum
aquas maris ita diuideret, ut Israelitæ siccis pedibus trāsirent, id ex ipsa
possumus sacra scriptura deprehēdere, ne quis me ueteratorem putet.
Verba nanq; diuina in eo loci hæc sunt, וַיִּסַּע מִלֶּאֱרֵא הָאֱלֹהִים i. & migra-
uit angelus angelorū. Non ut uos pronūciatis Latinè, Tollensq; se an-
gelus domini. Non enim Adonai positum est hic quod interpretamur
Dominū. Sed Elohim quod uos pariter angeli translātū quotidie legi-
tis, Minuisti eum paulò minus ab angelis. & In cōspectu angelorū psal-
lā tibi. At nequaquā etiam hic scribitur ut aliās crebrò angelus Elohim. Sed
memorabiliter sic angelus ha elohim, intercedente articulo demōstran-
te, perinde atq; dicere sacra historia uellet, Per hunc nubis angelum ca-
stra præcedentem, cognoscite hic plurimos quoq; alios adesse angelos
orbis terrarum principes. Astipulat nobis Thalmud in Mechilta, ubi
R. Nathā à Magistro nostro Simeone Ben lochai cognato meo, huius
quæstionis petit solutionē. Quæso, inquit, quare ubiq; scribitur an-
gelus Adonai : hic autem angelus ha elohim cui respondet, אִין אֱלֹהִים
i. Non Deus in omni loco, scilicet significat, nisi præ-
ses siue præfectus. Igitur angelus ille simul cum septuaginta præsidibus
prouinciarū intelligitur affuisse, ob idq; ita dictus Mallach ha elohim,
angelus illorum præsidium seu præfectorū, & alter item angelus ignis
eorundem præsidium socius, ut iure optimo 72. numerentur, quorum
signa uidistis iam pridem à me descripta, quæ si uultis, uel potius quia
uultis (nouī enim uos uelle) docebo quā nam uia ē sacris literis educan-
tur. Iam hos ipsos assumite treis uersus וַיִּסַּע רִיבָא וַיִּסַּע ac in modū erecte

columnę singulos more Cabalístico à dextra ad sinistram ita conscribite, ut uniuscuiusq; uersus literæ à summo ad inum continuo altera sequatur alteram, tunc primi uersus characterẽ primum ponite qui uau nominatur. Deinde secūdi uersus characterem ultimũ usu retrogrado accipite qui est he, tum postremò recurrite ad tertij uersus initium, quod rursus inuenietis uau esse. Cumq; treis characteres ordine isto coniunxeritis, nascetur primi angeli memoriale uau, he, uau. Et secundi iod, lamed, iod. Et tertij samech, iod, teth. Sic quoq; de reliquis semper ternis atq; ternis, præsentem autem modo tribus columnis ritẽ ut fieri debet erectis, quodlibet signaculum Tetragrammati expositorium conflabitur. Eia uidete, considerate, contemplamini bene, num hoc ipsum summa lætitia est, omne huius seculi gaudium excellens, recordari sanctos nutus Dei & diuinos uultus quos Hebræi Malachim, Græci ἄγγελοι, Latini Deos nominant, tractare animo & manibus tam puras, tam pias, tam consecratas res conuersari studiosẽ cum illis cãdidissimis speciebus, quarum splendor non nisi perspicacibus generosarũ mentium oculis illucescit. Interesse cõuiuijs atq; colloquijs spiritũ beatorũ qui nos supra q̃ omnium mortaliũ mos est fraterne diligũt, nec diligũt modo sed amant. Gestire mihi parietes uidentur & hominibus nobis gratulari q̃ Dei bonitate factum sit, ut per quædam humanæ imbecillitatis sigilla & artificiosa charagmata in hilares cœtus admittamur angelorum, pro uirium nostrarum capacitate, cum quibus tràquillo corde gaudeamus & lætemur, quos colamus & ueneremur, quibus honorẽ tali & tam sublimi naturæ debitum impendamus, à quibus uicissim & amemur & instituamur & custodiamur. Tum Marranus, characteres quidem uideo, inquit, sed nominum sonos non audio, qua igitur pronunciatione inuocentur angeli nescio. Ad hæc Simon, ut oculis uidentur, sic auribus audiuntur, & ut nos uident, ita uocãtes audiunt. Id quo modo fieri possit, duobus uerbis dicam, In spiritu & ueritate: ut quales habent linguas nostræ mentes, tales habeant aures angeli. Et sicut spiritus diuini linguis angelorum loquuntur, ita spiritus humani auribus mentium auscultent. Non igitur ea necessitate sibi nomina imponunt, quòd uelint palàm nominari & clamari, sed signacula memoratiua tradunt quòd cupiant à nobis recordari, ne omnem putetis uim diuinam in uoce latere. Symbola igitur hæc frequentem angelorum memoriã poscunt, quorum sedula reminiscentiã nos in amorem Dei mutuò traducit, & uicissim amor in rememorationem. Quem enim fortiter amamus, eius frequenter meminimus, ut est in Prouerbio: Meminerunt omnia amantes. Idcirco nomen Tetragrammaton nobis Deus condonauit, non ut illo se uocemus quod est ineffabile, recteq; à uobis anekphoniton appellatur, id est nō uocabile. Quid enim respondit creator quærẽti Moyse quod est nomẽ tuũ, certẽ hoc aiebat i, h, u, h. hoc est

hoc est nomen meum in æternum, & hoc memoriale meum in generatione & generationem. Est igitur Tetragrammaton, æternitati nomē, generationi autem memoriale tantum, quia nequit ulla uoce humana componi nomen quod diuinitatis naturā æquare possit. Ab operibus angelos cognoscimus, quare pro eisdem uirtutum operibus nomina pariter pronūciamus, ut à medicina Raphael, à uiriliter Gabriel, à stupore ac admiratione Michael, quod interpretamur Quis tā fortis, propria uerò nomina, quoniam essentiam ignoramus, nostræ mortalitatis infirmitas inuenire non ualet, nec inuenta imponere, nisi quantum nobis diuina est reuelatione concessum. Ex numeris itaq; ac figuris diuinitus traditis cōtemplantissimi quicq; secundum uoluntates angelorum nomina sibi formare instituuntur, sicut pueri ex literis uoces componere docentur, uel Hebraicis, uel Græcis, uel Romanis, uel Arabicis, uel Ægyptijs, non quòd uox enunciāda egeat literis eiuscemodi, sed propter nostræ imbecillitatis memoriam, ut sint nomina quasi notamina quæ sensus nostros incitent uel figura uel uoce, rursumq; sensus moueat phantasia, phantasia memoriam, memoria rationem, ratio intellectum, intellectus mentem, mens angelum. Scripsit huius generis aliquid perq; eleganter ex uestris quidam insigni nomine philosophus Tyrius Maximus in libro τῶν ἐν ῥώμῃ διαλέξεων ἢ πρώτης ὑποδιαιρέσεως disputatione octaua. Vnde id uobis coniectura innotescit, satis esse, si tres uersus, per me antè resolutos in angelorum septuaginta duorum reuerentiam & uenerationem legeritis ea serie, qua spiritus sanctus dictauit, prorsusq; per eorum dilectionem in nominis Dei summi ardentissimū amorem & extaticam adorationem incubueritis, pensiculatim cōmemorando quòd sicut ex numero Tetragrammati arithmetica proportionē progredit̃ numerus septuaginta duorū, ita septuaginta duo angeli ex signaculo creatoris quodā effluxu diuino producunt̃. Cum enim quælibet litera Hebraica numerū peculiarem designet, oriunt̃ ex iod, he, uau, he, duo & septuaginta, hoc modo: iod notat decem, he quinq;, uau sex, he iterum quinq;. Totum hoc ex arte Arithmetica, sic colligat̃. Iod decem, iod he quindecim, iod he uau, unum & uiginti, iod he uau he uiginti sex. Comprehēdite nunc singula, Decem, quindecim, uiginti unum & uiginti sex, & oriuntur septuaginta duo. Hæc reputātes uobiscum aperte intelligetis ad inuocandos spiritus uoce spirituali opus esse, nō autem clamore, ceu sacerdotū Baal, quibus ab Helia propheta dicitur 3. Reg. 18. Clamate uoce maiore forsitan deus in diuersorio est, aut in itinere, aut certē dormit, ut excitetur. At si qua oratione in supplicationibus utimur, nō ideo fit ut deum uel angelos syllabis aut dictionibus tanq; erga mortales usi commoueamus, sed ut uires nostras in ardorem illorum incitemus & fiduciā in eos quali ancorā figamus, ueluti appellendo nauim in portū solent nautę resti eiecta uel fune prolato

terram attrahere, quanquam immobilem, quo conatu ad terrā se ipsos
 trahunt. Pari ratione per sensibilia nos signa quocunq; instituto com-
 posita, uidemur inuisibilem diuinitatē attrahere, cum tamē reuera nos
 ipsos mobiles ad immobilem diuinitatē attrahamus. Hoc arcano fun-
 damento sacramēta uniuersa & ceremoniarum ritus perstant. Hinc si-
 gnis, characteribus, & uoce utimur, hinc hymnis & canticis, hinc tym-
 pano & coro, hinc chordis, cymbalis & organo, alijsq; id genus musi-
 cis, non ut Deum quasi sceminā emolliamus, nec ut nostris blandimen-
 tis & adulationibus angeli capiantur. Sed ut Deum ac diuina exaltan-
 do, nostræ conditionis exiguitatem agnoscamus, subiectionem & obe-
 dientiā humillimè profiteamur, & omnem uoluptatem humanā in res
 diuinas cōferamus. Ad summū autem, hoc pacto amorem intensum &
 ardentem erga diuinitatem cōcipiamus, qui unus præter cætera id effi-
 cit magis, ut omnium gratiarū capaces simus: propterea palmas tendi-
 mus, brachia expandimus, genua flectimus, stātes oramus, iussi quoq;
 uaccam triennem, capram trimā, turturem, columbā, per medium diui-
 dimus, arietem in uepribus hærentē cornibus gladio occidentes, igne
 cremamus, Thaur super postes ædium sanguine notamus, Serpentem
 æneum aspiciamus, Cherubim & alias imagines figuramus. Verba com-
 posita loquimur atq; uouemus, Sanctuarium struimus, Pōtificem tam
 uario & admirādo indutum ornatu attoniti respicimus. Vniuersa hæc
 & similia propter nos ipsos fiunt, ut nos moueāt, nos incitēt, nos auer-
 tant, nos conuertant, à uisibilibus scilicet ad inuisibilia, fidem augeant,
 spem cōfirment, & ueram inter nos charitatem Deo gratissimā diligen-
 ti anacephalæosi in diuinorū amorem transferant. Dogmata hæc om-
 nia Cabalistarū sunt, qui ut liber tertius Perplexorum Moyse Ægyptij
 attestatur, sic dicunt שְׁבוּת הַעֲבוּרֹת הָהֵם וּבְרוּן הַשֵּׁם חֲמִיר וִירָאֲתוּ וְאַהֲבֲתוּ
 : i. q. intentio i. q. intentionis חֲמִיר וִירָאֲתוּ וִירָאֲתוּ בְּשֵׁם יְהוָה שֶׁהוּא חֲבִירָא לְבָל
 ceremoniarum eiusmodi est, memoria Dei frequens, & timor eius, &
 amor eius, & obseruantia mandatorum omnium, & quod credatur in
 Deum altissimum, id quod necessarium est unicuiq;. Nimirum graui
 nos mole corporis oppressi ualde quidem egemus ad somnolenti ani-
 mi excitationem commouentibus rebus, ut generosus equus itinere
 iam longo fatigatus cum classicum personuit, in robur erigitur, stare
 loco nescit, micat auribus, & elephātus segnicie torpescens, igne osten-
 so resurgit in audaciam: ita rebus secularibus eneruata uirtus nostra,
 externis & corporalibus incitabilis siue uocū seu figurarū indiget, ut
 animi nostri uigor spirituali operi robustius instet, & cōtemplatio no-
 stra tāto acrius in sublime puehat, q̄to magis attoniti antea obstupueri-
 mus. In hac utilitatē clemētes angeli sepe figuras, characteres, formas &
 uoces inuenerūt, proposuerūtq; nobis mortalibus & ignotas & stupē-
 das, nullius rei iuxta consuetū linguę usum significatiuas, sed p̄ rationis
 nostræ

nostræ summam admirationē in assiduam intelligibilium peruestigationē, deinde in illorum ipsorum uenerationem & amorē inductiuas, nō enim secundū institutum aut placitū hominis significāt, sed ad placitū Dei. Vnde ad uos illud à nobis transtulit doctissimus uestra etate atq; secta Mirandulanus Comes quod in nongentis cōclusionibus ait, Nō significatiuæ uoces plus possunt in magia q̃ significatiuæ, quālibet enim uox uirtutē habet in magia, in quantū Dei uoce format, quia illud in quo primū magicā exercet natura, uox est dei, hęc Picus. Tum Philolaus, Soporatos & stertentes, inquit, nos homines maiori mouerent excitatione huiuscemodi nomina, si plures sensus & nō unum solū mouerent, ut nō modo nostris obtutibus per figuras & characteres apparerent, uerum etiā articulata uoce aures simul nostras pulsarēt. Quare plurimū opto, si fieri possit, ista nō solū picta uidere, sed dicta quoq; audire. Tum Simon, Valde segnes, inquit, putādi sunt, mea sentētia, ac si cū tua uenia dici liceat ualde quidē hebetes qui extraneo motu egēt, quanq̃ ita sumus nati ut semper aliud magis aliū afficiat, & nō idē omnes pariter. Ad hęc assentior tibi Simon doctissimē uera dicēti, Marrianus ait, hoc enim & nostri affirmāt, angelos hominibus apparere aliter atq; aliter pro cōditione ac natura uidentis. De quo Chrysostomus super Matthæū latē ut omnia tandē his uerbis de Ioseph scribit, κατ' ὄναρ φαίνεται ὁ ἄγγελος. ὅτι καὶ τὸ μὴ φανερόν ἐστι καὶ τὸ πρὸς τοὺς ποιμένας καὶ τὸν Ζαχαρίαν καὶ τὴν παρθένον; σφόδρα πιστὸς ὡς ὁ ἀνὴρ, καὶ ὁ δὲ ἐδίδαρτο τὸ ὄψεσθαι πάντως. .i. Per somniū apparet angelus & quare nō manifestet; quemadmodū pastoribus & Zacharię & uirgini: Vehemēter credulus erat ille uir, & nō egebat uisione ista. Cui Simon rursus, Et id tu rectē quidē, ac haud aliter Cabalistarū sentiūt dicentes, q̃ uirtus uisua in Abrahā fortior erat q̃ in Lot, idcirco Abrahę apparuerūt uiri, & Lot angeli. Sed de his alio fortē loco. Nūc quod ad nostrā attinet causam, magna ut p̃nostris, est hominū diuersitas. Quidā factis grati & ea forte cōtenti sunt angelos in forma humana uidisse, alij in forma ignis, alij in forma uenti ac aeris, alij in forma fluij & aquę, alij in forma uolucrū, alij in forma gemmarū aut minerę, aut preciosorū lapidum, alij in energia prophetiæ, alij in spiritu quodā habitāte intra se, alij in literarū et characterū figura, alij in sonitu uocis, et sic de pluribus uisionum speciebus, in sacra scriptura deprehēsis: uobis autem dum hi characteres 70. nominū nequaquā satisfacere uidebuntur, demonstrabo rectā uia, nō tantum in characteribus cōmemoratis, uerum etiam post ea commemorandis, quoniam modo ex effigie literarū dictio fiat quę possit articulatē pronuciari. Eius artis Deum ipsum habemus autorē. Legimus namq; in 23. Exodi, Ecce ego mitto angelum meum ante te ad custodiendum te in uia, & ad ducendum te in locum quem destinaui. Sis cautus à cōspectu eius, & audi uocem eius, ne exacerbaueris eum, quia non ignoscet sceleribus uestris, quoniam nomen meum est in illo. Per quod cognoscimus nomen angeli optimo ritu comprehendere nō.

re nomen Dei quandoque debere. Ideoque Cabalæi cum angeli cuiusvis nomen significatiue pronunciare nequiuerint, subsidio alicuius nominis Dei, quod illi adiungunt, totum simul proferre consueuerunt. Sicut enim tris hos characteres, מַיִר aut גַּבְרִיִּי uel רַפָּא ad significandum angeli nomen improprie uident usurpari, nisi addatur nomen dei El, ut Michael, Gabriel, Raphael. Ita ipsi quoque in alijs angelicis nominibus sacram scriptutam conantes imitari dicunt Raziel, Iophiel, Zadkiel, Peliel, Malthiel, Vriel, & simili more cætera. Quin uerò ut Romani Deum suum Capitolinum nominant Optimum Maximum, propter beneficia optimum, propter uim maximum. Ciceronis testimonio in oratione ad Pontifices pro domo sua. Sic Iudæorū natio Deum suum propter beneficia uocat Iah, & propter uim ac uirtutem appellat el. Ita enim Cabalistæ super David regis sermone, cum ait, Si iniquitates obseruaueris Iah, Domine quis sustinebit? dicunt, יָהּ שְׁחָא עוֹלָם הַרְחִימֵנוּ; אֲנִי שְׁחָא עוֹלָם הַרְחִימֵנוּ; id est, Iah, quod sit seculum clementiæ, Adonai, quod sit seculum seueritatis, ut in Portæ lucis capite octauo. De El autem ita legis Numeri decimosexto, Fortissime El deus spirituum omnis carnis, num uno peccante contra omnes ira tua desequiet: Optimus igitur nobis Deus est, quia clementissimus: & maximus, quia fortissimus: quod duo hæc nomina diuina repræsentant Iah & El, quorum alterum, si quocuique septuaginta duorum nominum coniunxeritis, nimirum insigne uocabulum oxytonon efficietis. Hoc certè modo semper pronunciando, ut dictiones fiant trissyllabiciæ ac aspirationes per singularem hanc notam scriptæ h flatu forti, tanquam duplici spiritu Latine literæ h, ex imo pectore prodeant, & ubique Iah unice per i consonantem pronunciatur. Similiter & El, nam utraque harum dictio etiam in compositione nominum monosyllabice profertur, & in eandem accentus cadit. Sunt itaque lxxij. nomina sacra, quod unum Semhamaphores, i. sanctissimi tetragrammati nomē expositoriū dicitur per inuocationes angelorū ab hominibus Deo deditis, deuotisq; cū timore ac tremore sic enuncianda: Vehuiah. Ieliel. Sital. Elemiah. Mahasiah. Ielahel. Achaiah. Cahethel. Haziell. Aladiah. Lauiah. Hahaiah. Iezalel. Mebahel. Hariel. Hakamiah. Louiah. Caliel. Leuiiah. Pahaliah. Nelchael. Ieiaiel. Melahel. Haiuiah. Nithhaiah. Haaiah. Ierathel. Sæehiah. Reiaiel. Omael. Lecabel. Vafariah. Iehuiah. Lehahiah. Chauakiah. Manadel. Aniel. Haamiah. Rehael. Ieiazell. Hahahel. Michael. Veualiah. Ielahiah. Sealiah. Ariel. Afaliah. Mihael. Vehuel. Daniel. Hahashiah. Imamiah. Nanael. Nithael. Mebahiah. Poiel. Nemamiah. Ieiael. Harahel. Mizrael. Vmabel. Iahhael. Anauel. Mehiel. Damaiah. Mauakel. Eiael. Habuiah. Roehel. Iabamiah. Haiaiel. Mumiah. Præsto iam sunt ad manum uiri optimi cum quibus non modo ab imi pectoris penetralibus clādestina colloquia muslare, uerum etiā expressas quoque uoces miscere, & quemlibet symbolico suo nomine inuo-

care

care queatis, quanquam singularum regionum præfides, tamen nihil non communicatum habentes. Tametsi enim in mundo supercoelesti habitant, at ista nihilominus inferiora curant. Si enim hoc influentij naturalibus contingit ut in cœlis cōmorentur, & simul terrena gubernet, multo magis uirtutibus nobilioribus, tenuioribus & simplicioribus mundi superioris, eiuscemodi magistratus pariter sunt concessi, ut penetrent nostra, & à nostris uicissim penetrentur. Ad id utar Plotini uestri assertionem in libro de Intellectu & ideis & ente, qui ait, Mundus iste sensibilis uno tantū loco determinat, mundus autem intelligibilis est ubiq̃. perinde ac si dicat quod ille hunc nostrum & ambiat & ordinet & conseruet & penetret. Animaduertite autem quid admiratione dignum Cabalistarum sapientes huc asserant, inquiētes ita, *אין לו גל בל עשב ועשב מלמטה שאין לו מול ברקיע שמבנה אותו ואומר לו גל* id est, Non est tibi ulla herba aut planta inferius, cui non sit stella in firmamento quæ percutiat eam & dicat ei, Cresce. In eam inuenerunt ipsi sententiam sacris literis muniti, ut legitur in Iob cap. 38. Num nosti leges cœlorum, si posueris præfectum seu præsidem uel executorem eius in terrar? Non itaq̃ uos retrahant orbis terrarum tantæ sollicitudines ac rerum inferiorum cure, quibus supranominati angeli dispensatione creatoris sunt destinati, quominus illos etiam in nouem choros supercoelestium hierarchiarū referatis. Cum enim angelus sit alteritas, sicut Deus identitas, prima uerò alteritas sit binarius: rectè opinabimur, quod ex binarij multiplicatione numerus angelorum oriatur. Multiplicatio autem binarij cubica sic fit, bis bini bis, & erunt octo primus cubus, Octonos uerò quosq̃ angelos in nouem choros si distribueritis, erunt septuaginta duo, tot enim sunt nouies octo. Redite nunc si uultis per choros ad cubum, per cubum ad Tetractyn uestram, quam nos Tetragrammaton, Romani quaternitudinem appellant, ab ea ad binarium, angelicā naturam significantem, & inde ad unitatem Deum Opt. Max. & experiemini certè si nostrum studium ad angelos applicuerimus, quod etiam per angelos Deo iungamur Tetragrammato ineffabili iod, he, uau, he, in quo primum resplendet angelorū istorum nobilissima natura. Nam si ex quatuor illis literis *יהוה* quater iod posueritis, sicq̃ descendendo ter he, bis uau, semel he, mox uobis surget septuaginta duorum summa, expositoria nominis Dei inenarrabilis & incomprehensibilis, ad quod omnia sacra nomina referuntur, quorum ingens copia est, singula tamen appellatiua sunt, hoc solū Dei propriū est & appropriatū, quare *יהוה* cognominatur. Hæc autē septuaginta duo dicuntur unum nomen symbolicum, eo q̃ intentio illorū sit unum deū Opt. Max. significare licet per multas & uarias rationes angelorū, ut notamus principē per aulicos, & imperatorē per exercitū. Et ea sane uenerant atq̃ colūt magistri Cabale plurimū, quibus deuoti homines

miranda

miranda operatur & mirabiliora quàm eloqui mihi fas sit, ego tamen uirum doctissimum in hac causa testem citabo Racanat in commentarijs Exodi 14. qui hos characteres & has literas affirmat esse, איתיות פורחות למעלה בעיקר המרכבה והם ממונים לעשות כל דבר בהם ופעולותיהם יורעים למסובלים id est, Characteres uolantes supernè in fundamento sapientiæ spiritualis, & sunt administratorij spiritus seu prefecti ad faciendum omnem rem per eos, & operationes eorum sunt notæ Cabalisticis. hucusq; R. Mnahem Racanat. Et secundum R. Akiba procedunt de throno gloriæ Dei. Sed ne quis uana superstitione ductus putet ab angelis omnia humanæ mortalitati cœlitus conferri, ac non potius per angelos ab ipsa Dei maiestate omnia fieri etiam in angelis, ut in Daniele Nabuchadnezer Chaldaicè testatur, וכמצינו עבר בחיל id est, Et secundum uoluntatem suam facit in exercitu cœli & habitatoribus terræ. Ideo receperunt Cabalæi de libro Psalmorum pias orationes ad Deum septuaginta duobus uersibus habendas, quorum unusquisq; nomen Tetragrammaton cum nomine angeli ex 72. continet, uno haud ab re excepto qui principium Geneseos indicat: eleuant autem quantum fieri potest animos suos istis uersibus ad Deum, fortiter ascendendo de angelo ad angelum. Et semper inter laudes Dei tot & tantas ab altera ad alteram in sublime tendendo. Ad illud eos iuuant angeli, ut relicta seculari sollicitudine pro captu suo uehantur in Deum, ceu leuissima pluma tenuissimi spiritus adiumento ad sublimia cœlestiaq; sustollitur. Videte & audite orationem uersuum cum Tetragrammato & angelis, utrunq; enim uobis tam digito quàm uoce monstrabo sic,

ואתה יהוה מגן בערי כבודי ומרים ראשי
 ואתה יהוה אל תרחק איילותי לעזרת חושה
 אומר ליהוה מחסי ומצודתי אלהי אבטח בו
 שוכה יהוה חלצה נפשי הושיעני למען חסדך
 ורשתו את יהוה וענני מכל מגורותי הצילני
 זמר ליהוה יושב ציון חגירו בעמים עלילותיו
 רחום וחנן יהוה ארד אפים ורב חסד
 באר נשתחוה ונכרעה נברכה לפני יהוה עושנו
 זכור רחמיך יהוה וחסדך כי מעולם חמדת
 יחי חסדך יהוה עלינו כאשר יחלנו לך
 חי יהוה צורי ויורם אלהי ישעי
 למה יהוה תעמוד ברחוק תעלים לעתות בצרה
 חריעי ליהוה כל הארץ פצחו ורגזו וזמרו
 ויחי יהוה משגב לך משגב לעתות בצרה
 ויחי יהוה לי למשגב ואלהי לצור מחסי
 יהוה אלהי ישועתי ביום צעקתי כלילה נגד
 יהוה ארגינו מה אירר שמך בכל הארץ
 שפסג

שפסני בצדקת יהוה אלתי ואל ישמחו לי
 קוה קויתי יהוה ויט אלי וישמע שועתי
 ובשם יהוה אקרא אנא יהוה מלטח נפשי
 ואני עליך בטחתי יהוה אמרתי אלתי אתה
 יהוה שמור יהוה צילך על יד ימינו
 יהוה ישמור צאתך וכוואד מעתה ועד עולם
 רצח יהוה את יראיו ואת חמיחלים לחסרו
 אורה יהוה בכל לבי אספרה כל נפלאותיך
 קראתי בכל לב עוני יהוה חסיד אצרה
 חלצני יהוה מאדם רע מאיש חמסים חנצוני
 אלהים אל הרחם ממני אלתי לשונתי הושה
 חנה אלהים עוזר לי יהוה בסמבי נפשי
 כי אתה חסדתי יהוה ארני מבטחי מצעורי
 אבא בצבורות יהוה אלהים אוכיר צדקתך לכוך
 כי ישר דבר יהוה וכל מעשיהו באמונה
 יהוה יודע מחשבות אדם כי המה חכל
 יחל ישראל אל יהוה מעתה ועד עולם
 אחבתי כי ישמע יהוה את קולי חננוני
 יהוה אחבתי מעון ביתך ומקום משכן כבוד
 יהוה אלהים צבאות חשיבנו האר פניך וגושעה
 כי אתה יהוה מחסי עליון שמת מעונך
 שמע יהוה וחנני יהוה היה עוזר לי
 למה יהוה חננה נפשי חסדתי פניך ממני
 יהוה הצילה נפשי משפת שקר מלשון רמיה
 יהוה ישמור מכל רע וישמר את נפשו
 ואני אליר יהוה שועתי ובכקר הפלתי תסרמד
 נרכות פי רצה נא יהוה משפטיר למרני
 אם אמרתי מטח וגלי חסר יהוה יסערגי
 טוב יהוה לכל ורחמיך על כל מעשיו
 מה גרלו מעשיר יהוה מאר עמקו מחשבותיו
 חוריע יהוה ישועתי לעיני חגיוס גלה צדקתו
 גדול יהוה ומחלל מאר ולגדלתו איז חקר
 חנון ורחום יהוה ארד אפים וגדול חסד
 יתי כבוד יהוה לעולם ישמח יהוה במעשיו
 אורה יהוה בצדקו ואמרת שם יהוה עליון
 ירעתי יהוה כי צדק משפטיר ואמונה עניחני
 יהוה בשמים חביו כסאו ומלכותו בכל משלת
 ועתה יהוה לעולם השב כסאך לרור ורור
 סומד יהוה לכל הנפלים וזקת לכל חכמים
 יראי יהוה בטחו ביהוה שום ומצינס הוא
 ונפשי נכתלח מאר ואתה יהוה עד מת
 ממזרח שמש עד מבא מחולל שם יהוה

צדיק יהוה בכל רוביו ואסיר בכל מעשיו
 יהי שם יהוה מבורר מעתה ועד עולם
 ראה כי פקודיך אתבתי יהוה כחסדך חייני
 עברו את יהוה בשמחה כראי לפניו ברננה
 חנה עין יהוה אל יראיו למיחלים לחסדו
 שוכה יהוה עד מתי והנחם על עבדיו
 אל תעובני יהוה אלתי אל תרחק ממני
 והתענג על יהוה ויהן לו משאלות לבר
 חורו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו
 יהוה מנח חלקי וכיסי אתה תומד גורלי
 בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ
 אודה יהוה מאד בפי ובתורד רבים אהללנו
 שובי נפשי למנוחייכי כי יהוה גמל עלייכי

Ostendi iam uobis optimi uiri qualibet in linea nomen esse Tetra-
 grammaton, & tris literas angeli uel recto uel transuerso, ut fieri solet
 positas ordine de tribus uersibus Exodi 14. ויסע ויבא ויט quos ta-
 men Romani haectenus non sunt interpretati. Psalmodian autem Lati-
 ni sic legunt, ut anteforsitan uel in Capnione de Verbo Mirifico, uide-
 re potuistis.

ET tu domine susceptor meus es, gloria mea & exaltans caput meū.
 Et tu Domine ne elōgaueris auxilium tuum à me, ad defensionem
 meam conspice.

Dicam Domino susceptor meus es tu, & refugium meum Deus meus
 sperabo in eum.

Conuertere Domine & eripe animam meam, saluum me fac propter
 misericordiam tuam.

Exquisiui Dominum & exaudiuit me, & ex omnibus tribulationibus
 meis eripuit me.

Pfallite Dño qui habitat in Sion adnunciate inter gentes studia eius.

Miserator & misericors Dominus longanimis & multum misericors.

Venite adoremus & procidamus & benedicamus ante dominum qui
 fecit nos.

Reminiscere miserationum tuarum Domine, & misericordiarum tua-
 rum quæ à seculo sunt.

Fiat misericordia tua Domine super nos, quemadmodum sperauimus
 in te.

Viuit Dominus & benedictus Deus meus, & exaltetur Deus salutis
 meæ.

Vt quid Domine recessisti longe, despicias in opportunitatibus in tri-
 bulatione.

Iubilate Domino omnis terra, cantate & exultate & pfallite.

Et fa.

Et factus est Dominus refugium pauperi, adiutor in opportunitatibus in tribulatione.

Et factus est mihi Dominus in refugium & Deus meus in adiutorium spei meæ.

Domine Deus salutis meæ, in die clamaui & nocte coram te.

Domine Dominus noster quàm admirabile est nomen tuum in uniuersa terra.

Iudica me secundum iusticiam tuam Domine Deus meus, & non supergaudeant mihi.

Expectans expectaui Dominum & intendit mihi.

Et nomen Domini inuocabo, ô Domine libera animam meam.

Ego autem in te speraui, dixi Deus meus es tu.

Dominus custodit te, Dominus protectio tua, super manum dexteram tuam.

Dominus custodiet introitum tuum & exitum tuum ex nunc & usque in seculum.

Beneplacitum est Domino super timentes eum, & in eis qui sperant super misericordia eius.

Confitebor tibi Domine in toto corde meo, narrabo omnia mirabilia tua.

Clamaui in toto corde, exaudi me Dñe, iustificationes tuas requiram.

Eripe me Domine ab homine malo, à uiro iniquo eripe me.

Deus ne elongeris à me, Deus meus in auxilium meum respice.

Ecce Deus adiuuat me, & Dominus susceptor est animæ meæ.

Quoniam tu es patientia mea Domine, Domine spes mea à iuuentute mea.

Introibo in potentias Domini, Deus memorabor iustitiæ tuæ solius.

Quia rectum est uerbum Domini, & omnia opera eius in fide.

Dominus scit cogitationes hominum quoniam uanæ sunt.

Speret Israel in Domino ex hoc nunc & usq; in seculum.

Dilexi quoniam exaudiet Dominus uocem orationis meæ.

Domine dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis tuæ.

Domine Deus uirtutum conuerte nos, & ostende faciem tuam & salui erimus.

Quoniam tu es Domine spes mea, altissimū posuisti refugium tuum.

Audiuit Dominus & misertus est mei, Dñs factus est adiutor meus.

Vt quid Domine repellis animam meam, auertis faciem tuam à me.

Domine libera animam meam à labijs iniquis & à lingua dolosa.

Dominus custodiet te ab omni malo & custodiet animam tuam.

Et ego ad te Domine clamaui & mane oratio mea præueniet te.

Voluntaria oris mei beneplacita fac Domine & iudicia tua doce me.

Si dicebā motus est pes meus, misericordia tua Domine adiuuabit me.

Suauis Dominus uniuerſis & miſerationes eius ſuper omnia opera eius.

Quàm magnificata ſunt opera tua Domine, nimis profundæ ſunt cogitationes tuæ.

Notum fecit Dominus ſalutare tuum, in conſpectu gentium reuelauit iuſtitiam ſuam.

Magnus Dñs & laudabilis nimis, & magnitudinis eius non eſt finis.

Miſerator & miſericors Dominus, patiens & multum miſericors.

Sit gloria Domini in ſeculum, lætabitur Dominus in operibus ſuis.

Confitebor Domino ſecundum iuſticiam eius, & pſallam nomini Domini altiſſimi.

Cognoui Domine quia æquitas iudicia tua, & in ueritate tua humiliati me.

Dominus in cœlo parauit ſedem ſuam, & regnum ſuum omnibus dominabitur.

Tu autem Domine in æternum permanes, & memoriale tuum in generationem & generationem.

Alleuat Dominus omnes qui corruunt, & erigit omnes eliſos.

Qui timent Dominum ſperauerunt in Domino, adiutor eorum & protector eorum eſt.

Et anima mea turbata eſt ualde, ſed tu Domine uſque quo.

Ab ortu ſolis uſq; ad occaſum, laudabile nomen Domini.

Iuſtus Dominus in omnibus uijs ſuis, & ſanctus in omnibus operibus ſuis.

Sit nomen Domini benediſtum, ex hoc nunc & uſq; in ſeculum.

Vide quoniam mandata tua dilexi domine, ſecundum miſericordiam tuam uiuiſica me.

Seruite Domino in lætitiâ, introite in conſpectu eius in exultatione.

Ecce oculi Domini ſuper metuentes eum, & in eis qui ſperant ſuper miſericordia eius.

Conuertere Domine uſq; quo, & deprecabilis eſto ſuper ſeruos tuos.

Ne derelinquas me Domine Deus meus, ne diſceſſeris à me.

Delectare in Domino & dabit tibi petitiones cordis tui.

Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in æternum miſericordia eius.

Dominus pars hæreditatis meæ & calicis mei, tu es qui reſtitues hæreditatem meam mihi.

In principio creauit Deus cœlum & terram.

Confitebor Domino nimis in ore meo, & in medio multorum laudabo eum.

Conuertere anima mea in requiem tuam, quoniam Dominus benefecit tibi.

Tum

Tum Marranus, Adeo ne (inquit) te una in re tantopere laborantem patimur expatiari, qui ad artem ipsam, si qua est Cabale, toto desiderio properamus. Et Philolaus, Non est (arbitror) una res de qua Simon differuit, sed terq; quaterq; plures ac multo plurimæ. Sabbatum enim sabbatorum, quod est requies æterna & finis Cabalæ: post autem quibus gradibus ad eam ascendamus tam portarum prudentiæ quàm sapientiæ semitarum, & de nominis Tetragrammati expositoribus angelis & Semhamaphores clara nos uoce instituit. Ad hæc Simon: Reliqua si bene recordamini, equidem non nihil de illa digna religione decem numerationum Cabalisticarum præmissi, & fortasse promissi dicturum me, faciamq; per catalogū, si me attente audiat. Tum audimus cupide (ambo dixere) quapropter perge incunctanter. Mox Simon ait: Decem numerationes à Cabaleis עשר ספירות appellatas multi ex nobis multifariam tractant, quidam in arboris modum, alij ad formam hominis, ut sæpe mentio fiat de radice, trunco, ramis & corticibus. Sæpe uero etiam de capite, humeris, cruribus, pedibus, latere dextro & sinistro. Eæ sunt decem diuina nomina quæ nos mortales de Deo concipimus, uel essentialia, uel personalia, uel notionalia, uel communia, & nominantur sic כתר id est corona, חכמה id est sapientia, בינה id est prudentia siue intelligentia, חסד id est clementia seu bonitas, גבורה id est grauitas uel seueritas, תפירה id est ornatus, נצח id est triūphus, חיי id est confessio laudis, יסוד id est fundamentum, מלכות id est regnum. Supra coronam uerò ponitur אין סוף id est infinitudo, & est abyssus. Eloquar an sileam. Res est nimirum profundæ speculationis & quoddam pelagus immensum, in quod omnis nostra contemplatio demergitur, & demersa quodā hiatu absorbetur. An non memineritis quantum nouitij iam fermè omnium nationū theodidascali dies atq; noctes desudant: ferè solum in conceptibus attributalibus, quas eorū alij perfectiones in diuinis nominant, alij attributa, tum negatiua, tum affirmatiua, tum absoluta, tum relatiua seu connotatiua, quæ facile nunc (ut arbitror) de libro Cabalístico compendij Portæ lucis, quem Paulus Riccius uir egregiè doctus quondam ex nostris unus, nunc Christianus, ex Rabbi quodam Castiliensi collegit, & de Isagogis quas scripsit in Cabalam discere potestis. Ea pariter de re magnus ille Magister Cabalæ Rabbi Ioseph filius Carnitolis, librum שערי צדק id est, Portarum iusticię conscripsit, & scripsere commentatores circa arborem decem numerationum multi multa, qui causam hanc inuolutā euoluunt, & totam ferè sacram scripturam ueterem in has decem nūmerationes, & per eas in decem ipsa Dei nomina, & per ea in unum Tetragrammati nomen, redigunt atq; reducunt, affirmantes quòd Ensoph sit & Alpha & Ω, qui dixit, Ego primus, & ego nouissimus. Et quòd כתר id est, Corona regni omnium seculorum sit fons sine fundo & אב הרהמים

id est misericordiarum pater: cuius mysterium illud est, quod Ehieh sigillat per Emeth, hoc est essentiam per ueritatem. Sicut nobilis ille dictator ait Eliezer Haklir, **אמת חמתי** id est, Emeth est sigillum eius. Probat hoc ratio arithmetica, quam imitantes, si multiplicauerimus Ehieh per Ehieh, surgēt quadringenta quadraginta & unum, quæ simul sunt **אמת** hoc est, uerum, seu ueritas: sicut **אני שלום** id est, Domini pax. Plura huc reducunt, ut aleph magnum, timorem Domini, lucem inaccessibilem, dies æternitatis: ut est illud, Egressus eius ab anterioribus à diebus seculi. Sic scribit insignis Cabalista Tedacus Leui in libro de decem numerationibus. Ad secundam autem numerationem, quæ est sapientia referuntur hæc, ex attributis aut proprietatibus, primogenitura, Ies, id est ens. lex primitiua. Iod litera prima tetragrammati, terra uiuentium, trigintaduæ semitæ, septuaginta legis species, bellum, iudicium, Amen, liber, sanctum, uoluntas, principium, & alia id genus. Et fortè mirum est, quod secunda numeratio dicatur principium: legitur namq; in Racanat excellenti Cabalæ magistro circa Geneseos initiū hoc modo **ראלי השאל שחכמה היא ספירה השנייה למה סראת ראשית** id est, Et fortè quæres, quum sapientia sit numeratio secūda, quare dicatur principium. Scriptum est enim in libro Bahir, **אין ראשית אלא חכמה** id est, Nihil est principium, nisi sapientia. Cui equidem rectè mihi uidear respondere, quod infinitudo ipsa trium summarum Cabalisticæ arboris numerationum, quas uos treis in diuinis personas appellare consueuistis absolutissima essentia, quum sit in abyssu tenebrarū retracta, & immanens ociosaq; uel (ut aiunt) ad nihil respiciens, idcirco dicitur **אין** id est nihil, siue non ens, ac non finis: hoc est, **אין סוף** quia nos tam tenui erga res diuinas, ingenij paupertate mulctati de ijs quæ non apparent haud secus atque de ijs quæ non sunt, iudicamus. At ubi se ita ostenderit, ut sit aliquid, & reuera subsistat, tum aleph tenebrosū, in aleph lucidum conuertitur: scriptū est enim, Sicut tenebræ eius, ita & lux eius: & appellatur tunc quidem aleph magnum, quando exire cupit, & apparere omnium rerum causa per beth proximè sequentem literam: de qua sic scribit Mnahem Racanat, **עלכן תמצא האית תואת פיעלת הרברים** id est, Sic reperies literam hanc, scilicet beth, facientem res omnes: quapropter aleph eandem uti propinquissimam & fecundiores literam sibi recipit, nominaturq; **אב** pater omnis generationis & productionis. Deinde assumptum beth, rursus ablegat in uniuersitatem entium, ex infinito **בין** finem suum consequi desiderans, quare finalem literam nun, coniungendo beth generat, **בן** id est, filium, quæ prima est productio in deitate, ac principium alteritatis, unde cognominatur **ראשית** id est, principium: tametsi est secunda emanatio ex infinitudine: hoc est, secunda Cabalistica numeratio, per quam omnia facta sunt. Scriptum est enim: Omnia in sapientia fecisti, hoc modo primus efflu.

effluxus sit secunda numeratio, quia terminus generationis est filius. Restat tertio medium inter aleph & nun, quod est iod, nota sancti nominis יי la, cuius ambos characteres, si alternis uicibus nomini כן ben intertexueritis, erit ביה intelligentia, prudentia, seu prouidentia, scilicet emanatio in diuinis tertia, cui attribuitur Adonai, spiritus, anima, uotum, mysterium fidei, mater filiorum, rex sedens in throno miserationum, iobeleus magnus, sabbathum magnum, fundamentum spirituum, lumen mirificum, dies suprema, quinquaginta portæ, dies propitiationis, uox interior, fluuius egrediens de paradiso. Litera secunda Tetragrammati, pœnitentia, aquæ profundæ, soror mea, filia patris mei, & alia. Hucusque notauimus tres numerationes, quæ dicuntur א Cabalisticis, teste Rabbi Ishac in Commentarijs libri letzira, ספרות אחרת עליונות בסה אחר id est, Tres numerationes summæ atque supremæ sedes una: in qua sedet Sanctus, Sanctus, Sanctus, dominus Deus Sabaoth. Bonitati, siue clementiæ, quæ est quarta numeratio, cum diuino nomine El, appropriantur etiam hæc gratia, misericordia, brachium dexterum, innocens, dies tertius, ignis caudidus, facies leonis, pes primus, Abraham senex. Oriens, aquæ superiores, argentum Dei. Michael, sacerdos, angelus in specie electri, Hasmal, uestes alba, Auster, & alia. In quinta numeratione seueritatis diuinum nomen est Elohim, & applicantur ei timor, proprietas rigoris seu grauitatis, præcepta legis negatiua, brachium sinistrum, ignis egrediens ab aquis, ut in libro de Creatione. Item dies quartus, occidens, Gabriel. Ishac senex, nox, fortitudo, altare aureum, pes secundus, sanctificatio, caligo. Metatron, aquilo species fusca. Sextæ applicatur Eloha, speculatio illuminans, lignum uitæ, uoluptas, linea media, lex scripta, sacerdos magnus, ortus solis, species purpurea. Et scribit Tedacus Leui, quod de hoc loco explanantur septuaginta nationes in terra, & sigillum eius est Emeth Adonai, & uocatur pax, & forma eius figuratur in luna, & mysterium eius est tertia litera Tetragrammati, & mysterium hoc Pater noster qui est in coelis, homo supernus seu Adam coelestis, iudicium, sententia. Michael. Israel senex. Deus Iacob. Ad septimam referuntur, Adonai Sabaoth, crus, pes, columna dextera, rota magna, uisio prophetiæ, Moyses, & cætera. Octauæ conueniunt Elohe Sabaoth. Mysterium columnæ ac pedis sinistri & Booz, & inde trahitur serpens antiquus, disciplina Domini, ramus, Aharon, Cherub, filij Regis, molæ molentes, & alia. Nonæ appropriatur Sadai, fundamentum mundi, Sion, fons piscinarum, iustus, Deus uiuus. Sabbatum integrum. Medium inter custodi & memento. Dies quinquagesima de Leuiathan, Aries, Ioseph iustus. Salomon, iustitia, robur, lignum scientiæ boni & mali, secdus Domi.

ni, arcus testimoniū, gloria Domini, fundamentum prophetiæ Dauid, redemptio, seculum animarum. Reducuntur & ad decimam numerationem. Adonai, regnum, uita, cherub secundus. Speculatio non illuminans. Posteriora. Finis. Ecclesia Israelis, Sponsa in Canticis canticorum. Regina coeli. Virgo Israel. Mysterium legis ab ore data. Aquila. Litera quarta Tetragrammati. Regnum domus Dauid. Templum regis, Dei ianua, arca fœderis, & duæ tabulæ in ea. Dominus uniuersę terræ. Audistis breue rationarium decem proprietatū, siue notionum aut attributorum in diuinis: quæ dicuntur à Cabalisticis בלימה quod intelligunt alij בלי id est, absq; uel præter, & מה id est, quid: ut si diceretur, Decem præter quid: scilicet excepta dei quidditate. Vnde interpretari solent Belimah hoc esse præter id quod est ineffabile, alij ab ipso בלומר ולשון מלכות id est, coartādo seu constringendo linguam tuam ne loquaris, tanquam uerba sacra quę non sint uulgo prodenda. Dicendum nunc esset de angelicis principibus & dæmoniis præfectis quos ad latera clementiæ & seueritatis ponunt Cabalisticę, rem profectò indigentem multiloquio, si non meridiem trāsgressi ueheremur in uesperū. Quis enim paruo in tempore tam magna exponere? Quis trigintaquinque principes puritatis, ac septuaginta principes Ismaelis in latere numerationis quartæ tam citò absolueret? Quis item in numeratione quinta grauitatis atque timoris pariter triginta quinque principes reatus, & septuaginta principes Esau tam obiter & tam perfunctoriē posset satis explanare? quæ propria quidem uolumina poscūt, & certe admodū lata, quare his in præsentia intermissis procedamus ad artem. Beatitudo, inquam, contemplantissimorū hominum pro electiore modo à meditatione legis, hoc est uigintiquatuor librorum, quos Esirim Verba nominamus, diurna & nocturna pendere sacris ex literis deprehenditur. Scriptum est enim, Beatus uir (inter cætera) qui in lege eius meditabitur die ac nocte: non qui legat, nō qui scribat, non qui loquatur, sed qui meditetur: ne fortē scriptio legis aut lectio quandoq; terminata & desinēs, etiam beatitudinem cessare ac desinere compellat. Sed is tandem qui cogitationes in corde suo illuc cogit, ut dimissis carnalibus, spiritualia legis meditetur, is (inquā) is beatus est, cum corde mundo deum uidebit. Non enim tanta erat meo arbitratu diligentia opus ad sacrę scripturę historias, quæ tam patent Hebræis, q̃ T. Liuius Latinis. Item ad mandata & præcepta quæ numerum habent, tum ad religiones & cæremonias quæ rudi ac indocto, etiam uulgo, uel sæpe non sine uitio ac peccato peragunt, unde non mereantur tantā beatitudinē quæ corporeis sensibus constant, ut ad illa requiratur tam assidua, tam cōtinua & tam diligens meditatio diei atq; noctis. Sed lōge maior beatitudo in theorię gradib; sublimiorib; inueniri posse demonstrat quę ad legis

legis Cabalisticam intelligentiam usque adeo tendat ut spiritali meditatione mentes nostras imbuat, & quasi in similitudinem sui formet. Hanc esse conijcimus legis meditationem, quæ Moyfi post datam in igne legem, & fractis iam reparatisq; lapideis tabulis, tandem ab ore dei tradita est. Primo namq; ut asserunt Cabalæi, Deus legem suam in globum igneum conscripsit per ignem fuscum super ignem candidum, ait enim Ramban Gerundensis *שבתא לגי בבבל שחתה ברובה באש שחתה* : על גבי אש לבנה : Id est, Quod apparet nobis per Cabalam, quod fuerit scriptura in igne fusco super dorsum ignis candidi. Vnde illud extat Deuteronomij trigesimo tertio. De dextera eius, ignea lex eis. Erantq; tum literæ (ut aiunt) confusæ ac inglomeratæ, quas studiosissimi quicq; speculatiue intuentes ac diligenter considerantes spiritu sancto ducti facile possent hinc & inde, susq; deq; ultrò citrò, prorsus rursus, eligere legere, colligere, ac in uerba quælibet formare sententiam, in bonis bonam in malis malam significantia. Deo autem Moyse edoctus in ordinem cunctas redigebat populo edendas, ut quæ legis essent, uni uersi scirent & obseruarent, & inde lex in libros distincta & in arcâ reposita est, sicut ipse recepit à domino. Artem tamen ordinandi & uariandi literas & sacram scripturam ad mentis eleuationem dulcissime interpretandi à diuina tunc maiestate receptam, ut rem diuinissimam à rudibus imperceptibilem, uulgò nō patefecit. Sed electis tantum Iosue & septuaginta, ore ad os tradidit, à quibus postea semper electiores quicq; receperunt, & ea receptio, ut antè audiuiſtis, nominata est Cabala. Nonnihil astipulantur etiam sapientissimi Christianorum doctores, quorum plurimos ego quanquam Iudæus tamen libenter in aliena castra tanquam explorator irrepens legi. De nostro enim Moyse Gregorius Nazianzenus ille Græcus, cognomento magnus, theologus, in libro de statu Episcoporum, sic ait, *δέχεται νόμον, τοῖς ἄλλοις, τὸν τὸ γραμματεῖ. τοῖς δὲ ὑπὲρ τούτων πολλοῖς, τὸν τὸ πνεύματι*. Id est, Accipit legem, ipsis quidem multis, eam quæ est literæ, ipsis autem super multos, eam quæ est spiritus. Et in libro primo theologiæ, *βλέπεται ὅτι πλεῖς εἰρήνης καὶ λιθίναις ἐγγράφονται, καὶ ταύταις ἀμφοτέρωθεν διὰ τὴν φαινόμενον τὸν νόμον καὶ τὸ ὑπερῷον. τὸ ἄλλοις καὶ ἁπλοῦς, καὶ τοῖς ὁλίκοις καὶ αἰνῶ φθάνουσι*. Id est, Vult ita tabulis solidis & lapideis conscribi, & ijs altrinsecus propter manifestum legis & occultum, illud quidem multis & inferius manentibus, hoc aut paucis & fursum peruenientibus. Quibus è uerbis apparet quibusdā ualde doctis, etiam uestris hominibus, q; Moses legis textū plebi tradiderit, at mysteria, parabolas & symbola ipsi sibi ac præstantiori bus referuarit. Eam Cabalæ artem in tris uias diuisam fuisse accepimus, Salomonis testimonio qui 22. Prouer. Certè scripsi tibi tripliciter consultò & è sententia, ut notificarem tibi rectitudinem eloquiorum ueritatis. Sic enim gens nostra loqui cōsueuit, cū habēda est Cabalæ mētio,

ut ap.

ut appellent eam אמרי אמת id est, eloquia ueritatis scripta, scilicet על דרך האמת id est, Secundum uiam ueritatis, quod est Cabalæ. Hic mos fuit Ægyptio ac Gerundensi cæterisque creber. Alij uerò quinque Cabalæ partes exhibuerūt, ut Rab Hamai, in libro Speculationis, quas ita nominat תיקון ודיווח ומאמר ומבלל וחשבון id est, Rectitudo & combinatio & oratio & sententia & supputatio. Vester Mirandulanus in nongentis conclusionibus scripsit his uerbis: Quicquid dicant ceteri Cabaliste, ego prima diuisione scientiam Cabalæ in scientiam Sephiroth & Semoth, id est numerorum & nominum, tãquam in practicam & speculatiuam distinguerem. Sed Rabbi Ioseph Bar Abraham Salëmitanus & Cabalistarum, multò maxima pars sequuntur Salomonem Regem, in eo quòd tripliciter illam posse artem non tantum speculari, uerum etiam praticari planè credunt, iuxta triplicem rerum omnium conditionem, numerum, figuram & pondus, quippe illa, quinque in hec tria reducentes. Cum enim totum negocium sit allegoricum, & aliud pro alio per aliud intelligatur, ut ipsa sententia sit alia pro alia. Dicemus palàm, quòd aut dictio pro dictione ponitur, aut litera pro dictione, aut litera pro litera. Principio nempe dictio sumitur pro dictione, uel per transpositionem quæ metathesis nuncupatur, uel per numerum æqualem dictionibus inclusum. Litera ponitur pro dictione uel in capite uel in fine uel ubilibet, per superpositam notam. Litera ponitur pro litera per alphabeticariam reuolutionem, planè totum, ut omnis tandem proportio compleatur arithmetica, geometrica & musica. Verbi causa, illud Psalmi 21. Domine in uirtute tua letabitur rex: intelligimus Cabalisticè de Messia dicentes, Domine tetragrammate in uirtute tua Messia rex, subaudiatis uenit uel operatur. Est enim Messia uirtus Dei & operatur in uirtute tetragrammati. Ad id me ducit hec dictio ישמח cuius si literæ transponantur, erit משיח id est, Messia. Alio item in loco Dominus dixit ad Mosen, Quoniam precedet te angelus meus. Exodi 23. Ecquis est ille angelus iuxta Cabalistas? dicunt alij quod Michael, transponendo enim literas מלכא fit Michael: alij accipientes illum secundum artis Cabalisticæ modum, affirmant quòd sit Metatron, eo quòd Deus aiebat, Quoniam est nomen meum in illo. In Metatron autem est nomen Sadai per numerum equalem utrisque dictionibus inclusum, quod mirificè amplectitur Gerundensis in loco antè citato. Cernitis iam duas Cabalæ symbolicas uias: Quin uultis quoque tertio literam uidere pro dictione reponi? Legite Isaiam capite 65. Benedicetur in Deo, Amen. Ecquis est iste Deus? Cabaliste respondebunt quòd est ארני מלך נאמן id est, Dominus rex fidelis, tris enim has dictiones per capita, tres literæ אמן notabunt, ut scripsit Raccanat Exodi decimo quinto. Quarta species & tertia Cabalæ pars, est commutatio literaria, ut dictio certis literis scripta symbolicè designet aliam

aliā dictionem per alias literas cōpositam, & sit per alphabeticariam reuolutionem iuxta librum creationis Abrahæ uariationibus uiginti duabus, secundum quod ibi tot alphabeta leguntur. Exemplū præbet nobis Mazpaz nomen Dei quod literis his quatuor cōscribitur מזפז de quo Mirandulanus uester sic ait, Nomē Dei quatuor literarū quod est ex mem, zade, pe & zade, regno Dauidis debet appropriari, cumq̃ illud in sacræ scripturæ textu planè non legat̃, cuiusnam rogo esse symbolum perhibebitur. Respondent Cabalistsæ, quod sit symbolum atq̃ signaculum tetragrammati ineffabilis & procedit ex alphabetico ultimo, quod est uigesimum secundum libri, qui nominatur Sepher Ietzi-
ra, diciturq̃ Athbas, illic enim commutantur iod pro mem, & he pro tzade, & uau pro pe, ut sit Mazpaz Adonai iod he uau he. Dixi modo ad artem pertinentia quæ sit uel transuersis uel transpositis uel commutatis dictionibus, syllabis aut literis, secundum quatuor rationes quibus scripturarū sensa ingeniose ac artificiose allegorizant̃. Nam de ijs quæ sine arte constant & sola traditione fiunt Atechna, satis superq̃ uos feci certiores, quanquam antè ipsi ambo quæ uestra professio est haud parum multā de illis cognitionē proprio studio adepti estis, quo scilicet modo simplicia de cōpositis & superiora de inferioribus abstrahantur, ac ferè omnia in mundū intelligibilem aut supersupremū & incōparabilem referant̃. Possunt & pietatis argumenta nōnulla sæpe nobis legēdo sanctas literas in mentē uenire quæ ad diuinorū admirationem primum, ac etiam tum in amorē eorum nos alliciant, nec tamen certa quauis arte tradi queant, ut quod Gabriel fortiore sit uirtute q̃ Michael, quoniam de eo legitur in Daniele duplex uirtus uolando uolans. De Michael autem solum quod uenit in adiutorium, quare inter intelligētias Gabriel philosophicè uirtus reputatur intellectus agentis, & Michael uirtus intellectus passibilis. Ita scribit Rabbi Leui Ben Gersom, qui à Latinis nominat̃ Magister Leo de Banolis. Plurimum cōferre mihi uidetur, Philolaus inquit, ad artem Cabalisticam optimè Simon, id quod tu Atechnon appellas, nisi enim habeantur in manibus reuelata maiorum quæ rectè quidem sub artem cadere non putas, esset omnis quantumcunq̃ temeraria omnibus concessa exponendi licentia & uertendi sacram scripturam quorsum quisq̃ uellet, quemadmodum accepimus uulgarios quosdam sophistas agere ut hac ætate uideantur suis syllogismis illa sanctissima diuini spiritus oracula propè in publicū contemptum adduxisse. Nunc autem quādo ad reuelata sunt (ut arbitror) applicanda uniuersa, ducitur quædam linea, quam ultra citraq̃ nequit consistere rectum, ut quæ artis sint, opera pessimorū hominum nō uergant ad inertiam. Tū Simon, Apertè uera predicas inquit, ferè nanq̃ est aliud nihil quod plus errat̃ ad sensa cuiusq̃ retorqueat̃ q̃ oracula, tamen etsi non id semper malicia sit, sed plus sæpe ignorātia, quis enim dedita
opera

opera piaculum in sacra committeret: Ita Saul quondam uerbi ambiguitate deceptus errauit ab oraculo, cum promississet Deus Exodi 17. **אמלק את זכר עמלק** id est, Delebo memoriam Amalek, credens si mares abstulisset satisfieri præcepto, quoniam **זכר** masculinum significaret. Deus autem magis deleri memoriam Amalek, per hoc uocabulū **זכר** uoluit quod memoriam quoque designat. Nondum enim erat scripturæ distinctio per puncta & accentus quæ ab annis Ezræ primum coepit. Ergo **זכר** sine punctis & memoriam & masculinum enuncians, Sauli occasionem dedit ruinæ. Ad hæc Marranus, Contigit & Italīs & Græcis simile de uerbo **φῶς** quod & hominē significat & lumen. Vnde quōdam saturnaliorum cultores amphibologia decepti, hominem aliquem quotannis Saturno immolarunt, cum æque sacrificium illud iuxta oraculum accensis luminibus fieri potuisset, ut placaretur Saturnus. Sic enim gens illa tam stulta postremum Hercule magistro respuit. Et miserandum est etiam ætate nostra quantum stolidi homines & superbi quidam sophistæ imperitia linguarum errent, quod esset tamen ferendum, nisi se non errasse contenderent, & mōstrantibus uiam non etiam usque ad internecionem inuiderent. Sed o noster dux, artem Cabalisticam cuius exordium inchoasti proseguere plenius. Tum Simon, Artem hanc rebus constare tribus, inquit, peritiorum ut diximus opinio est. Primum numerorum supputatione, quæ **גמטריא** id est, Geometria nominatur, quasi terrestrium characterum inuicem numeralis dimensio, quæ tamen pendeat ab arithmetica illa ob abstractam sui simplicitatem nullis sensibus tractabili, & ideo ne nouitiorum quidem artificio rudi subiecta. Potius igitur nuncupata est prima pars Geometria, quam arithmetica, quamuis utrunque reuera unum & idem in hac arte ualeat. Deinde transmutantur quandoque syllabæ ut sit & transmutata dictio, aut cōuertitur uerbum simpliciter. Secundo quod litera ponitur pro dictione & appellatur Notariacum ab apicibus notariorum, quoniā ibi quælibet litera in culmine notatur, ut sit alicuius integri uocabuli signum. Tertio consistit hæc ars in literarum mutatione, cum altera pro altera ingeniose locatur, & appellatur commutatio, quo factum est ut R. Ioseph Minor Salernitanus libros de hac arte à se conscriptos Hortum nominauerit, id est **גנה** propter ternas huius dictionis literas, quarum singulæ singulas portiones artis Cabalisticæ designant. Nam gimel significat **גמטריא** Nun **נתיקון** Thau **תמורה** Ut sint partes totius artificij hæ **גמטריא** id est, Arithmetica **נתיקון** id est, Notariacum quasi notatorium, & **תמורה** id est, Commutatio elementorum. Huic titulo allegat autor uersum Salomonis capite sexto Canticorum, Descendi in hortum nucis. Pro prima itaque parte exordiar ab eo quod est principium. Et scribitur in Zacharia quod Dominus Tetragrammatus erit **אחד** id est unus, & nomen eius **אחד** id est, unum,

unum, fortè multo uerius Dominus Deus erit Aleph, id est principiū, ut uos Gracè dicitis Alpha & O, & $\aleph$ id est unum, ut qui sit principium unius. Ipse nanq; supra omnem unitatem & omnis unitatis sempiterna origo est. Et fortè non dicitur unum, sicut non dicitur ens, quoniam est supra omne ens à quo emanat quicquid est. Vnde à contemplatissimis nominatur $\aleph$ id est non ens, ut legitur Exo. 17. $\aleph$ $\aleph$ id est, Num est ens Adonai inter nos, an non ens? Legitur autem in libro de Via fidei & expiationis, quòd sit utrunq; $\aleph$ id est, Ens & non ens, quoniam ea quæ sunt, & ea quæ non sunt, ex ipso sunt, & post ipsum sunt. Ita quoq; non unum est, quoniam omnis unitatis causa est, & unitas post ipsum est, & nihil eorum est tam quæ post ipsum sunt quàm quæ non sunt, ut in libro Speculationis Rabbi Hamai, qui post multa sic ait, $\aleph$ id est, Quòd omnia ea deriuantur ab unitate sua & ipse non est similis ipsi uni. Neq; id solum nostri fatentur, uerum etiam asseuerant Marra- ne uestri pariter quos esse sapientissimos probatis. Dionysius enim Areopagita in libro de Mystica theologia eidem sententiæ de Deo subscripsit his uerbis, $\aleph$ $\aleph$ $\aleph$ id est, Deus neq; numerus est, neq; ordo, neq; unum, neq; unitas. Quid tãdem est? Respondit Hieroni Simonides, quanto magis cogito tanto minus intelligo. Et mihi accidit simile, cum exactis omnibus creatis ascendero supra omne ens, non inuenio aliud quàm infinitum pelagus nihilitudinis, & fontem omnis entitatis ex abyssu tenebrarum manantem perenniter. O altitudo. O profunditas. O nostra infirmitas. At satis uideri debet, id nos de illo nosse, quod ipse nobis de se reuelauit, quia sit principium hoc est Aleph, & Tetragrammaton, quod per Aleph significatur, notatq; essentiam diuinam, nihil utiq; aliud quàm $\aleph$ uide- licet, est, quod certè propemodum erit idem cum essentia $\aleph$ Nam propter æqualem ualorem scriptura utrunq; coniunxit, tanquam eius qui est primus & ultimus, Exo. 9. $\aleph$ $\aleph$ id est, Ecce manus Tetragrammati hoiah, quasi est, scilicet finis operum & miraculorum Dei, ut patet in decem plagis Ægypti. Nam alibi ea dictio sic non inuenitur. Indicat autem Salomonis Trecentis testimonio instantem essentiam. Quòd uerò Tetragrammaton à Iod cœpit, planè nostri causa factum est, ut agnoscamus ipsum esse punctum infinitum & omnis numeri, hoc est rei cuiuscunq; complemētum. Iod enim decem significat. Et in resolutione nominis Tetragrammati est litera decima sic, $\aleph$ Vbi post Tetragrammaton reperitur $\aleph$ quod est symbolum ipsius Ehieh, hoc est entis per æqualitatē numeri. Et nihilo quoq; minus significat essentiam creatoris, ut Exo. 3. Ehieh misit me ad uos, non illa quæ immanet, sed quæ fluit extra. Est enim sigillum dei $\aleph$ quo Ehieh sigillauit mundum, & dicitur $\aleph$ id est uerum, quippe quod in se ip-

grammatus & illuxit nobis, & significat clementiam. Haud absimiliter cum additur Elohim, & dicitur sic, El Elohim Tetragrammatus locutus est, & uocauit terram. Psalmo 50. tum denotat nomen ineffabile gratia & seueritate uestitum. Aliquando legitur, idq̃ tantum in Prophetis & Hagiographis, Tetragrammatus Sabaoth Psal. 46. Tetragrammatus Sabaoth nobiscū, susceptor noster Deus Iacob. Insinuatq̃ hoc modo proprietatem iudicii. Atq̃ ideo prophetæ isto more increpando ad seueritatem utuntur. De huiuscemodi explanationibus perquirere latius poteritis in libro Portæ lucis, & multo latissimè in libro Portarum iusticiæ R. Ioseph Carnitolis. Adhuc & de tredecim eiusdem Tetragrammati proprietatibus, quas legislator Moyses inuocauit Exodi 34. in hanc sententiam. Tetragrammate Domine Deus misericors & gratiose, longanimis, multæ clementiæ, & uerus, custodiens misericordiam in millia, tollens iniquitatem, pertransiens scelus, atq̃ peccatū, & innocens non innocentabitur, uisitans iniquitatem patrum super filios & super filiorū filios in tertiam & quartā progeniem. Vos hic appello, uos optimi uiri: hoc enim dicere libet certè sine falso, quoniam multis & studijs & uerbis esset opus ei, qui cuncta nominis Tetragrammati mysteria publicare uellet, cuius ne finis quidem ullus reperitur unquā, sicut nec substantiæ Dei. Obmisso itaq̃ nomine proprio essentię diuine, ostendā deriuata numero pauca. Sic enim fieri cōsueuit ut pro grāmatorū decreto appellatiua de proprijs formemus. Sunt autem hæc אלהים אלהים אלהים quorū unumquodq̃ originē suam ex ineffabili Tetragrāmato sortitū est quod literas continet quatuor, ecce quatuor, & designat 26. ecce uiginti & sex, quæ omnia sunt unum Dei symbolū, ecce unū. lunge singula, uidelicet quatuor, uiginti sex, & unū, & fit אהל cui si addideritis terminationē Tetragrāmati אהל nascet Eloha. Nunc de Elohim sic dicitur quod eius אהל nō est rei significatio, sed grāmatica inflexio, quod inde apparet. Nam si per affixum aut regimē cōsequentię legendū illud fuerit, haud dubium quin אהל litera carebit, ergo si principio Tetragrāmati lah, ordine cōuerso El addideritis, mox fit Elohi, & assumendo declinationē grāmaticā, quæ est אהל in fine pronunciabitur Elohim, quod & sæpe per literas ineffabilis scribit, & Elohim nihilominus punctatur. Est aut in Cabala frequens ordinis cōuersi usus, & magna eius uirtus uirtutisq̃ laus, cum quoquo modo syllabę transponantur, q̃ absq̃ diminutione tamen eadem manent literę, licet sæpe non eadem significationes, cuius rei Abrahā in libro Ietzira meminit, cum ait, אהל אהל אהל אהל id est, Marem & foeminam, marem in Emes, & foeminam in Essem, ubi trāspositio literarū, rei quoq̃ mutationem indicat. Verbi causa אהל & אהל id est Deus, & non. Quod cum aliās frequenti sit in more, tamen hoc est uehementer admirabile in hoc nomine ineffabili, q̃ eius literæ quantūcunq̃ hac il-

Iacq̃ peruertātūr, semper unam & eandē rem significant, uidelicet esse ac essentiā Dei, qui dixit, Ego Tetragrāmatus, & nō mutor. Quod isto uobis usu erit manifestius. Resoluatur Tetragrammaton nomen in 12. uariationes (nec enim poterimus ultrā proficisci) tunc quicquid inuentum fuerit nulli alijs nisi essentiæ deferuiet, cuius symbola sunt hæc,
 יהוה יהוה יהוה יהוה יהוה יהוה יהוה יהוה יהוה יהוה יהוה יהוה
 Duodecim igitur ista nomina, unum nomen apud Cabalistas censentur, tanquam unius rei significatiuum, quanquā sunt duodecim expositoria, quorū singulis applicant de sacra scriptura unam clausulam, quæ illud apertē per notariacum referat, non expositionis, sed memoraculi tantum loco ne subeat eius obliuio, ut si dicerem, Attēde & audi Israel hodie, quod legitur Deuter. 27. c. Hebraicē sic חכמה ושמע ישראל היום
 Horum quatuor uerborum capita notabitis & facient יהוה quod nomen est essentiæ atq̃ resolutio Tetragrammati, pariter de cæteris fiant cætera. Sed maneamus tantisper in prima Cabalæ specie, dum adhuc quædam cognitu necessaria uiderimus. Iam enim quod dixi, de secunda parte sumēdum fuit, aggrediamur autem hanc artem si uultis memoratim cæsimq̃, modò ne diu in unoquoq̃ immoremur ut diurna opera cum die transeat. Quin id quod prius tetigi nunc iterum breuiuscule citabo, ut firmitus hæreat, quòd Deus ante creationem ineffabilis, in creatione nominatus est Elohim, & post creationem habitans in mundo tanq̃ in templo suo dicitur אדני Adonai. Vnde illud legitur Psal. 11. Tetragrāmatus in templo sancto suo, Tetragrāmatus in coelis thronus eius, ut qui dominatur in operibus suis. Nam ipse est ut scriptura dicit Deut. 10. Dñi deorum & domini dominorū El magnus: quare templū Cabalisticē nota est Adonai, & conuersa uice per equalitatē numeri. Perinde atq̃ in Adonai אדני tanquam in suo היכל .i. templo adorandus sit ineffabilis Tetragrammatus, & Deus in deo amandus, iuxta triplicem mundum. Ieremiæ 7. Templum Domini, templum domini, templum Domini. Restat aliud nomen appellatiuum שדי id est, Sadai. Exodi 6. Ego Tetragrammatus, & apparui Abraham Ishac & Iacob per El Sadai, & nomen meum Tetragrammaton non feci sciri eis, ubi solum hoc appellatur nomē suum quòd est ineffabile, quia hoc tantum est summo Deo propriū, quatenus ipse est nihil eorum quæ sunt, sed supra omnia est, non habens respectum extra se. Cætera sunt etiā aliarū proprietatū & relationū appellatiua, ut Sadai, quod Latini uerterunt dicentes omnipotens, sed aptius Hebraicē significatur, Sibi sufficiens, se contentus, & nullius indigens, quod Græci rectius αὐτάρκης. interpretantur. Nam ש id est quòd, & די sufficit uel satis est, Grammaticē dicimus. Cæterū si audieritis solitariē in sacris uocari שש .i. nomen, confestim Tetragrāmati uobis in mentē ueniat, quod נשגב שש
 & hyperbolicē nomē dicitur super omne nomē, quantumuis in sermone quoti-

quotidiano rei omnis sit quæ habeat existentiam. Sadai autem quoniam non est ei opus alterius adiutorio, ideo patribus in El Sadai, hoc est in forti qui se ipso contentus sit Tetragrammatus apparuit, ut qui per se sufficiat miracula & prodigia facere, non autem fecit illos scire quod nomen Tetragrammaton sit illud nomen in quo possit homo tanquam cooperator & delegatus à Deo efficere miracula, de hoc apertius in Capnione de Verbo Mirifico. Est præterea ipsius Sadai ministrator spiritus Metatron per æqualitatem numeri sic nominatus, qui dux & monstrator uiarum esse perhibetur, quod postea si me commonueritis tractabimus apertius. Accedit aliud nomen Sabaoth quod Hebraicè sic legitur, **צבאות** & ita dicuntur exercitus, quorum primus est intelligentiarum omnino separatarum & angelorum. Secundus motorum orbium & assistentium uirtutum. Tertius animarum corpora informantium, & non inuenitur nisi post nomen Dei. Vnde tripliciter quoque legitur Sanctus Sanctus Sanctus Tetragrammatus Sabaoth, Isaia sexto ac alijs in locis similiter. Omnis igitur primæ partis Cabalæ status qua procedat institutione audiuiſtis. Nam cum totus in sacrorum uerborum commutatione consistat & quælibet uerba bifariam alterentur, necessario fatebimur ei parti duas subesse species, alteram quæ sit syllabarum aut dictionum transpositio, alteram numerorum æqualitas. Vt si uerbi causa legero Isaia 40. **מי אלה ברא**. i. Quis hæc creauit? & Cabalisticè transponam duo hæc, conuertamque in **אלהים** tum actu redibit exordium Geneseos **ברא אלהים** pro **מי אלה ברא** ut stet sententia, quis hæc creauit? Deus creauit. Et Ezechiel sedit ad fluuium Chobar. i. ad influentiam cherub, transponatur enim **כרוב** & fit **כרוב** Et Nohe inuenit gratiam. Gen. 6. conuertendo enim **נח** fit **חן** Similia cuncta eueniunt per metathesim propter literarum primariam confusionem, quæ in igneo globo apparuerat, ut licuerit quasi de chao literas educere, atque eas hinc & inde legere, prorsus rursus, ita primæ partis species prima consummatur. Nunc ipse mecum constitui accessu membri alterius de parte prima non nihil exempli gratia monstrare, ut pernoscat rem liquidius & firmitus quoque memoria teneatis. Legitur de Ishac & Rebecca 25. Geneseos, **והתר רבקה אשה**. i. & concepit Rebecca uxor sua. Ex quo diuinare cōmodum nobis cōceditur quidnam Rebecca cōceperit? Quin certè ut uerba indicant concepit Rebecca **אשה** Vos autem consideratè uiri doctissimi ecquid sit **אשה** In hac primæ partis secunda specie per **אמטריא** i. numerorum cōmensurationem, reperietis iuxta æqualitatem numeri significare **אש וקש**. i. Ignem & stipulam, utrumque enim in se continet 707. concepit ergo Rebecca ignem & stipulam, quod sacra cōprobant eloquia teste Abdia, qui ait, Et erit domus Iacob ignis, & domus Esau stipula. Similiter quando audimus legem fuisse latam in sapientia **חכמה** Videamus quæ sit illa sapientia quæ ad legem ferendam congruat. Et

certè sunt edicta & interdicta, iussiones & prohibitiones. Symbolum autè est חכמה i. Sapiencia omniũ mandatorũ Dei, cum enim quatuor illius uocabuli elemèta de proprijs scripturis pronunciaueritis, ח ה ו כ conflabitur ex eis numerus sexcentorum & tredecim mandatorum Dei, quæ doctores nostri חכ"א appellant. Ad summum in hoc genere speculationis primo legis characteres elementa & literas in confuso fuisse repositas, & hac atq; illac legibiles, memoratu dignum erit. Secundo nullis accentibus aut punctis distinctas. Tertio singulas alphabeti literas primordiales certum significare numerum, etiam quinque terminales, quas longe post ille prudens Ezra simul cum punctis adinuenit. Nam primitiua sunt duæ ac uiginti, quibus solis ab initio scriptura omnis depicta extitit, quas usq; ad hæc tempora Cabalistæ locant & dislocant pro cuiusuis iucundæ contemplationis amœnitate. Ultimo est nobis intentanda uniuersalis hæc meta, quòd tametsi Cabalistæ sit officium, aliud legere ac aliud intelligere, tamen inuiolabiliter istum quisq; obseruet canonẽ, in bonis bona, in malis mala, ne albo nigrum applicet aut diem nocti. Tum Marranus, Id genus artis, inquit, haud secus cogitauero quàm si quis Dorotheum aliquem appellauerit pro Theodoro, aut pro Nicodemo Demonicum, siue pro Demophilo Philodemum. Sicut Græci dicere solent, σωματίωλον καὶ ψλοσώματον.

Ad hæc Simon ait, Certè id quod dicis nonnihil quadrat, sed exèpla enumerando admodum breui fatigaberis propter aliarum linguarum inopiam, quæ ad Hebræã tanquam omnium linguarũ fontem cõparatæ pauperes sunt & egestatis suæ impatiētes, ut quæ & reliquarũ nationum asciscant idiomata. Nec enim plenum numerũ accipiunt, nec compositionẽ utilem admittunt. Quapropter ars ista in alterius gentis sermonẽ traduci minime potest. Quòd nisi uos pariter Hebraicè peritos nossem, frustra hæc de Cabala quantumlibet paucula uobiscũ egissem, aut iam acturus essem. Sed propere accedamus ad secundã huius institutionis partem quæ נספח dicitur, id est notariacum, quod est conuentum quoddam clam receptum inter Cabalistas ut literæ singularię sine coagmentis syllabarũ certa uerba designent, quemadmodũ notarijs & actuarijs est in more, & quondã belli ducum furtiua scripta literis unicus inconditè repositis arcana mentis protulerunt. Est adeo Probi Grammatici cõmentarius, ut scribit A. Gellius, satis curiosè factus de occulta literarũ significatione, haud aliter fortè in huius artificij prosecutione fit q̃ si qui paciscantur inter se iod literam, propter indiuisibilis puncti figurã, ineffabile Tetragrãmaton quod uulgo dominũ interpretamur, notare. Sicut & illud ipsum propter tres עליונות i. summitates in decẽ numerationibus, quæ sunt una & eadem עשר i. unũ diadema tribus punctis signare solent. Aiunt enim Cabalistæ בן לשר זה כותבן i. Quòd ad mysteriũ hoc scribunt nomen tribus iod,

uti

uti hoc. Vbi unicum quatrilaterū tribus unicus literis conscribitur, quod usu quotidiano approbatur. Fuit & quondam in diebus Antiochi Eupatoris Iudas Mattathiae filius, bellator nobilis, & dux belli pro legibus, templo, ciuitate, patria & ciuibus Iudaeorum acerrimus: contra quos cum iam Antiochus & illius omnis exercitus irruerent, dedit Iudas angelo monitus commilitonibus suis, ceu belli tesseram, hoc nobile signum, **מבבי** ut se quatuor his literis fortiter in pugna exhortarentur, promittens quod futurū esset signum uictorie Dei, quod Iudeorum milites animo laeto in uim magnae consolationis acceperunt, & sub eo signaculo ualide pugnantes interfecerunt in castris Antiochi uirorum quatuordecim milia & ingentem numerum elephantorum cum ijs qui superpositi fuerāt. Quo factū est ut princeps belli Iudas sic antea dictus, deinceps ab omnibus Machabai cognominaretur, eo quod hi quatuor characteres syllabicè ita sonarent. Cumq̃ tāta eius signi uirtute tot se crederent praeliorum uictores fuisse, admirati sunt tribuni militum & sapientes in Israel, rogantes Iudam quonam modo tot triumphis sub hoc eis dato signo contigissent: & respondit Iudas Machabeus in isto signo praesentiam esse Dei omnipotentis ineffabilis. Ostenditq̃ illa uerba Moysi Exo. 15. dicentis, **מי במר באלים יהוה** id est, Quis sicut tu in fortibus Tetragrammate: Hi namq̃ quatuor characteres haec uerba designant, tanquam eorum initia, ubi Iod significare nomen tetragrammaton planè deprehenditur, ac esse reuera **מבבי** diuini nominis 72 literarū per aequalitatem numeri memorabile symbolum. Eo commoti qui erant de Iudae exercitu iterum pugnantes prostrauerunt non minus 35000, ut scripta indicant, praesentia dei mirificè delectati & patria uoce omnipotentē dominū **יהוה** benedicentes. Hinc ergo intelligitis uerbū quoddam totum per unam posse literam significari, uel si ea demū stet singulariter, uel uerbum quodlibet aliud collectiue perficiat: sicut tota dictio fertur integrā pariter orationem notare, ut Dan. 5. **מנא חסד פרשין** i. Numerauit, ponderatū est, diuisum est. quae quidem hoc illi Nabuchadnezer repraesentarūt, Numerauit deus regnū tuum & consummauit illud: ponderatū est in statera, & inuentū est deficiens: diuisum est regnū tuū, & datū est Medis & Persis. Aut igit̃ una dictio per literas dispersa plures efficit, aut multae dictiones per certas earū literas retractae unā colligūt, hinc ex multis unū & ex uno multa. Quod ne utiquā mirū esse ostēdit duorum monosyllaborū frequēs usus, ut aiūt Maronē scripsisse in carminib. Est & non, cuncti monosyllaba nota frequentant, ijs deptis nihil est hominū quod sermo uoluet: ergo tota ferè omniū hominū colloquia, est & non, significāt. Quare in hac arte quis dubitabit una litera dictionē integrā, unaq̃ dictione orationē extensā, & uice uersa, una oratione dictionē aliquā electam intētatamq̃ notari posse: unde oritur occulta quaedam & admirabilis epistolarū techno-

logia, quam sæpe imitatus ego, in grauibz periculis & summo rerum discrimine lingua Germanica, per epistolam scripsi quæ à Latino uiro in Thufcia uel Ethruria cognosci desiderabam, & cōuerso more scripsi Latine quòd Alemanum hominem Latinitatis imperitum scire uolui. Accipiatz hoc uelim quicquid tamē illud est grato animo & sensibus imis, res est non parua, diligenter reponatis. Vñ autem nobis ueniunt si ritè operemur huiusce generis literæ quatrifariam. Aut enim sumunt ab initio uerbi ad aliquid aliud significandum, ut in exorsu Geneseos יום השישי ויכלו השמים .i. Dies sextus, & perfecti sunt cœli, ecce Tetragrammaton. Aut à fine cuiuscunqz, ut Psal. 1. לא בן הרשעים quæ transpositæ faciunt אמן .i. Amen. Hoc nanqz intelligi uoluit, Non sic impij, quoniam non dicent Amen, idcirco in gehennam mittentur. Aut sunt quæ se offerant singillatim quælibet per integram dictionem unâ comprehensæ, ut Psal. 3. Multi insurgunt aduersum me. Qui sunt isti multi? Respōdent Cabalistæ רבים sunt Romani, Babylonij, Iones, Medi. Aut postremum non relatiuè ad aliorum uerborum cōstitutionem destinantur, sed earum quælibet secundum suæ proprietatis significationem sumitur, ut quando duorum seculorum mentio fit, futurum seculum iod litera significat, & litera he seculum præsens, uidelicet istum mundum, Gen. 2. Istæ sunt generationes cœli & terræ בה בראם .i. in he creauit ea. Nimirum extrema scilicet hæc de literis consideratio ad substantiam characteris attinet quoad se, at nequaquam ad accidentalem relationem uti superiores tres, quantum ad aliud. Sic enim iam hac destinatione significant uel iuxta Grammaticam institutionem res ipsas, positione prima oblatas, uel numeros arithmetica disciplina ordinatos, uel nonnullas rationes uerbis magistrorū nostrorū applicatas, uel deniqz omnem creaturā à prima causa profectā, & rursus in primā causam reducibilē. De primitiua positione literarū ita mōstrant, qd Aleph, sit uia seu institutio, Vnde dicit Iob 33. Docebo .i. instituā te sapiētiam. Beth, domus. Psal. 23. Habitabo in domo Domini. Gimel, retributio. Psal. 116. Quia dominus retribuit tibi. Daleth, ostium, fores uel ianua. Gen. 19. Et propè erant ut frāgerent ostium. He, ecce. Gen. 47. Ecce uobis semina. Vau, uncinus retortus. Exo. 26. Quarū erunt capita aurea. Sdain, arma. 3. Reg. 22. Et arma lauerunt iuxta uerbum Domini. Heth, terror. Iob 7. Terrebis me per somnia. Teth, declinatio, per metathesim thet. Prouerb. 4. Ne declines ad dexteram & ad sinistram. Iod, cōfessio laudis. Gen. 49. Laudabunt te fratres tui. Caph, uola. Eccles. 4. Melius uola plena requie. Lamed, doctrina. Psalmo 143. Docce me facere uoluntatem tuam. Mem, aqua. Isaia 55. Omnes sitientes uenite ad aquas. Nun, filiatio. Isaia 24. Filium & nepotem. Samech, appositio. Deuteronomij 34. cap. Quia imposuit, hoc est apposuit, Moyses manus suas super eum. Ain, oculus. Exodi 21. cap. Oculum pro oculo. Pe,

Pe, os. Exo. 4. Quis posuit os homini. Tzade, latera. Exo. 25. Sex calami egredient de lateribus eius. Kuph, reuolutio uel circuitus. Exo. 34. Redeunte anni tempore, i. circuitu anni. Res, egestas. Prou. 10. Pauor pauperum egestas eorum, alij tamen hæreditatem interpretantur. Sin, dens. Iob 4. Et dentes catulorum cōtriti sunt. Thau, signum. Ezech. 9. Signa Thau, super frontes uirorum. Ista est literarum Grammatica expositio, quomodo solent rebus quibuscumque nomina imponere uel primitiua uel deriuata. Nihil ut arbitror ab altiore speculatione alienum si quis figuratæ locutionis studiosus extiterit. Tum Philolaus, Nos inquit oportet (ut conijcio) senes elementarios fore, quibus denuo ferula sit opus. Nam interim multo studio ad alphabetū redacti sumus. Et Marranus, Certè repuerascimus, hæc est Philolæ palingenesia tua illa Pythagorica. Quibus Simon, Nolite, inquit, respuere, magna profectò res est & digna philosophis, si Platoni uestro creditis, minime cōp̄ridicula, ut in Cratylo Socrati uisum erat, cognoscere literas, non enim habemus quicquam inquit illo melius, quo de ueritate primorum nominum iudicemus, *ἐπεὶ ποτὶ συλλαβαῖς τε καὶ γράμμασι μίμησις τυγχάνει ὅσα τῆς ὀρίαν, ὁρδὸν τῶν ὄντων δειλὸν τὰ στοιχεῖα πρῶτον*. i. Quandoquidem syllabis & literis imitatio fit essentiae, rectissimum est discernere elementa primum. Vnde puto dicta sunt elementa, quasi hylementa, hoc est materialia ex quibus minimis maxima fiunt; ut est illud Hesiodi, Si paruum paruo superaddas & simul omne componas, magnus fors tandem fiet acervus. Prouehere Simon, Philolaus ait, omnia enim uerè dicis, nos hoc sermone cum tua uenia iocati simus. Tum ille, Ad disciplinæ arithmeticae numeros transibo qui literis Hebraicis designantur. Nec enim est ulla in orbis terrarū spacio alia lingua, cuius literæ quoslibet numeros tam perfectè ostendant. Conati sunt tamen nouitij Græcorum ludæos imitari, ut & similiter alphabeto suo numeros exponerent. Sed erat necesse duas sibi figuras intercalare, tam sexti quàm nonagesimi, quæ quidem figuræ literaliter ex ordine alphabeti non sunt. Schemata enim duo hæc s. y. figmenta sunt hominū nouorum imitandi studio ductorum, cui res testes Homericos libros citamus. Sanè Romani paucos numeros literis explicant, de qua re Priscianum Cæsariensem legitis olim ad Symmachum de numeris, ponderibus & mensuris scribentem. Faciamus itaq; numerorum quatuor gradus, quorum primus est digitorum, secundus denariorum, tertius centenariorum, quartus millenariorum. Primus gradus alphabeti figuris notatur ab Aleph ad Teth. Suntq; signacula nouem, singillatim numeros nouem referentia, ut א ב ג ד ה ו ז ח ט id est, Vnum, duo, tria, quatuor, quinque, sex, septem, octo, nouem. Secundus denariorum ordo, nouem quoque continet Alphabeti figuras, י כ ל מ נ ס ע פ צ id est, Decem, uiginti, triginta, quadraginta, quinquaginta, sexaginta, septuaginta, octogin-

octoginta, nonaginta. Tertius gradus centenariorum habet similiter nouem characteres, קרשחזחזחז id est, Centum, ducenta, trecenta, quadringenta, quinquaginta, sexingenta, septuaginta, octingenta, noningenta. Quartus gradus est millenariorum, in quo reuertendum est ad priorum numerorum figuras, quanquam esse debent statura grandiores ita ut dicatur magnum Aleph, quasi Aleph latum, & pronuncietur per patha secundum a Italicum. Sic beth magnum, quod duo millia significat. Inde usque ad nouem millia, demum iod magnum decem millia, quo in ordine quidam pro statura solent figuras apicibus notare. Deinceps non figuris utuntur, sed uerbis רב רבתי id est, mille millia, bis mille millia, & reliqua. Viam istam Alphabeti numerorum, maximopere sunt amplexi Cabalistsæ, qui dicunt annorum duo millia, initium præcessisse, antequam hic mundus fieret. Eo quod ante ראשית id est initium scriptura ponit Beth magnum dicens, בראשית. Ita sapientes nostri exponunt eum locum Prouerb. 8. Dominus possedit me initio uiarum suarum, antequam quicquam faceret extunc. Quicquid uero millia transgreditur, infiniti loco habetur. Nam finis numerorum in sacris millia sunt, ut cum uellet Dauid infinitatem precij ostendere Psal. 119. dixit, Bonum mihi lex oris tui super millia auri & argenti, hoc est sine numero. Tertiam nunc speciem substantiæ literarum breuissime recenseamus, quæ ad aliquas magistrorum nostrorum intentiones referuntur, ut aleph, beth, illis significat prudentiam, & gimel dalet remunerationem pauperum, & mem. i. Meamar, uidelicet sermonem apertum & sermonem occultum, & sic de alijs, quæ paulò inferius recitabimus Thalmudicis tamen usu frequentiora. Quarta earum literarum species consistit in rebus cõditis atque creatis omnibus, maximè quidem utilis Cabalæ studiosis, quo facilius creaturas reuocare in creatorem possint, id quippe quod illius disciplinæ maximum est & singulare studium. Literas igitur in suum quascumque ordinem locabo, ut elementa singula singulariter cognoscatis, atque sic incipiam: Ab aleph usque ad iod ordines siue chori angelorum significantur, quos intelligentias separatas & formas liberales incorporeas & insensibiles philosophi appellant, progressas & deriuatas à uirtute dei, qui formam non habet neque imaginem neque similitudinem. Dixit enim Isaia quadragesimo capite, Cui assimilauistis me & adæquabor. Et paulò antè, Cui ergo similem fecistis Deum? aut quam imaginem disponetis ei? Cæterum mansio ista nominatur, עולם המלאכים id est, seculum angelorum siue mundus angelicus. Deinde à litera caph ad literam zade cœlorum ordines designantur, qui Dei creatoris uirtute donati ab angelorum influxu dispensantur, & uocatur עולם הגלגלים id est, seculum orbium seu sphaerarum. Porro à zade ad thau interueniunt quatuor elementa cum suis formis, & simul omnia mixta tam uiuentia, quam non uiuentia, quæ à Dei uirtute pendent, quibus influunt

influit esse & uiuere: ut est in Isaia, Creans coelos & extendens eos, firmans terram & quæ germinant ex ea, dans flatum populo qui est super eam, & spiritum calcantibus eam seu ambulanti- bus in ea. Diriguntur autem ab influentijs angelorum & sphærarum: atq; totum id uocatur עלם היסודות id est seculum elementorum, & in eo est homo qui appellatur עלם הקטן id est seculum paruum, quod Græci dicunt μικρόν σμῦμα hoc est Minor mundus: seu rectius, paruus mundus. Nam in homine ipso relucet omnium creaturarum proprietates summarum & infimarum. Hæc fortè utilius memoria repetemus, si quorum nam literæ singulæ perhibeantur esse symbola, demonstrabimus: rem sanè iucundam, & antiquissimis autoribus celebratā: ne sint futuri aliquando, qui hanc artem ut tenuem ac ieiuam cauillentur. Est igitur

א Aleph, nota summarum & altissimarum rerum, quæ primo effluxu diuinæ bonitatis subsistunt: ut puta angeli, qui dicuntur חיות הקדש haioth, id est animalia sanctuarij, uel potius uitæ absque medio subter Deum. Hi angeli uirtute Dei, proximè inferiores purgant, illuminant & perficiunt, quæ cōmuni uocabulo, illorū dicitur influentia.

ב Beth, secunda litera, secundum significat ab ipso deo gradum angelorum, qui dicuntur אופנים Ophanim, id est formæ seu rotæ, ac secundo loco deriuantur à Dei uirtute per intelligentiam priorem, & ipsi à deo quoq; inferioribus influunt. Dixere simul etiam sapientes quod Beth sit nota sapientiæ.

ג Gimel, repræsentat ex essentijs superioribus angelos, qui dicuntur ארלים Aralim, id est angeli magni, fortes & robusti, qui descendunt ordine tertio à diuinæ maiestatis bonitate, illuminanturq; uirtute Dei per intelligentiam secundā, & ipsi pariter inferioribus influunt.

ד Daleth, symbolū est emanationis quartæ apud superos, eorum qui dicuntur חשמלים Hasmallim, & in uirtute Dei per medium intelligentiæ tertiæ influuntur, & illa uirtute inferioribus influunt.

ה He, litera designat entia superiora, quintæ ab ipso Deo emanationis, quæ sunt שרפים id est Seraphim, & influuntur de uirtute dei per mediū intelligentiæ quartæ, ac eadem uirtute inferioribus influunt.

ו Vau, notat essentiam supernorum emanationis sextæ, qui dicuntur מלאכים Mallachim, id est angeli, & influunt de uirtute Dei per medium intelligentiæ quintæ, ac eadem uirtute inferioribus influunt.

ז Zain, signaculū est spirituum beatorum superiorū emanationis septimæ qui nominantur אלהים Elohim, id est dñj, & influuntur de dei uirtute per sexti ordinis angelos, ac eadē uirtute inferioribus influunt.

ח Heth, signum est superiorum emanationis octauæ, & sunt angeli qui uocantur בני אלהים Bne Elohim, id est filij Deorum, de uirtute El, per angelos septimi ordinis infusi, ac eadem Dei uirtute inferioribus influentes.

ט Teth

ט Teth, nota est angelorum emanationis nonæ, qui uocantur כרובים Cherubim, & influuntur de uirtute Dei per mediū intelligentiæ octauī ordinis, & eadem uirtute inferioribus influunt.

י Iod, litera decima significat essentiam intelligentiarum emanationis decimæ, appellantur autem ישימ Istim nobiles & patricij, suntq̃ omnibus hierarchijs inferiores, & Dei uirtute illustrantur per nonum chorū, eademq̃ uirtute influunt filijs hominū cognitionem & scientiam rerum mirificamq̃ industriā. Vnde dicuntur qui tali sunt præditi facultate filij ישי id est, homines nobilis intelligentie, de quibus Psal. 49. Quiq̃ terrigenæ & filij hominum, quod proprie sic legitur, tam filij plebei q̃ filij patricidij, quasi diceret, tam agrestes quā nobiles. Eam denominationē ab hoc intelligentiarū ordine sumimus nos ipsi. Est enim in nobis intellectus agens summa pars animæ quam Aristoteles נפש hoc est mentem appellat, quæ nobis sola de foris aduenit. Inde procedunt uisiones, prophetice ac omnia magna & sancta, uocatur autem שכל המפעל quo finitur mundus angelicus. Sequitur

כ Caph, ea litera designat primum mobile ab ipso El Sadai, tanquam à causa prima immediatè licet per rationalis uitæ spiritum communicatiuè motum, qui est angelus Metatron, & dicitur intellectus agens mundi sensibilis per penetrationem formarum inferioribus omnibus uiam præbens, quare influit uirtute diuina in omne quod est mobile. Caph finalis significat girum stellarum fixarum, quæ sphaera octaua nominatur quātum ad nos, sed quoad superiora est orbis secundus in duodecim zodiaci signa diuisus, quæ nos מילות appellamus, influiturq̃ de uirtute Dei per medium intelligentiæ ipsius caph, similiterq̃ inferioribus influit.

ל Lamed, est signum primæ spheræ planetarum, & dicuntur לבת quasi ambulones, quos Latini erroneos appellant, instar Grecorum qui ob id eos asserunt esse πλανήτας. Diciturq̃ orbis septimus Saturno attributus quem שבתאי nuncupamus, influit & influitur.

מ Mem, apertum notat spheram Iouis qui à nobis יריש nominatur, & à uirtute Dei per medium intelligentiæ superioris influitur, eademq̃ uirtute inferioribus influit. Mem clausum est symbolū spheræ Martis, quem appellamus מאדים orbis quinti, & uirtute Dei creatoris influitur per angelum proxime superiorem, & eadem uirtute inferioribus influit.

נ Nun, significat luminare maius, quod uocatur שמש id est, Sol, & eius sphaera dicitur orbis חמה influiturq̃ à Deo per medium intelligentiæ sextæ, qua & influit in inferiora. Nun finale spheram indicat Veneris, quæ à nobis uocatur נוגה Noga, & Dei uirtute constat, influitq̃ mediante intelligentia septima.

ס Samech, est symbolum cancellarij, qui dicitur כרב Cochab & Latine

Latine Mercurius, influitur autem uirtute dei à superioribus, eademque uirtute inferioribus influit.

א Ain, est nota sphaerae Lunae, quae à nobis dicitur ארר lareah, & apparet quasi oculus sinister mundi. Estque inter astrifera ultimus orbium: & propter albedinem quandoque nominatur לבנה Cuncta haec facultati astrologicae committimus.

פ Pe, significat animam intellectuale, singularem & uniuersalem, & dirigitur ab intelligentiis separatis quibus infunditur à Deo tam in sphaeris quam in stellis & in omnibus animatis superioribus & inferioribus sphaerarum & elementorum. Phe finale denotat spiritus animales qui diriguntur ab intelligentiis superioribus de uirtute atque mandato Dei.

ז Zade, symbolizat materiam tam coelorum quae est intelligibilis, quam elementorum quae est sensibilis, omniumque mystorum. Diriguntur autem uirtute diuina per intelligentias separatas, & per formas proprias. Zade finale monstrat elementorum formas, quae sunt ignis, aer, aqua, terra. Et reguntur diuina uirtute per angelos qui dicuntur אשם Issim, & uirtute coelorum, & uirtute materiae primae quae est fons & origo cunctorum elementorum.

ק Kuph, est symbolum inanimatorum & mineralium & eorum quae dicuntur elementata & mista. Diriguntur autem uirtute diuina per sphaeras coelestes & intelligentias separatas quae uocantur אשם Issim. Et influunt inferioribus in regione quatuor elementorum.

ר Res, significat omnia uegetantia fructus & fruges ac terrae nascencia, influunturque uirtute Dei à corporibus coelestibus & intelligentiis separatis nomine אשם itemque complexionibus elementorum.

ש Sin, designat omnia sensitiua tam reptilia terrae ac progressiua, quam aquarum, pisces & aeris uolucres simul, & quaecunque irrationalia uitalem motum habentia, quae uirtute Dei reguntur à corporibus coelestibus & intelligentiis quas uocamus אשם & complexionibus elementorum.

ת Thau, est symbolum hominis & naturae humanae quae est perfectio & finis omnium creaturarum, dirigiturque à Deo complexionibus ac qualitatibus elementorum iuxta influentias coelorum & per officia peculiaria intelligentiarum separatarum אשם Issim, qui sunt angelicae conditionis, & sicut sunt finis ac consummatio in mundo angelorum, ita est homo finis & perfectio creaturarum in mundo elementorum, quin potius in mundo uniuersorum, constitutus est enim ex duobus mundis, sicut scriptum est, Formauit dominus Deus hominem de limo terrae, & spirauit in faciem eius spiraculum uitae,

TRactantur hæc uberius à nostris maioribus, quorum posteris nobis clarè apparet erga sacras literas ardentissimus amor, qui de omnibus etiam minutissimis rationem reddere studuerunt. Verbi causa,

De Aleph scriptum est in libro **הבחיר** id est de Candore, ubi sedit R. Amorai, & disputavit quare Aleph ponatur in capite Alphabeti: & respondetur, quia fuit ante omnia, quinetiam ante legem, quod de R. Rahumai, eius libri autore, commemorat Mnahem Racanat, in distinctione Geneleos prima. Iterum autem quamobrem proximè sequatur Beth, certè quia fuit legis initium. Et quare Gimel, non sit nominatum gidel, cum in sacris literis præponatur **גידל** & sequatur **גמל** Gen. 21. ubi scribitur **ויגדל חילר ויגמל** Talia & his paria scrutari certè non sunt dedignati sapientes uiri. Quanquam sunt etiam aliquo numero, qui breuitatis causa, reddere aliquorum rationes prætergressi, tantum scripsere quæ simpliciter ad rem attinent, quoniam semper ad sublimiora omni diligētia & studio conati sunt properare, ut R. Iacob Cohen, in libro cui titulus est **פירוש השם הקדוש** id est, expositio nominis sancti. Nam de Alphabeto strictim sic dicit,

1.	1	א Aleph	אור	ac si enumerasset his uerbis,	Aura,
2.	2	ב Beth	חיים		Vita,
3.	3	ג Gimel	שלום		Pax,
4.	4	ד Daleth	חכמה		Sapientia,
5.	5	ה He	ראיה		Visus,
6.	6	ו Vau	שמיעה		Auditus,
7.	7	ז Zain	ריחה		Odoratus,
8.	8	ח Heth	שיחה		Locutio,
9.	9	ט Teth	לעיטה		Infusio,
10.	10	י Iod	משבב		Cubatio,
20.	11	כ Caph	עושר		Opes,
30.	12	ל Lamed	מלאכה		Negocium,
40.	13	מ Mem	מים		Aquæ,
50.	14	נ Nun	הלך		Meatus,
60.	15	ס Samech	רוח		Spiritus,
70.	16	ע Ain	שחוק		Rifus,
80.	17	פ Pe	זרע		Semen,
90.	18	צ Zade	חרחור		Suspicio,
100.	19	ק Kuph	שינה		Sopor,
200.	20	ר Res	חן		Gratia,
300.	21	ש Sin	אש		Ignis,
400.	22	ת Thau	ממשלה		Potestas.

Nu.	or
meri,	do

HÆc & eiusmodi reliqua quæ audistis ex patrum monumentis quanto potui breuissime decerpſi, ut uobis uel aliquam degustationem literariæ professionis exhiberem. Scripsit enim de ijs non negligenter, insignis autor Rabbi Akiba, quem imitati sunt complures ex nostris homines literatissimi, quos multo dignamur honore. Dixerunt enim, quòd in expositione Alphabeti, latent multi sensus. Et Rabbi Abraham Aben Ezra, de hoc in libro, qui præscribitur, *סוד תורה* id est, de Myſterio Legis, ita inquit, *והאמת כי סוד תורה למי שילמד מזה החכמה* id est, Et uerum est, quòd bonum sit hoc, ut intelligatur, quia discitur ex eis sapientia. Non ut omni tamen uitæ nostræ tempore, in literatoria laboremus arte (ait ipse) ut dies ac noctes in uoluminibus Rabbi Iuda torqueamur, qui primus fertur Hebræis Grammaticus esse; uel in illis uiginti libris, quos de Institutione literaria Marinus composuit: uel quos Samuel Nagid, eadem de re duos & uiginti ædedit. Hucusque Rabbi Abraham Aben Ezra, nec frustra sensit ita homo prudentissimus & literarum peritissimus. Ad maiora enim & altiora, nati sumus.

DIXI modò, quæ ad substantiã literæ pertinent considerationes quatuor. Nunc mea opinione terminandum est, id quod accidentaliter relatione literarum agere dudum cœpimus, & *נוטריקון* id est, Notariacon appellatur, quæ in parte id consideramus, quæ litera quam dictionem significet. Habet autem tres quoque species. Quum enim signaculum aliquod ab initio dictionis accipit, & (ut fieri solet) apicibus in sublimi notatur, iam *ראש הדיבור* id est, caput dictionis nominatur, atque de more ita scribitur *ר*. Quando item sumitur à termino & fine uerbi alicuius propositi, tunc *סוף הדיבור* id est, finis dictionis, cognominatur: quod consueuerunt figurare, hoc modo *ס*. Sin autem à singulis uerbi cuiuslibet literis notæ singulæ deducuntur, id tunc generali uocabulo notariacon appellamus. Ad hæc Philolaus ait, O noster Simon quàm sunt hæc externis hominibus arcana & recòdita. Tum ille, Multo fortè occultiora, inquit, ostēdam uobis in hac tertia Cabalæ parte, quæ *חמורה* nominatur, ubi mutua fit literæ pro litera positio, & totiens fit quotiens alphabeta permutantur. Permutantur autem iuxta numerum literarum bis & uigesies, quia uiginti duas legimus Iudæorum literas, semperq; binis quibusq; literis coniugatis licebit alteram sumere pro altera, & ea combinatio dicitur *זיורי* ut si ex istis sex literis Alphabeti Latini, a b c d e f continuo binas & binas coniugauero, quatenus sub iugo primo sint a b, sub secundo c d, sub tertio e f, uelimq; per epistolam, huius artis peritum aliquem hortari, ut supplicaturus principi, cadat ante pedes eius. Sic scribo, d b c f, quod ille intelliget Cade, ita & de alijs. Totum hoc opificium euenit ex Alphabeticaria reuolutione, ut succedat mutuo litera

pro litera proprio sibi iugo combinata, scilicet uicissim a pro b, & b pro a, similiter c pro d, & d pro c, item q̄e pro f, & f pro e. Quod facilius in Hebraicis nullo quidem obstante procedit, quia uoces quas Latini uocales nominant non sunt in ordinem Alphabeti Iudæorum repositæ. Prisca igitur ætate motus inde pater noster Abraham dixit, ut in libri Ietzira capite 2. legitur, Aleph cum omnibus & omnia cum Aleph, haud secus atq̄ Beth cum omnibus & omnia cum Beth, & ita de singulis. Quare ut exemplo id fiat manifestius, uiginti duo alphabeta producam in medium, quæ in eodem creationis uolumine Abraham scite admodum & utiliter ordinauit.

XXII. Alphabeta R. Abraham.

אל	בח	גש	דד	הה	וה	זז	חח	טט	יז	כמ
אב	גח	דש	הח	וה	זח	חח	טח	יח	כב	למ
אג	דח	הש	וה	זח	חח	טח	יח	כב	לג	במ
אד	בח	הח	וש	זח	חח	טח	יח	כב	לס	מו
אה	בר	וח	זש	חח	טח	יח	כח	לע	מס	גז
אי	בה	גר	זח	חח	טח	יח	כח	לפ	מע	זס
אז	בי	גח	חח	טח	יח	כח	לח	מפ	נע	דס
אח	בו	גו	דח	טח	יח	כח	לח	מפ	נח	כע
אט	בח	גז	דו	יח	כח	לח	מח	נח	ספ	הע
אי	כט	גח	דז	הח	כח	לח	מח	נח	סח	עפ
אכ	בי	גש	דח	חח	כח	לח	מח	נח	סח	רפ
אל	בב	גי	דט	הח	כח	לח	מח	נח	סח	פז
אמ	כל	גב	די	חח	כח	לח	מח	נח	סח	זז
אנ	כמ	גל	רב	הי	כח	לח	מח	נח	סח	זז
אס	בו	גמ	דל	הב	כח	לח	מח	נח	סח	זז
אע	בס	גז	דמ	הל	כח	לח	מח	נח	סח	זז
אפ	בע	גס	דנ	חמ	כח	לח	מח	נח	סח	זז
אצ	כפ	גע	דס	הג	כח	לח	מח	נח	סח	זז
אק	בז	גפ	דע	חס	כח	לח	מח	נח	סח	זז
אר	בק	גצ	דפ	הע	כח	לח	מח	נח	סח	זז
אש	בר	גק	דז	הפ	כח	לח	מח	נח	סח	זז
אח	בש	גר	דק	חז	כח	לח	מח	נח	סח	זז

Elemen:

Elementorum hæc uigintiduorum commixtio, nequaquam erit rusticè ac indoctè intelligenda: omnia enim spiritus sunt. Sic in libro letzira scribitur, Et sculpsit cum illo spiritu Deus uigintiduas literas, tres matres, septem duplices, & duodecim simplices: & quælibet illarum est spiritus, ad contemplandum itaque spiritualiter ingenti cum gaudio nobis tradita hæc sunt, non ad obloquendum, non ad irridendum, sed pia fide mysteria Scripturarum amplexandum. Credentes enim, literis facilius altiora speculamur, & abscondita confidimus in literis reperire posse, quasi Dei sermonem in medio caliginis, qui dixit ad Moysen: Ecce ego uenio ad te in densa nube, ut audiat populus cum loquar tecum, quin etiam בַּר id est, uiginti duabus, credent in perpetuum. Oportet nanque Cabalistam non aniliter, sed fortiter credere, & quæ sunt patrum mandata literis, singulari amore ac animo iucundo lætoq; recipere cum gaudio & fiducia, ut Psal. 70. Exultent, & lætentur בַּר id est, uiginti duabus, qui quærunt te. Nam duas & uiginti literas scitote fundamenta esse mundi & legis, ut copiose in libro tractatur Horti nucis, secundo: quem uel legistis, uel legetis. Tum Philolaus, Certe, ait, tales libros nec legi, nec uidi unquam, qui etiam non parua usque huc opera, ubi nam laterent scrutatus sum. Et Marranus, Nescio, inquit, quo pacto illiusmodi librorum tanta Iudæis parsimonia sit, ut ne amico quidem eos liberaliter edant, aut quocumq; tamen ære uendant. Tunc Simon, Statutum nobis est, inquit, arcanæ legis non dari peregrinis, sed לִירְעֵי הַבַּיִת id est, consiliario sapienti: non domestico etiam consiliario tantum, nec sapienti modò, sed simul consiliario sapienti, qui non sit extraneus, & non sit indoctus. Nec id ægrè feratis, uos obsecro. Sepe nanq; imminentis periculi causa in tam diuturna dispersione constitutis nobis conuētus patrum sollicitus prouide statuit, בַּר שְׁחָוָה בַּר בִּמְהָ שֶׁנֶּבֶל בַּר בְּאַחֲרֵינוּ id est, Ea lege ut ipse fugeret ab eo, in quod cecidit posterius. Moyse nostro Ægyptio autore, qui causas enumerat, & recitat euenta in capite 71 libri Perplexorū. Sed spero uos hæc & alia nostræ gentis boni consulere, quare ista disputatione dimissa partem artis Cabalisticæ tertiam prosequar. Accepistis de Combinationibus literarum ducentis & quadraginta duabus permutationes coniugationum ducentas triginta unam, præter alphabetum uulgò consuetum, cuius tamen binas quasq; suo ordine literas pariter etiam connectere ad mutuas uicissitudines solent. Rem uulgò exilem, ac fortè prima specie imperitis contemptam, sed quæ tamen ueniat plurimum exaltanda hominibus. Vt legitur Psal. 12. בָּרַם וְלֹה לְבָנָי id est, Exaltando despectiones filijs hominum. Ad quod ibi citat R. Salomon, id quod dicitur à Psalmista, lapidem quem reprobauerunt ædificantes, factus est in caput anguli. Vos equidem oro, haud negligenter considerate, quòd non frustra scriptum est בָּרַם nam de

גמטריא Cabalisticè significat ducēta & quadragintaduo, tot enim sunt
 cunctæ superius descriptæ combinationes, & ex illis unam & triginta
 ducentasq̃ variationes decenti honore ueneremini. Omnia enim ex il
 lis oriuntur quæ sunt & quæ dicuntur, de ijs nanq̃ ianuis quas appel
 lant, pater noster Abraham (ut est in libro Ietzira) dixit כל חבור ונמצא
 ונמצא כל חבור id est, Et existit omne dictum & omne creatum
 progrediens ex illis, quæ quidem nobis illorum adminiculo facile pos
 sumus in nostram ordinare salutem, quoniam reducendi sumus per
 omnium rerum creaturarum considerationem in unius creatoris pro hu
 mana uirili cognitionem, quæ est salus nostra & uita æterna, hoc fit à
 Deo per nomen suum rursus in Deum. Ipse est ipsemet nomen suum
 quatrilaterum in secula seculorum semper benedictum, quod ostende
 rat Psaltes, cum aiebat: Et cognoscent, quòd tu es nomen tuum Tetra
 grammaton, solum tibi supremum super omnem terram. Idcirco so
 lum hoc nomen dicitur Semhamaphores, id est, nomen expositorium
 essentiae Dei. Cuius experimentum sumitur de prima huius artificij
 parte. Aliud est Dei nomen in istius locum succedens, quod duode
 cim literis scribitur, eiusq̃ ratio de secūda parte recipietur. Aliud præ
 terea nomen est, quod in hac Cabalæ tertia parte commodissimè tra
 ctatur: nomen quadraginta duorum characterum: non quòd unius
 nominis una prolatio quadraginta duabus literis constet. Notum
 enim est apud quemlibet intelligentem (ut docet Rabi Moyse Ma
 himoni) quòd unum nomen inueniri nequeat usquam tot literis scri
 ptum. Sed plura sunt nomina inter se & in seipsa complexa, ex mul
 tis literis aggregata, quæ ducant Cabalitam per quasdam rationes
 occultas ad ueritatem cognitionis Dei tetragrammati, iod, he, uau,
 he, ה ו ה ו ה ו quod similiter arithmetice quadragintaduo significat.
 Huiusmodi quadragintaduo characteres, per talia nomina sic con
 iuncti dicuntur unum nomen, eo quòd finaliter solum unam rem signi
 ficient, quemadmodū e contrario alia nomina composita & collectiua
 sæpe compluria sunt unice significantia. Potuit igitur in presentiarum
 cōtingere, quòd ratio illa qua intellectus noster duceretur in deum, ne
 quiuerit nisi multis & literis & uerbis explicari. Nec id mirū, quoniam
 per multos & diuersos riuulos solent ingeniosi opifices scaturiginem
 inuestigare. Ita de fontis sui abyssu emanare fecit deus cūctas res & ad
 infinitā uoraginem refluere. לחיציא רבר במאמר ומאמר ברבר ער להעמיר
 כל חבורים במעין השלחבת וחשלחבת במאמר במעין אין חקר ואין מספר
 לעורר המתעלמת בתוספת החשר המסותרת בכלל ארבעים ושתים אותיות:
 Hec sunt uerba contemplantissimi doctoris Hamai, in libro העיון id est, spe
 culationis, ad quæ utiliter allegat ipse ספר מעין החכמה i. librum fontis
 sapientie, quanquam uir tam integer testimonio non eguisset. Iam ten
 tabo si ea Latine interpretari ualeam, ita saltem ne quid sententia detri
 menti

menti patiatur. Vt produceret (inquit) rem in uerbo & uerbum in re, quousque restitueret omnes res in fontem resplendentiae, & resplendentiam in uerbum, tanquam fontem cuius nec terminus sit, nec numerus, ad lucem inaccessibilem augmento tenebrarum reconditam in uniuerso quadraginta duarum literarum. Hucusq; Hamai. Appellant autem hoc tam uenerandum & colendum nomen duabus & quadraginta literis designatum praestantissimi sapientum, quorum memoria in benedictione est קדוש ומקדוש id est, Sanctum & sanctificatum. Ideoq; per alphabeticæ reuolutionis commixtionem rudibus & indignis occultatum, atque tantum sanctis contemplatiuam uitam agentibus, ex alphabeticaria combinatione per Ieremiam est reuelatum, qui saepe legere solebat in libro Ietzira, ut reperitur scriptum בספר בטהו id est, in libro de spe, cuius autor est Rabi Iuda, qui composuit illum. Cumq; Ieremias librum Ietzira multum & saepe nocturna uersaret manu atque diurna, uenisse ad eum בת קול id est filia uocis, dicitur, quæ iuberet illum tribus annis uolumini eidem insudare. Post itaque annorum trium finem, quando iam ei placuit characterum coniugatio & tractatus, ut operaretur in eis, mox sibi atque sodalibus creatur homo nouus, & in ipsius fronte scriptum erat, יהוה אלהים אמת id est, Tetragrammus Deus uerus: tum sentiens ille homo nuper creatus, scripturam in fronte, haud ultra remoratus est, quin subito citata manu primam dimoueret ac adimeret literam in אמת quæ est Aleph. Ita manebat reliquum his uerbis, יהוה אלהים id est, Tetragrammus Deus mortuus. Ob quam rem Ieremias indignatione percussus scidit uestimenta sua, & dixit ei, Quare tu deponis Aleph ab Emeth? Qui respondit, Quoniam defecerunt ubique à fidelitate Creatoris, qui uos creauit ad imaginem & similitudinem suam. Dixit Ieremias, Quomodo igitur apprehendamus eum? Respondit ille, כתבו id est, Scribite alphabeta ad spacium in hunc puluerem dispersum, iuxta intelligentias cordium uestrorum. Et fecerunt ita. Et factus est ille homo in horum conspectu puluis & cinis, atque sic disparuit. Quare Ieremias se tunc ab ipso Deo uirtutes & potestates Alphabetorum & Elementariorum commutationum recepisse assererat: nam dispositionem coniugationis de libro Creationis antè nouerat: inde ad posteros Alphabeticaria hæc Cabala, id est Receptio, transmigravit: per quam, arcana Diuinorum maxima panduntur. Quum enim per omnes literarum combinationes nomen illud magnum (Tetragrammaton) & pro uiribus maximis extollendum, ab ultimo ad primum circumduxerimus: tum se nobis Diuina eius notitia liberaliter ostendet, ac uoluntati nostræ suas facultates offeret, clementerque subijciet, si nos inuenerit dignos, atque animi puritate, fidei synceritate, spei

firmitudine amoris ardore præditos & munitos. Noluerunt enim patres nostri (ut Rabi Tarphon, Rabi Moyses Ægyptius, & Rabi Hamai, cæteriꝑ scripserunt secūdam præcepta Magistrorum nostrorum illud nomen cuiquā mortali ostēdere, nisi admodum digno. Sic enim dixerunt, quod non tradatur nisi humili, & ei qui stat in dimidio dierum suorum, non iracundo, nec ebrioso, nec prauis moribus scedato; sed uiro pacifico, & qui suauiter loquatur cum creaturis, & qui custodiat illud cum mundicia, talis enim dilectus est sursum & circa nos desideratus deorsum, & timor eius cadit super creaturas. Vt uerò nomē illud uobis patefaciam, more Cabalistarum, primò partiā quadragintaduas literas in septem uerba, deinde quodlibet uerbum in duas dictiunculas, quarum singulæ contineant iuxta idioma linguæ Hebraicæ ternas literas. Facta igitur multiplicatione arithmetica dicendo sexies septem, erunt quadragintaduo, scilicet literarum eius nominis collectio uniuersa quam inspectioni oculorū uestrorum hoc charagmate subiicio sic, שגת במא שגתבז מיתאזב ימיתא זתאזבז תתאזבז זאזפאז
Equidem hoc in uersu dum quotas quasque literas comprehendero, confestim mihi altera pars dictionis unius ē septem quæuis dissyllaba nascitur. Vna enim quæq; huius tam preciosi nominis dictio sex constare characteribus dignoscitur, tamen Hebraicis tantum, non autem alterius linguæ: nam Latine pluribus erit opus, ut Sagathbama, Sagaththecaz, Miathazab, Lemibatha, Zethaghaphaz, Thegazama, Zazapapas: quæ in antiquorum uoluminibus inueniuntur usq; hodie. num in diem Romano sermoni peregrina & incognita, sed non idcirco despicienda, quod dura sunt, & barbara. Nemo enim tam lippis oculis in aspectu sacrorum utatur, ut recondita contemnat. Nemo auribus in audiendo diuina, tantas delicias indulgeat, ut solum ea ueneretur, ea laudet, ea sequatur quæ sensibus sint iucunda, oculis amœna, tactu mollia, & uocatione blanda. Sed spiritalia capeſſat magis quā corporalia, & constantia magis quā leuia, ueraq; magis quā ſucata. Enimuero sæpe aspera & horrida præcedunt Dei præſentiam. Recordamini quæ contigerunt Eliæ prophete, cum in monte dei Horeb intra cauernas & in specu lateret, nonne dictum erat ei sic, Ecce Tetragrammus incedit & flatus grandis atq; fortis, subuertens montes & discindens ac conterens petras ante tetragrammaton, non in flatu tetragrammus, sed post flatum commotio, & non in commotione tetragrammus, sed post commotionem ignis: non in igne tetragrammus, sed post ignē uox submissa tenuis, & in illa uoce locuta est ad eum gloria tetragrammati, quæ nominatur יהוה Ita uos post desertum, horridum & senticosum, post montem & petras, post flatum & terræ motum, post ignem, post uocem in ipso cauernarum & specuum uestibulo dimissa occupationum secularium multitudine, audietis gloriam Dei.

Dei ad uos loquentem, Quid uobis hic? Pergite ultra, ut extat enarratum 3. Regum 19. Igitur non hic standum est, sed reueriendum nobis cum Elia propheta in uiam nostram per desertum, hoc est per has hispidas barbaricarum connexionum reuolutiones & perplexas uepres in uiam sacrae atque canonicae scripturae, uiam uere nostram quae est ueritas eloquiorum Dei ut ungamus regem in Syria qui ab unctione dicitur Messiha. Tantis pernanque per coniugationes duorum & uiginti Alphabetorum ambulabimus, dum ad supremum atque primum Alphabetum uigilanti sollicitudine ac indefessa diligentia uentum fuerit. Oportet enim nos artificiose per singulas combinationes tam diu discurrere quousque uox Dei pateat, & apertus se nobis offerat sacratissimarum scripturarum textus. Illa nempe uox Dei omnibus Alphabetis à primo ad ultimum uidelicet uigesimum secundum, uirtutem suam & ualorem largiter impluit, ut combinationes aliquanto maiorem efficaciam quae reputantur non significatiuae quam nomina primario significato praestent, ueluti radius solis fortius quidem urit quam sol ipse unde manauit. Hinc illud extat Mirandulani Comitis in Conclusionibus, ubi sic ait, Quaelibet uox uirtutem habet in Magia in quantum Dei uoce formatur. Praesentis ergo nominis quadraginta duarum literarum uirtus, operatio, uigor, efficacia, complementum & perfectio à dei uoce pendet, quam intendimus per omnes omnium Alphabetorum connexiones & retia uenari, donec septem nomina quadraginta duabus literis comprehensa, usquam in scriptura sacra comperire queamus. Verbi causa. Si quaerantur ex primo & uigesimo Alphabeto similiter septem uerba quae possint uel ullius diuinæ scripturae uersus esse symbola, reponantur mihi salua ut sunt memorata superius. Itidem ex ipso & uigesimo, adhuc autem & decimo nono & eodem modo deinceps omnia percurrendo usque ad primum quod à suo exordio ceu reliqua nomen accepit, ut diceretur, אלבא id est, Albath, cuius ex combinatione hoc mutuemur exemplum,

חל גוב חרל לאק גבל בקג בוב זלב קלר רזק לרר קנו קבק דדא
 Quod simul etiam est nomen diuinum quadraginta duarum literarum ex primo Alphabeto libri Ietзира permutato, receptum. Sola namque permutata & transposita pater noster Abraham in eo creationis libro posuit, cum non dubitaret alioquin uulgaris Alphabeti rectum ordinem cunctis esse notum. Solent autem & hunc pari modo combinare dicentes, אבגז ut Rab Hamai docuit in libro illo de Speculatione, nomenque describit quadraginta duarum literarum etiam ex eadem sua combinatione productum sic, אקבבבו טובשות
 Quod similiter, ut cetera, Deum benedictum iuxta suam proprietatem symbolicè significat. Sicut enim

quatrili.

quatrilaterum ineffabile notat Deum ut est super omne esse, & Ehieh representat Deum ut est in omni esse, & Adonai Deum ut est omnium Dominator, & Sadai ut nullius eget: ita pari modo quadraginta duarum literarum siue recipiatur ex transpositis seu rectis combinationibus, quodlibet designat Deum, quatenus est creator coeli & terræ, uisibilem omnium & inuisibilem. Quamobrem ista uiginti tria nomina Diuina, quorum quoduis quadraginta duabus figuris pingitur, singula secundum uiginti trium Alphabetorum ordines ducuntur à duobus sacrae scripturae primis uersibus, In principio creauit Deus coelum & terram, terra autem erat inanis & uacua. Incipiendo à prima litera Beth, & in ultima Beth litera terminando, quæ cum sic Hebraicè leguntur ut sunt à spiritu sancto dictatae, quadraginta duas figuras absoluunt, semper ponentibus nobis literam pro litera sub uno & eodem combinationis iugo. Inueniuntur & alij Cabalistæ sublimius speculantes, qui transcendunt creationem & creaturas, & in sola Deitatis emanatione persistunt, quam sancte per nomen sanctum 12. characterum & per nomen quadraginta duarum literarum dignissimis & Deo deuotis hominibus sub hido silentio largiuntur, receptum & scriptum בספר אגרות הסודות id est, in libro Epistolæ secretorum, ubi ad quaestionem Antonini Romani de sacrosanctis nominibus respondit Rab Hakados, quòd ex Tetragrammato fluit nomen duodecim literarum אב בן ברוך הוה הוה id est, pater, filius & spiritus sanctus. Ex quo deriuatur nomen quadraginta duarum literarum, quod ita pronuntiatur אב אלהים בן אלהים הוה הוה הוה הוה אלהים שלשה באחד אחד בשלשה id est, Pater Deus, filius Deus, spiritus Sanctus Deus, tres in uno & unus in tribus. O quanta est hæc altitudo, quanta profunditas, quæ sola fide apprehenditur. Tum Philolaus, Quanta uerò Simon, inquit, tibi agenda sunt gratiæ, qui omnia nobis tam dilucide atque clarè ostendis, si modò quicquam in hac arte clarum esse potest, ac non potius maxima pars horum in uolucris reclusa, & fugere ad salices uisa. Et Marranus, Tace obsecro Philolae, inquit, Sine hunc progredi, an non uides? uesper ingruit, & hic quasi diurnum pactus est. Porro tu perpetuò loquere Simon, quicquid rerum erit.

Tum ille, Compleui artem totam & edocui, nisi sunt quæ particulatim restare putetis de quibusdam nominibus Dei, & angelorum & uirtutum, & consecratis sigillis, quorum ui ac potestate facturos se multi multa promiserunt, quæ uulgò admiranda uideantur. Et Marranus, Obluio fortè te coepit, inquit, quòd de nomine duodecim literarum quoque dicturus eras, quamuis secundæ partis materiam esse affirmares, quæ iam præterijt. Tum Simon, Parum est quod de illo exponam, nisi quòd postquam crebro & frequenti prauorum homi-

num

num usu passim uileſcebat nomen Tetragrammaton antea cum tanta cura & ſollicitudine, cum tāta reuerentia & tam prudētī moderamine idoneis & electis tantum ſacerdotibus ſeptimo quoq; anno traditum, ut diſcerent per illud populo benedicere in ſanctuario: tunc ad maiestatem huius nominis cōſeruandam prohibitum fuit ſacerdotibus eo imprecari, ſolisq; ſummis pontificibus quotannis permiſſa erat eius pronūciatio in diebus ieiuniorum & propiciationis. Quare illius loco cæteris ſubſtituerunt nomen duodecim literarum, quod eſſet aliquanto ſacratius quā nomen Adonai, & tamen ineffabili Tetragrammaton longe minus diuinum, quo ſacerdotes in benedictionibus uterentur. Conſuevit autem quatuor his literis **הקבה** cum apicibus in capite cuiuslibet notariacè ſignatis conſcribi, & ita pronūciari **הסוד ברור** id eſt, Sanctus benedictus ipſe. Per quod benedictionem à Deo Numeri ſexto mandatam, poſterius ſuper populum pro Tetragrammaton ita proferebant: Benedicat te ſanctus benedictus ipſe, & cuſtodiat te. Oſtendat ſanctus benedictus ipſe faciem ſuam tibi, & miſereatur tui. Leuet ſanctus benedictus ipſe faciem ſuam ad te, & ponat tibi pacem. Quo in loco Salomon Trecenſis commentator ſacræ ſcripturæ ordinarius ſic ſcribit, **לבר הכהנים פורסים בפיהם לומר הקבה עומד אחרינו** שז' הנה זה עומד אחר בתלוי משגיח מן החלונות מבין אצבעות של כהנים: id eſt, Itaq; ſacerdotes diſtendunt manus ſuas dicendo, Sanctus benedictus ipſe ſtat poſt nos, ſicut ſcriptum eſt, En ipſe ſtat poſt parietem noſtrum, animaduertens de fenestris inter digitos ſacerdotum. Sic in uetuſti codicis membrana ſcriptum teneo, quamuis impreſſa quædam uolumina chartacea uerbis iſtis careant. Firmiſſime uerò credunt noſtri & nullatenus dubitant hac forma expreſſam benedictionem tantæ proſperitatis eſſe cauſam, quantæ fuiſſet, ſi nomen Tetragrammaton quod nunc Adonai pronunciant, in iſtis imprecationibus permaneret. Mutatio enim hæc facta eſt ad honorem Tetragrammati, ne totiens iteratum, neglectui tādē ſubiaceret, quod Deus Optimus Maximus omnium maximè auertat. Habetis omnem hortum Cabaliſticum, id eſt **גנה** tribus areolis diſtinctum, quæ ſunt Geometria, notariakon, thmura, & radicibus, herbis, floribus infinitis excreſcētem cum omni ornatu ſuo ad unum hortulanum reſpicientem, qui rigat, plantat, & incrementum dat Deus Optimus Maximus incomprehenſibilis, ineffabilis, innominabilis, cui eſt quoq; nomen incomprehenſibile, ineffabile, innominabile Tetragrammaton, ex quo fluit & deriuatur omne quod eſt ſacris ſacrum. Reliqua enim, ſi qua inueniuntur, rerum diuinarum ſymbole, notæ, ſacramenta, ſigna, proſectò ex hoc ipſo ducunt originem. Verbi cauſa **יהוה אחד ברור** ſignificat Deus unus, per primam huius artis partem **גמטריא** operando Arithmeticè, ut ſuprà explanatū eſt: illud idem tamen nomen **ברור** ſymbolicè repræſentat

sentat integrum ipsum nomen Tetragrammaton per secundam Cabalæ partem, ut scribit Ioseph Bar Abraham ciuis præfecturæ Salemitane in secundo uolumine Horti nucis, his uerbis, **המורח ב רבן ה** id est, Iod commutatio eius caph, & sic he commutatio eius uau, & sic uau commutatio eius sdain, quo animaduertimus Deum in essentia sua unum esse unissimum, quo nihil est unius: quanquam multa secundum alias relationes dicuntur de ipso propter quæ uocatus est Elohim Kadosim, id est Dñj sancti. Iosue ultimo, & Elohim Haijm, id est dñj uiui, Deuteronomij 5. Et Malachiæ 1. de se ipso loquitur sic, **ואם ארונים אני איה מורח** id est, Et si Domini ego, ubi est timor meus, quo in loco se Deus pluraliue appellat Domini nos. Iuxta immanetiam ergo unus est, iuxta egressiones autem plures, qui dixit, Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram. Non quòd linguæ sanctæ mos fuerit, ut in summa constituti maiestate de se ipsis pluraliue loquerentur, ut Rab Saadia scribit in libro **אמורה** id est credulitatum. Hoc enim tenue argumentum est, quoniam subito post ipse singulariter loquitur ita, Faciam ei adiutorium simile sibi. Hanc unitatem & hanc pluralitatem in diuinis non inuiti admittunt Cabalistæ diuersis rationibus, unde asserunt tres primas numerationes Cabalisticas **באר חבמה בינה** unam esse summi regis coronam, ut scribit Rab Asse, in libro **יחיר** singulari unionum, seu collectorum. Cernitis hoc exēplo quòd omnibus Cabalæ partibus ultrò citrò promiscue utimur, uidelicet uniuerſa literarum syllabarum & dictionum metathesi, deinde numerali supputatione, notatione capitali, & commutatione literali cum singulis speciebus quas priori sermone patefeci. Sic enim transponimus nomen Tetragrammaton, ut sit Va & Ia, oriaturq; **היה** id est essentia, quæ omnium rerum prima est, à qua sunt omnia entia uera & bona. Vnde Ehieh Adonai, significat Arithmetice tantundem quod Elohim, cuius summa 86. Sicut & **בה** nota est ipsius Elohim, si sic extendatur, **הא** hoc est **הי** id est 86. Et **הי** nomen Tetragrammaton, quia fit 26. quod si extendatur **הי** facit 112. & designat Tetragrammaton Elohim, hoc est Dominus Deus. De quo primum scribitur, Istæ sunt generationes cœli & terræ, quando creata sunt in die quo fecit Tetragrammatus Elohim terram & cœlum. Est autem nominis Tetragrammati principium Iah. Et ipsius Elohim medium Iah, & finis Ehieh Iah. Quod totum est perfectio ipsius **היה** id est essentiæ, quod significat **הי** id est ipsum, & **הי** esse diuinum. Vnde quotidiano tritum est usu, ut ipsum esse dicatur aliquid diuinum necessarium & incorruptibile. Omne quippe quod est quando est huius gratia necesse est esse, nec tunc contingit non esse. Virtus itaq; illius essentia ducebatur in operationem per uerbum Dei qui dixit **הי** id est sit, quo dicto creatæ sunt in una summa Ideæ uniuerſæ ac uirtutes intellectua-

tellectuales absolutissimæ, per hoc quod ipse mandauit sic, Fiat lux, & mox facta est lux. Quam uniuersitatem secuta est angelorum ad ministeria deputatorum natura, quando dixit *וַיִּהְיֶה* i. & factum est ita, quod principem & sacerdotem magnum designat qui nominatur Michael, lucidum argumentum angelicæ conditionis, quod ex unitate & numero cætenario constituitur. Vnde putant primo die ideas extra causam primam esse productas & formas absolutissimas, quo ad esse & operari. Die autem secundo hinc angelos esse creatos. Non enim in primo die aiebat *וַיִּהְיֶה* i. factum est ita, sed in die secundo cum firmamentum fieret cœli, iuxta R. Eliezer de luce uestimenti eius creati. Decem enim uestibus indutus erat Deus quando mundum creauit, ut dicunt Cabalisticæ, ac de ultimi uestimenti sui luce sumpsit & creauit cœlos, non quidem sensibiles, sed illos inuisibiles & intellectuales *הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים* i. entitates spirituales, de quibus Psaltes ait, Cœli enarrant gloriam Dei, ubi non scribitur *שָׁמַיִם* i. cœli, qui sunt orbiculares, quod memorabiliter notauit R. Ama, in libro Reconditorum, Psal. 19. Sed *הַשָּׁמַיִם* quibus addit articulus ha, ut in summario argumento Geneseos legitur, In principio creauit Deus Hasamaim. i. cœlos illos eximios, illos famigeratos, illos admirabiles, nunquam uisos nec mortalibus oculis uidendos. Alij namque cœli qui non scribuntur per hunc articulum, sunt quidem firmamentum, sed tamen uocantur nomine cœli, quare scriptum est, Et uocauit deus firmamentum cœlos: & dicitur ipsius cœli firmamentum inuisibilis, in quo, quod appellatur Cœli cœlorum: unde sequitur ita, Fiant luminaria in firmamento cœli. Nimirum illa extensio in modum pellis tanquam literis inscripta luminaribus & stellis propter localem expansionem dicitur rakia, quod nos à firmitudine firmamentum appellamus. Nam cœlum inuisibile non egebat luminaribus, quoniam per se spiritaliter est illustre, ac mentaliter à prima causa illuminatur. Ideo nominantur intelligentiæ separatæ, de quibus ait autor causarum, Omnis intelligentia plena est formis, quæ dum intelligit dicitur audire & loqui: quare Moyses ait, Audite cœli que loquar. Et Dauid, Cœli enarrant gloriam Dei. Et Deus apud Oseam, Exaudiam cœlos, & isti exaudient terram. Vnde lumen propheticum descendit quod dicitur, *עֶשְׂתִּכְלִיאָא* i. uisio illuminans, quæ fuit Moyse: nam aliorum prophetarum uisio erat, *עֶשְׂתִּכְלִיאָא שְׂאִינָה מֵאִירָה* id est, non illuminans, & ea dicitur terra. nonnihil mentionis in primo sermone de ijs habitum est. Equidem mihi rectè uideor credere ob id sapientes nostros dixisse, Aspectus Moyse sicut aspectus solis, & aspectus Iosue, sicut aspectus lunæ. In creatione igitur sensibiliū utitur Deus hoc symbolo intelligibiliū, *וַיִּהְיֶה* ut designetur ministerium angelorum rebus naturalibus con creatum sub nomine communi Michael, tanquam speciei angelicæ appellatiuo, quæ per eam orationem, *וַיִּהְיֶה* in sequentibus quinque dierum operibus recitatam iuxta primam Cabalisticæ artis partem equa.

litate numeri symbolicè significatur, per quod instituimur q̄ omnes angeli sunt eiusdem speciei, singula porro corpora siue cœlestia seu terrena proprios habent rectores uirtutum ac prefectos operationum, tam ea quæ sunt rationalia, ut cœli, stellæ, homines, quàm quæ irrationalia ut bestię ac elementa. Philosophis nempe tum primum peripateticis, id probatur quod cœlum quodlibet sphæricum præter formam suam essentialem habeat assistentem intelligentiam orbis sui motricem, quæ uocatur angelus, eo quod ad hoc officium missa, intelligens & uolens complet iussa creatoris, tanquam inter Deum & naturam uirtus media à qua fiunt operationes in rebus quas natura earum uel non faceret, uel non sic faceret, quas alij prouenire dicunt à proprietate occulta & alij quia tale. Motus enim cœlorum & stellarum quanquam naturaliter est circularis, tamen ab oriente moueri ad occidentem uel e conuerso non naturæ est, sed uoluntatis. At habet liberam uoluntatem angelus, natura uerò ad certum solummodo instinctum coartatur, unde semper agit eodem modo, Angeli autem non mouent orbis semper eodem modo. Quo fit ut non semper eodem modo fiant mutationes horum inferiorum. Maximam namq̄ uim ac potestatem angelica exercet conditio in res corporeas, quapropter intellectus agens à quo influunt formę nominatur angelus, teste R. Moyse Maimoni, & appellatur, **שרי של עולם** id est, Præfectus uniuersitati, ut dixerunt sapientes nostri, uocaturq̄ Metatron, à quo quidem gubernantur omnes uirtutes singulares humane, animales & naturales, quæ pariter angeli dicuntur: eorum est multitudo quo ad nos infinita, sed quo ad creatorem certa, terminata & finita. Cuius rei Bresith Raba meminit, ubi legitur quod creator quotidie creat cœtum angelorum, quos alij uocant formas, quod sint substantiæ formales quibus tota sphæra generabilium & corruptibilium absque numero plena est. Haud secus atque uester quoque recepit Hesiodus, in operibus enim & diebus sic ait, **τοῖς γὰρ μύριοι εἰσὶν ὑδὶ χθονὶ πλεονοτέρη ἀθανάτων ζωὸς, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων οἱ δὲ φύλακός σιν τε δίκας καὶ χεῖτερα ἔργα. ἥρα ἐσώμενοι πάντι φοιτῶντες ἐπ' αἰῶν.** id est, Ter enim decem mille sunt super terra multos pascente immortales Iouis, custodes mortalium hominum, qui utique obseruant & iusticias & misera facta, aerem induti ubique euntes super terram. Quorum instar in homine duas uoluntatis potentias nominant duos angelos, **יצר טוב ויצר רע** id est, autorem boni & autorem mali, ut **מירש הנחמא** legitur, quem citat R. Asse in sua collectura. Eiuscemodii autem Hesiodios custodes corpori coassistentes Latini spiritus nuncupant, eorum quisquis sollicitudini negotiorū inferiorum destinatus fuerit Mamona seu Mamon dicitur, quæ Græcè damona seu dæmon uocant, non utique in malam partem. Sanè aliud quidem

quidem est dæmon, aliud dæmonium, quod à nobis putatur diuinitatis extenuatiuum esse, quapropter diminutiue à diuinis excluditur: quanquam planè fateor Homero & uetustissimis scriptoribus alium eius uocabuli usum fuisse, quorum multi de Socratis dæmonio laudanda & ueneranda prædicarunt, quod Apuleius de deo Socratis interpretatus est. Quod autem Latini uocarunt Spiritus instar uentorum, à nobis originem sumpsit, qui eosdem רוחות appellamus, de quibus Rabi Tedacus Leui, in libro de Decem numerationibus, post explanatos quatuor uentos, aquilonarem, meridionalem, orientalem & occidentalem: tandem sic scribit, ולארו ארבע רוחות ברא ארבע מלאכים id est, Et illis quatuor uentis creauit quatuor angelos, qui præfecti sunt super eos in die & in nocte. Deinde sequitur eodem autore, quòd Michael qui est de parte clementiæ ac miserationum, constituitur Mammona, id est præfectus super uentum orientalem usque ad dimidium diei, & usque ad noctem. Regitq; uentum occidentalem Raphael, qui similiter est de parte clementiæ. Tum Gabriel in uirtute iudicij & seueritatis præfectus est cum uento boreali super dimidium noctis & duas mensuras mundi. Noriel uerò præsidet austro. Hucusque Tedacus Leui. Cæterum plures illi sub se species habent, quas liber סודות id est Arcanorū, continet. & in Porta lucis, ita legitur בן הארץ ועד הרקיע אין שם מקום פנוי אלא הכל מלא המונים מהם טהורים מהם בעלי חסד ורחמים ויש למטה במה בריאות טמאות מזיקות ומקטרגות וכלם עומדים ופורחים באויר ואין מן הארץ ועד הרקיע מקום פנוי אלא הכל המונים מהם לשלום מהם למלחמה מהם לטובה מהם לרעה id est, Quòd à terra usque ad firmamentum non ibi locus uacuuus, sed omne plenum formis: ex illis puræ: ex illis capaces gratiæ ac miserationum, & sunt inferius multæ effigies scedæ, noxiæ, tentatrices, & omnes commorantes & uolantes in aere. Et non à terra usque ad firmamentum locus uacuuus, quin totum sint species, ex ijs ad pacem, ex ijs ad bellum, ex ijs ad bonum, ex ijs ad malum, ex ijs ad uitam, ex ijs ad mortem. Et omne id in habitatione inferiori, in qua nos sumus. Hæc Ioseph Castiliensis. Sed absit à sancto proposito nostro, ut multa de squalentibus & turpissimis dæmonibus illis humani generis hostibus, quæ dicuntur contrariæ fortitudines, disputare pergamus: uel qui superiorem regionem peruagari putantur, ignei, uel qui propinquo nobis aere oberrant, uel qui terreni terrestria territant, uel qui lacus & fluuios habitant, ac sepe ipsum mare quatunt, uel qui sub terra illos quādoq; inuadunt, qui puteos effodiunt & metalla, item hiatus terræ prouocant, flammiumos uentos agitant, & fundamenta concutiūt, extremum, qui omnia lucis ac splendoris fugiūt imperscrutabiles & penitus tenebricosi, qui non modò genus humanū, uerum etiam bruta uexāt, sermones suos absq;

sonitu ingerentes. Aduersus quorum machinationes sunt ex nostris, qui multa se arbitrantur expertos, ac non dubitant & bonos spiritus mulcendo attrahere, & malignos oppositis passionibus propulsare, sacris & diuinis ritè nominibus ac characteribus suffulti. Iubent hominem futuris periculis exponendum recipere membranā tenuissimam, quæ dicitur uirginea, tanquam syncera, munda & immaculata, ut prælagiat actoris puritatem: tum deinde hos characteras inscribere sic, **אֶלֶף** at extra in hispidiore folij parte signa quoque hæc **בֵּרָךְ** qua ligatura firmissimè sperantem in Deum uniuersitatis creatorem, præcipiunt nullas formidare peruersorum hominum machinationes. Id ita pandunt mysterium, sunt enim symbola primorum quinque uersuum Geneleos, tam capita quàm termini, iuxta secundam Cabalisticæ artis partem. Scripsit quondam de Physicis ligaturis, Costa Ben Luca, res non phycas, tamen experientia (ut opinantur) probatas, qui ait: Auricularis digitus abortiui, si mulieris collo suspendatur, non concipiet dum collo hærebit. At nunc uerba, quibus Creator omnipotens fecit cælum & terram alligata, num putauerit (inquiunt) aliquis nihil posset? Sanè multum profecto credunt meæ sectæ homines magno magistro R. Asse, qui scripsit in **סֵפֶר הַחַיִּים** quòd uolens petere ac impetrare optata, conuertat se ad clemētiam & miserationes Dei, utendo ijs characteribus, **אֶתְחַבֵּל בְּחַסְדֵּי יְיָ וְיִנְיָסֵנִי** quæ inueniunt esse digna sacræ scripturæ memoracula: cuiusmodi habentur & alia compluria, quibus ferme omnes Cabalistarum libri sunt referti. Student quoque alij è diuinis literis sigilla illustria fabricare, quæ contra hominum aduersas ualitudines & reliquas molestias ualeant diuturno usu probata: ueluti est illud uerbi causa, quòd R. Hama in lib. Speculationis, ex quatuor non magicis, sed solennibus & cōmunibus sacris nominibus composuit, quin potius compositū à patribus recepit **יהוה אלהינו יהוה אחד** Est autem Cabalisticè, idem quod El. Accipiunt igitur eius scientiæ artifices primum characterem primi nominis, & primum secundi, & primum tertij, & primum quarti, fitque sigillum primum **אֶלֶף** Deinde operantur pari modo circa secundas quatuor nominum sacratissimorum literas, & oritur **הוה** Tertium sigillum ita conficiunt, tertias quascunque literas coniungunt, & nascitur **אֶלֶף** Postremum eodem more copulant ultima, & exurgit quartum sigillum, quod est **יהוה** Horum quatuor sigillorum intentio est, **יהוה אלהינו יהוה אחד** id est, Dominus Deus noster, Dominus unus: & hæc (inquiunt) esto quatuor simul iunctorum sigillorum superscriptio. Demum in membranæ tergo depingunt sic, **אֶחָד רִאשִׁון אֶחָד רִאשִׁון** quod interpretatur: **אֶחָד רִאשִׁון אֶחָד רִאשִׁון** id est, Vnum, Principium unitatis suæ, Principium singularitatis suæ, Vicissitudo sua, Vnum. Et intelligitur uicissitudo hæc literaria, secundum tertiam artis Cabalisticæ partem. Stant itaque cum sigillis &

& inscriptionibus coram altissimo mente Deo deuota, & quam libeat benedictionem de illis decemotto benedictionibus, aut in alijs iustis precibus contentam postulauerint, infallibiliter se impetrare sperant, omnemq; uel cœlitus imminentem sæpe sortem frangere, uel adrastringam, id est diuinarum legum ineuitabilem potestatem orationibus facrorum uerborum mitigare posse confidunt. Nam haud modò characteribus & figuris, uerum etiam uerbis & carminibus bene initiatum Cabalistam putant quæuis, tum quàm sint admiranda efficere, quod & uestri quidam posse fieri confitentur. Plotinus enim de Dubijs animæ, libri secundi capite trigesimoquinto, enumerat quatuor, quibus mirabilis insit uirtus, scilicet qualitates specierum occultas, & figuras, & concentus, & uota. Porphyrius etiam & Iamblichus aiunt, per Deum propriè, perq; bonos angelos aduersus infimos spiritus imperium nos habere, nec inuenitur ullum in orbis terrarum ambitu genus hominum, quod in hanc sententiam facilius eat, quàm ut fama est diuiniore Christiani, qui nominibus & figuris dæmonia eijciunt, & manus supra ægros imponunt, & bene habent, & mortifera sanant, & miracula consimilia operantur. Sed (ut asserentibus illis uera loquar) omnia ea fidei potius tribuunt, quanquam & orationibus nonnullam esse insitam potestatem opinantur. Dicunt enim, atque credunt, quòd oratio fidei saluabit infirmum: neq; aliter idonei Cabalistæ sentiunt, qui pariter affirmant operationes miraculosas ex solo Deo, & ab hominis fide pendere. Mendaces igitur & stultos esse illos pronunciant, qui soli figuræ, soli scripturæ, solis lineamentis, solis uocibus aere fracto natis, tantam miraculorum uim & potestatem concedant, ut testatur Rabi Moses Ægyptius, in libri Perplexorum primi, capite septuagesimo secundo. Ad hæc, Non solum (inquit Philolaus) Hebræorum Cabalistæ, sed etiam Græcorum præstantissimi, multum signaculis & sigillis fidei tribuerunt. Antiochus enim cognomento Sother, quum esset in expeditione contra Galatas uiros fortes & militum innumerabili concursu munitos, prælium difficillimum commissurus, quando iam ut de eo Lucianus scribit, πάντις πονηρὰς ἔχε τὰς ἐλπίδας, noctu uidit per somnium assistere sibi Alexandrum, iubereq; ut militibus suis ante pugnam, pro bellica tessera signaculum quoddam Sanitatis ediceret, per quod sibi contingere uictoriam pollicebatur. id erat eiusmodi, quo in uestibus insigniretur: ut idem Samosatensis de compellationis errore notauit, τριπλοῦν τρίγωνον δι' ἀλλήλων τὸ περιτρίχαιμον, id est, Triplex triangulus inter se quinquelinearis. Antiochus autem signo eo leuato mirabilem aduersum Galatas nactus est uictoriam. Ego ipse profectò illud pentagoni symbolum sæpe in Antiochi argentea moneta percussum uidi, quod resolutum in lineas ostendit uocabulum Y F I E I A, aut (quod idem prorsus est) Ὑ Ψ Ι Α, id

est hygi-
cia, Græ-
cis lite-
ris, Lati-
nè inter-
pretatur
Sanitas.

Tessera Antiochi.

Tessera Constan-
tini Magni.

An non in rem erit, Marranus inquit, id quod Magno Constanti-
no quondam Dei signum (ut tunc appellabant Crucem) in ipsa meri-
diei hora coram omni exercitu supernè apparuit Latinis literis inscri-
ptum sic, IN HOC VINCE. Et uicit quidem Constantinus eo-
dem signaculo, atq; tunc plausu Populi, Romanorū Imperator lectus
ac salutatus, omniumq; Imperatorum Inuictissimus fuit cognomina-
tus. Quantum igitur ualuerunt sigilla & signacula, testes erunt summi
uiri: Iudæis Machabeus, Græcis Antiochus, Romanis Constantinus.

Nec te fallit, Simon, quod de Christianis paulò antè loquutus es.
Nam ea gente nihil sub hoc seculo est in opificio signorum, caracte-
rum & uocum admirabilius, qui figura Crucis, & nomine IESV fi-
stunt maria, uentos mitigant, fulmina repellunt. Est præterea chara-
ctere illo & effigie Crucis, nihil etiam fortius, & in periculis nihil ma-
gis salutiferum: quanquam non aliam (ut liberè fatear) ob rem, nisi
quòd ueri Saluatoris symbolum extant, sicut uobis Dei symbolum
est nomen יהוה illud TETRAGRAMMATON. Quodq; Cabalistæ
possunt in nomine ineffabili, cum nuper à te monstratis sigillis & cha-
ragnatis, id multo ualidiore modo possunt fideles Christiani per no-
men IESV effabile, cum proprio signaculo crucis, cum se arbitren-
tur nomen Tetragrammaton longè rectius pronunciare in nomine
יהוה ueri Messia. Ad hoc citant id quod in Midras Thillim uestri
scripserunt, אמר ר' יהושע בן לוי בשם ר' פנחס בן יאיר מפני מה מתפללין בשם המפורש :
id est, ישראל בעולם הזה ואינן זענין על ידי שאינן יודעין בשם המפורש :
Dixit Rabi Iosue, filius Leui, allegando magistrum Pinhes filium lair,
Propter quid orant Israel in mundo isto, & non exaudiuntur: propter
ea quòd non nouerunt Sem hamaphores: id est, nomen Tetragram-
maton. Hæc ibi. Tum Simon, Fortasse tu. Sed quid uerbis: Certe
hanc figuram crucis sapientiores Cabalistæ ad lignum ænei serpentis
in deserto erectum referre uolunt, licet ualde silenter & occultè: idq;
per גימטריא id est, per æqualitatem numeri. Horum nanque אלף id
est, crucis, & עץ id est, ligni, characteres, utrinque centum & quinqu-
ginta symbolissant, quare facilis de altero ad alterum sit transitus, de
cruce ad lignum, & de ligno ad crucem. Sed digito compesco label-
lum. Temporis angustia coartat, optimi amici, ut minus quàm uolui
dixerim. Et me frustror tamen ægrè meo gaudio illo excreſcenti de or-
namento

namento & dignitate orationis uestrae, cum in tam densa nocte quando cubandum est, defecero. Qui non tanquam Sophistae, uulgari, nugatorio & exili sermone, neque gladiatorio certamine uerborum, aut contentione opinionum haecenus mecum disputatis, sed accurata & acuta dicendi ratione, sententijs rei de qua agitur aptis & accommodatis, ut optarem maiora nobis dierum spacia concedi. Nemo enim de arte cabalistica paruo momento satis dicere potest, tantae sunt res, tam altae, tam innumeratae, tam discriminosae, ut oporteat summis ingenij uiribus niti quemlibet eius causae auidum & studiosum. Et circumspicere non modò qua industria sit addiscenda, sed etiam quo sit periculo moderanda & exercenda. Nam cum ea scientia sit & rerum spiritualium & spiritualis, nec possit homo facile de spiritibus afferre iudiciũ, is etiam cui est inter angelos & daemones iudicandi concessa potestas qualibet discreta pensilatione, uel usque ad æquatam regulam, profectò non sine multa utique formidine, ac nisi purgatis antè moribus isti facultati & isti exercitio recte incumbitur, ne Balaam prophetae sortem patiamur, ne uiuentium matrem imitemur, ne sub figura lucis tenebras sequamur. Metuite uobis ab istis fulmine deiectis spiritibus & saeuissimis hostibus nostris: atque credite mihi, ferunt inter nos mortales, ut angeli, sic diaboli uexilla quique sua. In exercitu Dei, quatuor antesignani מִיכָאֵל גַּבְרִיאֵל אֱרִיאֵל רַפָּאֵל id est, Michael, Gabriel, Uriel, Raphael, instar elementorum quatuor, secundum quatuor situs, aut iuxta quatuor numerationes spirituales, ut quondam filij Israel quatuor uexillis proficiscebantur. Num. 2. ad orientem Iudas, ad meridiem Ruben, ad occidentem Ephraim, & Dan ad aquilonem. In exercitu pariter Satanæ latissima gerunt signiferi ultores uela, סַמָּאֵל עֲזַאֵל מַחַזְאֵל id est, Samael, Azazel, Azahel, Mahazael. de quibus Mnahem Raca nat Leuit. 16. & in lib. 1. Pentateuchi sermonem tractat: quo in loco & Thargum Jonathan ipse super Gen. allegat. Deinde adhuc magnae crebrescunt turbæ daemoniorum & legiones, tartari profuge ac fugitiuæ omnes portionem suam habentes in capro emissario, quæ propter eorum sceditatem errorem hinc recensere omittam, quāquam multa pars in sacra scriptura cōprehenduntur. Sed cum prouerbio Cabalistarum dicendi finem nunc facio, חַמְשָׁכִּיל יָבִין id est, Prudens intelliget. si etiam hoc addidero, quòd sicut Michael חַיָּה הַבְּתוּלָה id est, ille sacerdos magnus, sacrificans in mundo superiori, animas hominum immaculatas Deo benedicto presentat, immundas autem & uitij oneratas ad diabolum mittit: ita pōtifex in mundo inferiori, ut scriptum est in Leuit. iubetur animalia munda & insontia offerre Deo, criminibus autem & noxarū mole onerata, tradere Satanæ. quod & Cabalistae sedulò approbant, dicentes, בִּי בָל הַעֲוִיּוֹת הַחַתּוּנוֹת הֵם מִגְרִיִּים לַעֲלִיּוֹת id est, Quòd omnes res inferiores

sunt repræsentatiuæ superiorum, & uti fit inferius, sic agitur superius, tendunt hæc aliquid & uirtutibus debitum & uitij, ut cauendum cuique sit quo uiuat, & quo moriatur modo. Tota nanque Philosophia nostra hæc est, ut bene uiuendo, bene moriamur: ne fortè sua portio futuri sumus tartaro, & ultricibus furij omnifrustrata spe, atque tum eueniat malo male. Nunc quod ualde discruciat, puto, discedendum nobis esse, quando à mane ad noctem, supra quàm decuit multiloquus uobiscum fabulor. Nam ut de me humaniter coniecturam facio, ita non indignè de uobis iudico, quòd dormitum soporabire sollicitat. Tum illi: Diuellimur adeò molestè (inquiunt) abs te, Simon, optâtes perpetuò te audire: quamobrem de multiloquio, ne uerbum quidem. At quod ita iubes, morem tibi gerimus, & abimus: redituri ad te in crastinum, nisi tibi incommodum est. Ad hæc Simon ait, Nequeo cælare amicos uos, quid mecum constituerim. Cras ad longinqua migrabo uocatus, nuptiarum causa, quoniam patruus uxorem Ratisponte duxit, quæ res bene uortat. Tum Philolaus, Urgerem (inquit) totis uiribus, ut maneres, nisi nō æquum esset, quin haud modò nobis (fateor) nati sumus: partem nostri, amicis suo iure locamus. Igitur gratias tibi agentes fausta precamur itineri tuo, tuisq̃.

Hic Marranus, unà mcerore tactus: Vade (inquit) sinistris auibus prosperè feliciterq̃, amicissime Simon, atque uirorum optime. Interea finem nundinarum Francofordiensium expectare cogimur, ut cum mercatoribus nostratibus ab hoc emporio in patriam quisque suam tutius remeare queamus. Tum Simon, de mo-

re Gentilico inquit, Pax uobis. Ad quod
ambo isti: Vale, aiunt. I decus,
i nostrum.

COLLOQ. VII DE ARTE

CABALISTICA,

FINIS.

LEONI X.

CAPNIO.

Habes sanctissime Leo decime, à Capnione humili ser-
uo tuo, breui compendio recitatas in symbolica Pytha-
goræ philosophia, & Cabalæ sapientia ueterum opinio-
nes atq; sententias, exigui licet numeri, tamen quæ stu-
diosius multo amplius cogitandi ac inuestigandi ansam
præbeant. De quibus ego mediocris ingenij & minutæ prudentiæ ho-
mo nihil iudicare ausim, nec sanè iudicauero, Sed totum hunc librum
tuæ subijcio auctoritati, cuius in arbitrium collata est totius mundi cen-
sura, ut quæ displiceant reijcias, & tum lætabor cætera placuisse. Cona-
tum hunc certe meum, quem & nostri & Reipublicæ causa suscepisse
me potes existimare, uideri tibi non planè improbum confido: tum
quòd aliena meo labore nostris pateant, tum quòd hoc semestri legen-
dis illis id quinquenne bellum quod aduersum me hostes mei te scien-
te gerunt, si omnino nequibat uitari at leuare studuerim: tum deniq;
ut & meorum esset apud te aliquid, quo sit beneuolentior memoria
nostri tua, quoties paternum erga me animum tuum frangere ac auer-
tere inimici moliuntur. Non enim intermittunt (scio) quotidie susur-
ris attentare pias aures tuas, modò per proxenetas conductitios, mo-
dò per epistolas, ut quas ad te proximè decimoquarto calend. Octo-
bres ex Agrippina Colonia datas nuper legi, quarum simul cum falsa
delatione titulus etiam mētitur autorem. Non enim tam colenda Co-
lonia, tam eius ueneranda Vniuersitas, sed particularitas, & quædam
inimicorum singularia colluuiò, minimaq; pars ciuitatis & ea infanior,
hoc facinus fecit, ut tuæ sanctitati affirmarent, quæ uera non sunt: idq;
contra Inhibitiones apostolicas, & contra mandatam Cæsaris pacem.
Vides etiam quanta in eisdem literis audacia, tanquam Solonianas ti-
bi leges præscribere, fontemq; Iuris docere præsumant, qua oporteat
uia in iudicio ad nutum & uoluntatem eorum procedere, ut facilius
me sordibus uincant, quasi non iam certa toti fermè orbi habeatur in-
nocentia mea. Vnde adduci non possum, ut suspicer istis te fidem ha-
bere, qui despecta Inhibitione apostolica, & contemptis censuris tuis
quàm minimè obseruato Iuris tramite libellum meum lite pendente
combusserunt. Credes uerò potius grauioribus uiris Alemanniæ supe-
rioris, omni exceptione maioribus, quòd nullum scandalum posui,
nullam ruinae occasionem paraui coram ulla plebe Germanorum, qui
mihi eiusdem linguæ societate iuncti sunt, in qua lingua istis Belgis
ignota Consilium meum illud Camerarium cum plana eius declara-
tione uno contextu certè, ut decebat, ædidi: ac securè quidem credere
potes, eoq; firmitus, quo de mea innocentia, pietate, fide, integritateq;
à pluribus

à pluribus illustrissimis latissimarum terrarum nostræ nationis regnatoribus, magistratibus, populisq; Germanorum, & sanctissimis Diocesium nostrarum Episcopis, oppidis & ciuitatibus fermè triennio antè per literas obsignatas & fide dignas, factus es certior. Extant penes te ab inuictissimo Romanorum electo Imperatore Maximiliano Maximoleoni tibi, & à reuerendissimo Cardinali domino meo Gurcensi, pro mea innocentia terq; quaterq; oblata testimonia. Dederunt & post Episcopos illustrissimi prouinciarum Præsides atque Duces nobilissimo sanguine prognati: Electores Imperij Friderichus Saxoniæ, & Ludouicus Bauariæ Interrex, & Dux Virtembergensis, & Marchio Badensis Princeps, & strenuissimus Magister ordinis Teuthonicorum: & è regione horum Reuerendi, ac Deo amabiles Germaniæ pontifices Episcopus Vormaciensis, Episcopus Argentinenfis, Episcopus Constantiensis, qui me ouem suam pastor agnoscit: & Episcopus Spirensis, ille à tua sanctitate huic liti datus Iudex, qui autoritate tua functus, de consilio peritorum pro mea & scriptorum meorum innocentia diffinitiuam tulit sententiam. Cum illis dederunt pariter quinquaginta tria Sueuiæ oppida, omnes officiosissimi, fortissimi & integerrimi uiri, commendatitias epistolas & literas rectæ fidei probitatisq; meæ indemnitisq; testes. Addunt illorum testificationi robur & pondus insigni doctrina & grauitate prælati Ecclesiæ, quos reuerendissimis causæ nostræ ludicibus Grimano & Anconitano Cardinalibus, Orthodoxæ fidei columnis, tanquam peristylia iunxisti Senatorios assessores, mundi lumina: Archiepiscopi, Episcopi, Ordinum generales, & eorum Procuratores, Sapientiæ Romanæ magistratus, Pœnitentiarij, & alij Theologiæ atque Iuris lectissimi Doctores, pro suis singulorum dignitatibus, in historia de temporibus meis nominandi: qui tot sessionibus publicis in tuæ Maiestatis domestico sacrario, quam Capellam Pontificiam uocant, habitis. semper agente rem meam (ut omnia solet fideliter) oratore iurisperitissimo Ioanne Vanderbico, tam equestris ordinis nobili uiro, quàm in causarum patrocinijs disputatore acerrimo, & eodem Procuratore meo, tandem in ultima sessione, causa plenè cognita, per sententias scriptis æditas decreuerunt, me ab hac persecutione iniuriosa liberandum esse, ac absoluendum. Nec ulli dubium, quin diffinitiuam quoque paris oraculi sententia reuerendissimorum Iudicum, ut debuerat, sequuta fuisset: nisi tunc mandatum de supersedendo abs te, ut dicebant accusatores, impetrassent. Eorum omnium, quos iam citauimus, unde quaque testimonia & uota, si recordaberis, & acta Iudiciorum, si coram te legi curabis, planè inuenies me ab omni delatorum insimulatione prorsus alienum. Affilit huic meæ puritati, tota fermè urbs Romana, & cunctarum nationum omnes doctissimi, quorum ego decretales quotidie

die literas accipio, etiam à finibus orbis, confirmantes me nullis hominibus scandalo fuisse unquam scriptis meis: quin me potius ædificare in dies, plantareque uarijs linguis Ecclesiam Spiritui sancto, qui per diuersitatem linguarum cunctarum, gentes in unitate fidei congregauit. Animaduertunt nimirum, quòd ego primus omnium Græca in Germaniam reduxi, & primus omnium Ecclesiæ uniuersali artem & studia sermonis Hebraici condonavi, atque tradidi: quare spero, me non frustra sperare posteritatem Ecclesiasticam meritis meis futuram non ingrati, teque præsentem beatissime Leo Pontifex Maxime, rerum magis quàm uerborum æstimatorem, pro tot & tam duris laboribus meis in Orthodoxam fidem beneficij loco collatis, pacem mihi & animi tranquillitatem iustè redditurum. Sin me uerò cupias in hac uita malorum persecutioni perpetuò subiacere, ue-

hementer gaudebo uideri dignus,
qui tantas pro CHRISTO
nostro iniurias
patiar.

BASILEÆ, PER IOANNEM HERVAGIVM, ANNO M. D. L.